

Master in de journalistiek

**Framing Putin. Het beeld van de Russische president in  
Vlaamse berichtgeving over het Oekraïne-conflict**

Masterproef aangeboden door  
**Jonas VAN BOXEL**  
tot het behalen van de graad van  
Master in de Journalistiek

Promotor: Hedwig DE SMAELE

Academiejaar 2014 – 2015

## **Voorwoord**

Een masterproef is de ultieme test om na te gaan of een student de kennis die hij heeft opgedaan in de praktijk kan omzetten. Ik wil dan ook enkele mensen bedanken die me hebben geholpen om dit te bewijzen.

Mijn promotor, Hedwig De Smaele, voor het geduld in mijn zoektocht naar een geschikt onderzoeksonderwerp en –methode, de tips om mij op het juiste pad te zetten en de snelle antwoorden op al mijn vragen.

Mijn familie, voor alle mentale en logistieke steun, en het ondergaan van mijn geklaag op momenten dat het minder ging.

Ine, voor haar goede raad en advies, verbeteringen en onuitputtelijke stroom van aanmoedigingen.

Senne en Evert, voor de lange uren in de bib en de (soms iets te lange) pauzes.

## Persartikel

### Vlaamse kwaliteitskranten vaak te ongenueanceerd over Poetin

*‘Het beeld van Vladimir Poetin in onze media is vaak te simplistisch en gekleurd, zegt journalistiekstudent Jonas van Boxel. Voor zijn masterproef onderzocht hij hoe de Vlaamse kwaliteitskranten de rol van de Russische president in het Oekraïne-conflict beschrijven. ‘In meer dan de helft van de artikels is het discours vijandig.’*

We zijn met z’n allen licht geobsedeerd door Vladimir Poetin. De Russische president is dan ook een entertainend figuur: zijn geheimzinnige verleden bij de KGB spreekt tot de verbeelding, de foto’s waarop hij al paardrijdend in bloot bovenlijf staat afgebeeld zijn licht hilarisch. Maar maken we één van de machtigste personen ter wereld, iemand die op oorlogspad is in Oekraïne dan nog, niet tot een karikatuur?

In het Russische kamp zijn ze in ieder geval vaak overtuigd van wel. Dat we hem af en toe niet serieus nemen, tot daar aan toe, maar er is nog een probleem. ‘De Westerse media duwen Poetin in de rol van slechterik’ klinkt het. Ze verwijten onze media ervan het conflict in Oekraïne te zwart-wit en te simplistisch voor te stellen, en dat brengt het land nog verder in gevaar.

Jonas van Boxel, masterstudent journalistiek aan de KU Leuven, onderzocht of die kritiek gegrond is. Hij analyseerde 130 artikels uit de Vlaamse ‘kwaliteitskranten’ *De Morgen*, *De Standaard* en *De Tijd*, en kwam tot de conclusie dat die kritiek niet geheel onterecht is. ‘Als we naar het volledige plaatje kijken is de berichtgeving over Poetin vrij genuanceerd en niet uitgesproken vijandig,’ zegt hij. ‘Maar als we naar individuele artikels gaan kijken is het inderdaad zo dat het beeld van Poetin vaak te eenzijdig is, en in sommige gevallen zelfs ronduit aanvallend.’

De masterproef keek naar de internationale rol van Poetin in het conflict in Oekraïne, en focuste daarbij naar de economische sancties die het Westen oplegde aan Rusland. ‘We analyseerden de berichtgeving over de Westerse houding tegenover Poetin, en onderzochten hoe de kranten de geheimzinnigheid rond Poetin beschreven. Er zijn veel onopgeloste vragen in het conflict, denk

maar aan de ramp met vlucht MH17, maar de nieuwsmidia zullen altijd proberen om toch een antwoord te geven.

Van Boxel zoekt in de artikels naar ‘frames’. De essentie van framing is dat een probleem of aspect van de werkelijkheid op verschillende manieren kan worden voorgesteld, waardoor er telkens een andere oplossing naar voor komt als juist of voor de hand liggend.

Het beeld dat in de kranten naar voor komt is niet zozeer een kwestie van goed tegenover slecht, maar eerder een aantal gradaties in ‘vijandigheid’. Twee basisframes staan tegenover elkaar: aan de ene kant het frame dat zegt dat Poetin de vijand is, en aan de andere kant het frame dat Poetin afschildert als een tegenstander. Het vijandframe is aanvullender en minder genuanceerd, het tegenstanderframe levert daar kritiek op maar stelt meer vragen dan dat het antwoorden biedt.

De frames uitten zich in een specifiek soort taalgebruik. Populair zijn kaartmetaforen zoals ‘pokerface’ en ‘de kaarten dicht tegen de borst houden’, en verwijzingen naar de Koude Oorlog of zelfs de Tweede Wereldoorlog. Poetin neemt in deze gevallen dan de rol op van een tsaar met een onstilbare machtshonger, in enkele gevallen Adolf Hitler.

Het beeld van Poetin als grote vijand is in een lichte meerderheid van de artikels het meest prominent. Daarbij zijn er geen grote verschillen tussen de drie kranten: een lezer van *De Morgen* zal dus geen fundamenteel ander beeld van Vladimir Poetin krijgen voorgeschoteld dan een abonnee van *De Standaard* of *De Tijd*.

# Inhoud

Voorwoord	2
Persartikel	3
Lijst van tabellen	7
Inleiding	8
DEEL I: LITERATUURSTUDIE	10
Hoofdstuk 1: Context	10
1.2. De Poetin Show	10
1.1.1. Poetin in Rusland: biografie	10
1.1.2. Poetin op het globale toneel: relatie met het westen	13
1.3. Context van het conflict	14
1.2.1. Euromaidan: Janoekovitsj versus het volk, Rusland versus Europa	15
1.2.2. Het vraagstuk van de Krim: een lange geschiedenis	17
1.2.3. Na het schiereiland het vasteland: De oorlog in Oost-Oekraïne en het drama van MH17	18
1.4. Koude Oorlog in het grensgebied: Rusland en het Westen	19
1.3.1. De Russische beer in het nauw: NAVO- en EU-expansie	20
1.3.2. De Sancties	20
1.5. Besluit	22
Hoofdstuk 2: Theorie	23
2.1. Hoe beïnvloedt de kwaliteitspers publieke opinie?	23
2.2. Wat zijn frames?	26
2.2.1. De vele gezichten van framingonderzoek	27
2.2.2. Framingeffecten	29
2.2.3. Framing van internationaal conflict: van extra groot belang	30
2.2.4. Framing van Poetin: stand van het onderzoek	31
	4

2.3.	Vlaamse kwaliteitskranten: profiel	32
2.3.1.	De Morgen	32
2.3.2.	De Standaard	33
2.3.3.	De Tijd	33
2.4.	Besluit	33
	DEEL II: ONDERZOEK	35
	Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethode	35
3.1.	Probleemstelling	36
3.2.	Onderzoeksvraag	36
3.3.	Analyse van de Vlaamse kwaliteitskranten	37
3.4.	Bronnencorpus	37
3.5.	Methode	39
	Hoofdstuk 4: Resultaten	42
4.1.	Fase 1: annexatie Krim ( 6 – 19 maart 2014)	42
4.1.1.	Context	42
4.1.2.	Vijand	43
4.1.3.	Tegenstander	45
4.1.4.	Conclusie	47
4.2.	Fase 2: escalatie in Oost-Oekraïne en de tweede sanctieronde (27 april – 13 mei 2014)	48
4.2.1.	Context	48
4.2.2.	De vijand-frames	49
4.2.3.	Het tegenstander-frame: andere visie	50
4.2.4.	Tussen de twee	52
4.2.5.	Conclusie	53
4.3.	Fase 3: MH17 en de internationalisering van het conflict (16 – 31 juli 2014)	54
4.3.1.	Context	54

4.3.2.	De kranten spelen rechter	55
4.3.3.	Schuldig	56
4.3.4.	Betrokken	58
4.3.5.	Conclusie	59
4.4.	Fase 4: Poetins twijfelachtige vredesplan (5 – 19 september 2014)	60
4.4.1.	Context	60
4.4.2.	Wantrouwen	61
4.4.3.	Angst	63
4.4.4.	Onbegrip	64
4.4.5.	Conclusie	65
4.5.	Kwantitatieve analyse	65
4.6.	Besluit	68
	Hoofdstuk 5: Conclusie	69
	Bibliografie	72
	Bijlagen	80

# Lijst van tabellen

1: Deprez en Raeymakers: subprocessen van het framingonderzoek	29
2: Framematrix 'vijand'	43
3: Framematrix 'tegenstander'	45
4: Framematrices 'kind' en 'tsaar'	49
5: Framematrix 'andere visie'	50
6: Framematrices: 'strateeg' en 'enigma'	52
7: Framematrix 'schuldig'	56
8: Framematrix 'betrokken'	58
9: Framematrix 'wantrouwen'	61
10: Framematrix 'angst'	63
11: Framematrix 'onbegrip'	64
12: Verdeling frames fase 1	65
13: Verdeling frames fase 2	66
14: Verdeling frames fase 3	67
15 Verdeling frames fase 4	67
16: Schematisch overzicht frames per fase	68



# Inleiding

Mensen staan slechts met een fractie van de realiteit in direct contact. Om de vele dimensies van de complexe en steeds sneller veranderende wereld zelfs maar te beginnen begrijpen, hebben ze daarom weinig andere keuze dan te vertrouwen op de massamedia. Die media tonen echter niet de realiteit zelf, maar een constructie ervan. Ze regisseren het alledaagse leven én menselijke bewustzijn door te bepalen wat nieuws is en wat niet, door woordkeuze, symboliek en retoriek. Hierdoor kunnen we stellen dat ze zich niet specialiseren in de beschrijving van de realiteit, maar in de verspreiding van ideologie (Gitlin, 1980). Dit wil niet zeggen dat ze bewust een bepaald denksysteem of overtuiging opleggen aan hun lezers, kijkers, of luisteraars: het is onvermijdelijk, door onder andere de sociaal-maatschappelijke structuren en de inherent gekleurde natuur van taal.

Hoe verder een gebeurtenis of proces zich van het bed van de nieuwsconsument afspeelt, hoe groter is hij afhankelijk van nieuwsmedia om zich te informeren. De media hebben dus de macht om te bepalen hoe ze een nieuwsfeit brengen, om de invalshoek te kiezen en de belangrijkste actoren aan te duiden. Bovendien bepalen ze welke gebeurtenissen als nieuwswaardig en belangrijk worden gezien: ze bepalen niet alleen wat we denken, ze bepalen ook waarover we denken (Wanta, Golan & Lee, 2004).

Deze masterproef onderzoekt deze macht door de berichtgeving over een specifiek internationaal nieuwsfeit onder de loep te nemen. De crisis in Oekraïne is een aanslepend conflict dat Europa al sinds 2013 in de ban houdt: de protesten op het Maidanplein in Kiev, de afscheuring van het Krim-schiereiland en de ramp met vlucht MH17 zijn stuk voor stuk gebeurtenissen die al onze aandacht opeisten. Daarbij keken we allemaal in de richting van één man: de Russische president Vladimir Poetin. Niemand staat meer in de kijker in de berichtgeving over Oekraïne dan de flamboyante leider. Hier kennen we hem echter bijna uitsluitend door het oog van onze eigen Westerse journalisten, en vanuit het Russische kamp klinkt het verwijt dat onze media hun leider afschilderen als de ‘bad guy’. Is deze bewering juist? Hoewel Poetin niemand onberoerd laat, is het onderzoek over zijn beeld in de Westerse pers zeer beperkt.

Wij onderzochten de beeldvorming van Vladimir Poetin in de Vlaamse kwaliteitskranten (*De Morgen*, *De Standaard* en *De Tijd*) tussen maart en september 2014. Daarbij bekeken we de berichtgeving over de rol van Poetin in vier verschillende fases van de crisis, en die over de manier waarop het Westen op zijn acties reageerde. Om zijn rol op het internationale toneel af te bakenen, kozen we ervoor om ons te concentreren op de internationale sancties die over en weer vlogen in de loop van het conflict. Het conflict speelde zich namelijk niet alleen in Oekraïne af, het evolueerde al snel tot een internationaal steekspel met Rusland aan de ene kant, en Europa en de Verenigde Staten aan de andere. We analyseerden een corpus van 130 artikels volgens een inductieve framinganalyse.

De masterproef is als volgt opgebouwd: in eerste instantie bekijken we door een literatuurstudie de persoon Vladimir Poetin, waar hij vandaan komt en hoe hij evolueerde tot de veelbesproken persoonlijkheid die hij vandaag is. Vervolgens gaan we dieper in op de oorzaken en het verloop van het conflict in Oekraïne, de rol van Poetin zijn conflictueuze relatie met het Westen. Het tweede deel van de literatuurstudie is gewijd aan het bestaande onderzoek van de macht van de massamedia, en belicht de stand van het onderzoek aangaande framing. In het tweede deel van de thesis zetten we het eigen onderzoek uiteen, en bespreken we de resultaten. We besluiten met het antwoord op de onderzoeksvraag en suggesties voor verder onderzoek.

# DEEL I: LITERATUURSTUDIE

---

## Hoofdstuk 1: Context

### 1.1. De Poetin Show

Van de plotse, onbekende nieuwkomer met wazig verleden aan het begin van het vorige decennium tot de imposante machtsfiguur met een wazig verleden vandaag: de figuur van Poetin laat niemand onbewogen. De enorme verzameling biografieën die in de loop der jaren over hem verscheen, is daar een bewijs van: d’Hamecourt (2011), Gessen (2012), Belkovski (2013), Roxburgh (2013) en Sakwa (2014) zijn slechts enkele recente voorbeelden. Het is daarbij ongezien hoe uiteenlopend de meningen over hem zijn: zo onaantastbaar en verheven Poetin is bij zijn eigen volk, zo giftig zijn de blikken van buitenaf. Het contrast is zo groot dat bijna 90% van de Russische bevolking denkt dat westerse berichtgeving over Poetin erop gericht is om Rusland te destabiliseren (“Nearly 90% of Russians”, 2014). Westerse media voeren in hun ogen nog steeds een Koude Oorlog, en dit maakt Poetin voor hen nog populairder.

#### 1.1.1. Poetin in Rusland: biografie

*I come from an ordinary family, and this is how I lived for a long time, nearly my whole life. I lived as an average, normal person and I have always maintained that connection.*  
(“An ordinary family”, 2015)

Poetins jeugd is een vage puzzel waarvan slechts nu en dan nieuwe stukjes opduiken. Zijn stamboom is eveneens erg kort: voor zijn grootvader Spiridon Ivanovich is er zelfs geen sprake van de naam Poetin. We weten dat hij van eenvoudige komaf is: hij werd op 7 oktober 1952 geboren in Leningrad, als jongste zoon van een fabriekswerker die nog in de Tweede Wereldoorlog vocht. Zijn twee oudere broers stierven op jonge leeftijd. Hij groeide op in een *kommunalka*, een gemeenschapsflat, zonder badkamer of warm water maar met een hechte commune die sterk geloofde in communistische wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog.

Poetin was te jong om de *Thaw* onder Nikita Chroestsjov bewust mee te maken. In plaats daarvan werd hij gevormd door het Brezjnef-doctrine, een periode waarin de vijandigheid tegenover het Westen extra groot was (Gevorkyan, Timakova & Kolesnikov, 2000).

Al van jongs af aan wist Poetin wat hij wou worden: geheim agent voor de KGB. Beïnvloed door romantische heldenverhalen verspreid over de geheime dienst, trad hij toe tegen het einde van de jaren 1970. In die eerste jaren was hij onder meer verantwoordelijk voor het bespioneren van buitenlanders in Leningrad. In deze jaren groeide zijn argwaan voor alles wat met het Westen te maken had, alsook zijn meedogenloosheid voor iedereen die ‘het Moederland verraadde’. In 1985 promoveerde hij naar de rang van majoor en verkaste hij naar Dresden in het communistische Oost-Duitsland, waar hij informatie vergaarde over ‘vijand nummer één’, de NAVO. Althans, dat denken we, want toen bleek dat het communisme in Duitsland verloren was in 1989 haastte Poetin zich om alle documenten te vernietigen. (Roxburgh, 2013).

Poetins politieke carrière begon in 1991, in de gemeenteraad van Leningrad. Van daaruit werkte hij zich op tot raadgever van burgemeester Anatoly Sobchak. In 1996 verhuisde hij met zijn gezin naar Moskou, waar hij zich aansloot bij het kabinet van Boris Jeltsin. Die benoemde hem in 1998 tot hoofd van de FSB, de opvolger van de KGB zeg maar (“Vladimir Putin timeline”, 2014). Door zijn haast onvoorwaardelijke loyaliteit aan de clan rond Jeltsin – de ‘Familie’ – versierde hij in 1999 het premierschap. Tien dagen later, op 31 december 1999, nam de door hartkwalen geplaagde Jeltsin plots ontslag, en Poetin werd interim-president. In maart 2000 werd hij verkozen.

Niemand had de naam Poetin ooit gehoord toen hij in 1999 plots als premier werd aangesteld. Het verhaal gaat dat de Familie dringend op zoek was naar een opvolger voor Jeltsin, die zowat alle steun was verloren door Tsjetsjeense oorlog. De opvolger moest geen charismatische of excentrieke figuur zijn. De Familie zocht gewoon naar een loyaal persoon, vertrouwd met de geheime dienst, die bereid was het huidige regime te verdedigen. Poetin was de juiste persoon, op de juiste plaats en op het juiste moment (Shevtsova, 2015). Hij had geen moeite om verkozen te geraken: zijn nieuw gevormde Eenheidspartij was meteen razend populair, en bovendien hadden zijn tegenstanders niet geanticipeerd op vervroegde verkiezingen na het onverwachte opstappen van Jeltsin (Gessen, 2012).

In de jaren 2000 ontwikkelde Vladimir Poetin zich tot de dominante wereldleider die hij vandaag is. Tijdens zijn eerste presidentstermijn ging hij de strijd aan met de machtige oligarchen die zich hadden verrijkt onder het Sovjetregime. Door de strijd met corruptie aan te gaan werd hij populair bij het brede publiek. Die populariteit wist hij te behouden ondanks harde standpunten op zaken zoals rechten voor homo's, en onbesuisde acties zoals het uitnodigen van Hamas op het Kremlin. Een sterke economie, die vooral berustte op Ruslands olievoorraden, speelde in zijn voordeel.

In 2007 mocht Poetin zichzelf geen derde maal opvolgen als president. Hij schaarde zich dus achter partijgenoot Dmitri Medvedev, die de verkiezingen gemakkelijk won en Poetin prompt aanstelde als premier. De 'tandemocratie' was geboren. Analisten waren van mening dat Poetin achter de schermen nog steeds de werkelijke macht in handen had. Toch was er hoop dat Medvedev zich zou ontplooiën tot een echte leider, meer dan een marionet van Poetin. Die hoop bleek ijdel op 24 september 2011, toen Poetin en Medvedev samen aankondigden wat al jaren hun plan was geweest. Poetin zou het roer weer overnemen en zich opnieuw kandidaat stellen voor een derde ambtstermijn als president, om dan Medvedev opnieuw te benoemen als premier. Dit gaf hen die in 2007 al zeiden dat Medvedev gewoon gebruikt werd, gelijk. Poetin won de verkiezing op 4 maart 2012 met 63,3% van de stemmen. Dit leidde tot grootschalige protesten, met de meest beruchte het kerkprotest door de punkband Pussy Riot in februari, en de manifestaties in Moskou op 6 en 7 mei, waarbij tussen de acht- en de twintigduizend mensen op straat kwamen (Hale & Colton, 2014).

Desondanks is Vladimir Poetin erin geslaagd de touwtjes stevig in handen te houden in Rusland. Terwijl de rest van de wereld met afschuw keek naar Poetins drieste acties in Oekraïne in 2014, werd hij er door zijn eigen volk voor gevierd. In juni 2014 stond een ontzettende 86% van de bevolking achter haar president, slechts 2 procentpunten onder de piek van 88% in 2008. Meer nog: een andere opiniepeiling in dezelfde maand stelde dat 73% wil dat hij zichzelf opvolgt in 2018. Deze buitengewone cijfers hielden stand aan het begin van 2015, ondanks het feit dat de Russische economie het mede door Westerse sancties zwaar te verduren kreeg. De waarde van de roebel daalde aanzienlijk, de inflatie steeg en olieprijsen gingen naar beneden. Hoe kan het dan dat Poetin zo populair blijft? Analisten in het Westen, zoals Ben Judah, hadden een simpel antwoord: 'de cijfers zijn verzonnen' ("Vladimir Putin's approval rating?", 2015). Daarbij zijn

Russen te bang om tegen Poetin in te gaan, aangezien elke protest hardhandig in de kiem gesmoord wordt. Of hij nu echt de sterke man van Rusland is, die de belangen van zijn volk verdedigt, of een gewetenloze dictator die zijn land in een houdgreep heeft. In beide gevallen is hij nog voor onvoorzienbare tijd man achter het roer, en één van de machtigste mannen van de wereld.

### **1.1.2. Poetin op het globale toneel: relatie met het westen**

*If you press the spring too hard, it will snap back. You must always remember this.*  
(“Address by President of the Russian Federation”, 2014).

Gezien Poetins jeugd en loopbaan bij de KGB is het niet opmerkelijk dat zijn relatie met het Westen – de Europese Unie, de NAVO en de Verenigde Staten – op zijn zachtst gezegd grillig kan genoemd worden. Toch waren politieke waarnemers hoopvol dat het aantreden van Poetin als president in 2000 het begin zou betekenen van enige ‘dooi’ in de contacten. Poetin toonde zich welwillend: hij nodigde de kersverse secretaris-generaal van de NAVO, George Robertson, uit in Moskou. ‘I want to sort our relationship out’, zou hij gezegd hebben. ‘It’s not constructive at the moment, and I want to resume relations with NATO.’ (Roxburgh, 2013). Amerikaans president George W. Bush beweerde na zijn eerste ontmoeting met de man ‘in zijn ziel’ gekeken te hebben: hij had gezien dat Poetin betrouwbaar en oprecht was. Na de aanslagen van 11 september 2001 was Poetin de eerste wereldleider om zijn medeleven te betuigen aan Bush, en beloofde hij alle militaire steun om de Taliban te bestrijden. Toenmalig Minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice getuigde: ‘I thought to myself, you know, the Cold War’s really over.’ (Roxburgh, 2013, p.36).

Ook Toby Trister Gati, voormalig hoofd van de Amerikaanse inlichtingendienst INR, was in 2001 nog optimistisch dat er met Poetin aan het roer warmere relaties met het Westen mogelijk waren:

There is new interest in seizing what many on each side portray as a “second chance” to bring modernizing Russia into the family of industrial democracies as a respected member of the Western-Euro-Atlantic “Club.” (Gati, Collins, Medish & Christiansen, 2001)

Hoe kan het dan dat dit vertrouwen op beterschap uiteindelijk volledig de grond werd ingeboord? De eerste aanleiding voor achterdocht over Poetin waren geen beslissingen in het buitenland, maar in Rusland zelf. Daar hanteerde Poetin de ‘vertical of power’. Dit hield in dat de macht gecentraliseerd werd, en de facto in zijn handen kwam. Vergaande politieke hervormingen en een harde grip op de media deden de Westerse leiders twijfelen aan Poetins claims dat hij deel wou worden van de democratische gemeenschap. De meningen over Poetin geraakten verdeeld. Binnen de Amerikaanse regering stonden zij die geloofden in Poetin in de minderheid, in West-Europa gaven landen als Duitsland en Frankrijk hem nog het voordeel van de twijfel. Een volledig Russisch NAVO-lidmaatschap was in ieder geval al snel van tafel, maar met de oprichting van de NAVO Rusland Raad (NRR) (Oldberg, 2007) voor de strijd tegen terrorisme was er toch nog een aanzienlijke samenwerking.

Hoe Vladimir Poetin evolueerde van de man die Rusland bij de democratische familie zou aansluiten tot de kwelduivel van het Westen die een nieuwe Koude Oorlog veroorzaakte, is een lastig vraagstuk dat buiten het bereik van dit onderzoek valt. Belangrijke momenten waren zijn weigering om mee te stappen in de oorlog in Irak in 2003 en de NAVO-uitbreiding in 2004, die Poetin als een bedreiging voor Rusland ervoer. Ook niet onbelangrijk was de harde handhaving van zijn machtsbasis in Rusland zelf, met het controleren van de media, de verdachte dood van oppositieleiders en kritische journalisten en het neerslaan van vreedzaam protest (Gessen, 2012).

## **1.2. Context van het conflict**

De ambitie hier is niet om een gedetailleerde uiteenzetting van het conflict in Oekraïne te geven. In plaats daarvan zal hier een overzicht van de situatie geschetst worden, met de betrokkenheid van Rusland en Poetin tegenover de internationale gemeenschap steeds in het achterhoofd. In deel II, het eigenlijke onderzoek, zal elke van de vier onderzochte fases voorzien zijn van een meer gedetailleerd verslag van de belangrijkste gebeurtenissen op die momenten. Dit hoofdstuk probeert, door het brede plaatje te brengen, de motieven van de verschillende actoren (en Poetin in het bijzonder) wat meer context te verschaffen. Ten eerste kijken we naar de geschiedenis van de relatie tussen Rusland en Oekraïne. Vervolgens wordt toegelicht hoe Poetin zich bedreigd voelt door de NAVO- en EU-expansie. Daarna volgt een overzicht van het conflict in Oekraïne

van november 2013 tot september 2014. Tenslotte onderzoeken we de aard en impact van de internationale sancties, die vanaf maart 2014 over en weer vlogen.

### **1.2.1. Euromaidan: Janoekovitsj versus het volk, Rusland versus Europa**

De directe aanleiding voor de crisis in Oekraïne vond plaats op 21 november 2013. Verscheurd tussen de keuze voor Rusland in het oosten en de Europese Unie in het westen, besloot de regering in Kiev om de banden met die eerste aan te halen. Nochtans had een week later, op 28 november, een historisch associatieverdrag met de EU afgesloten moeten worden. Die onderhandelingen sprongen nu af. Door zich naar het oosten te wenden koos de Moskougezinde president Janoekovitsj voor het geld: hij kon het zich niet permitteren dat de handelsrelaties met Rusland zouden opdrogen, want dan verloor het land meer dan 370 miljard euro. Onaanvaardbaar voor een land dat in een zware recessie verkeerde. Bovendien kon het land dat voor 58% steunde op Russische gasleveringen, en daar bovenop nog eens inkomsten genereerde uit verdeling van gas uit Rusland in Europa, het zich niet veroorloven om die beer te porren. (Hirst, 2015). Daarnaast zou, in tegenstelling tot nauwere samenwerking met Rusland, een verdrag met de EU nog eens een extra kostenplaatje betekenen: Janoekovitsj had berekend dat een aanpassing van zijn land aan de Europese wetgeving hem meer dan 75 miljard euro zou kosten. (Hancké, 2013)

Op basis van die cijfers opteerde de Oekraïense president dus voor Rusland. Tot groot ongenoegen van de bevolking, zo bleek meteen: het duurde niet lang of Europeesgezinde Oekraïners verzamelden zich op het centrale stad plein in Kiev, de Majdan Nezalezjnosti of Onafhankelijkheidsplein. Euromaidan was geboren. Het aantal demonstranten groeide gestaag de komende dagen. Een gewelddadige poging om het protest te breken door de Oekraïense ordehandhavers op 30 november resulteerde in massaal protest de dag nadien, op 1 december. Het geobserveerde aantal manifestanten varieerde tussen de 300.000 en een half miljoen (Ash, 2013).

De protesten in Kiev zouden aanhouden tot het einde van februari. Pogingen van de regering Janoekovitsj om de bevolking weg te krijgen, zoals het doordrukken van een radicale anti-protestwet in het parlement, draaiden op niets uit. Toen het protest haar kookpunt bereikte op 18 februari – 88 mensen kwamen om – zag Janoekovitsj zich gedwongen het op een akkoordje te



gooien. Onder mediatie van Rusland, Frankrijk, Duitsland en Polen kwamen beide partijen overeen dat er vervroegde presidentsverkiezingen zouden komen, en enkele aanpassingen aan de grondwet zouden teruggedraaid worden. (“Ukraine leader announces early presidential poll”, 2014) Dit betekende echter niet het einde van de onrust: een deel van de demonstranten nam geen genoegen met minder dan het aftreden van Janoekovitsj. Uiteindelijk sloeg die op de vlucht naar Rusland. Parlementsvoorzitter Oleksandr Toertsjynov werd aangeduid als interim-president (Urquhart, 2014).

Drie maanden lang was het Majdanplein het toneel waar iedereen tussen Washington en Moskou met groeiende bezorgdheid zijn aandacht op vestigde. Rusland en het Westen kwamen vanaf het begin meteen lijnrecht tegenover elkaar te staan: terwijl het Kremlin Janoekovitsj’ keuze voor Rusland loofde, spraken Europese leiders hun teleurstelling en ongerustheid uit. Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid Catherine Ashton zei in een officieel statement:

This is a disappointment not just for the EU but, we believe, for the people of Ukraine. [...] We believe that the future for Ukraine lies in a strong relationship with the EU and we stand firm in our commitment to the people of Ukraine who would have been the main beneficiaries of the agreement through the enhanced freedom and prosperity the agreement would have brought about. (European Union External Action, 2013)

De strijd in de maanden die volgden was er schijnbaar één tussen het Oekraïense volk met Europa (en de VS als bondgenoot) tegen de regering in Kiev met Poetins Rusland. Die laatste gooide op 16 december een reddingsboei uit, door voor 15 miljard Amerikaanse dollar aan Oekraïense staatsobligaties aan te kopen. Door die deal aan te nemen ontstemde Janoekovitsj de betogers nog meer: die vonden dat de president zijn land verkocht aan Moskou en eisten zijn aftreden. De voorwaarden die Poetin oplegde voor de aankoop waren onduidelijk, maar in de EU rees het vermoeden dat Janoekovitsj in ruil alle banden met het Westen had moeten afbreken (Isachenkov & Danilova, 2013).

In de maanden die volgden, drukten politici in de VS en de EU meermaals hun bezorgdheid uit, in het bijzonder op de manier waarop sommige nieuwe wetten werden doorgevoerd in het

Oekraïens parlement. Aan Poetins kant bleef het stil. Toen in februari Janoekovitsj op de vlucht sloeg, steunde Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, John Kerry, de benoeming van de interim-president, terwijl Rusland erop wees dat de demonstranten het akkoord van enkele dagen daarvoor schonden. Het Kremlin trok de Russische ambassadeur in Kiev terug en annuleerde de tweede Russische aankoop van staatsobligaties. Poetin en Duits bondskanselier Angela Merkel waren het over de telefoon wel eens dat ze beiden belang hadden bij een stabiel Rusland (Urquhart, 2014).

### **1.2.2. Het vraagstuk van de Krim: een lange geschiedenis**

Nog voor Janoekovitsj goed en wel vertrokken was, verplaatste de crisis zich naar een schiereiland in de Zwarte Zee. Al in de loop van januari dreigden de autoriteiten op de Krim om zich af te scheiden, mocht de oppositie in Kiev Janoekovitsj afzetten. Op 20 februari riepen ze de president op om het leger in te zetten tegen de demonstranten in Kiev (Lanting, 2014). Toen het onvermijdelijke gebeurde en Janoekovitsj de hoofdstad ontvluchtte, keerde het parlement in de Krim zich naar Moskou. Het begon met een referendum voor simpelweg meer autonomie op 27 februari. Toen pro-Russische rebellen gebouwen begonnen bezetten in de Krimse hoofdstad Simferopol en ongeïdentificeerde militairen de luchthavens in Simferopol en Sevastopol overnamen, werd echter al snel duidelijk dat er buitenlandse krachten aan het werk waren. Op 1 maart kreeg Poetin groen licht van zijn parlement om met geweld “de belangen van de Russen in Oekraïne te verdedigen”. (“Ukraine crisis: Timeline”, 2014).

Door zich te bemoeien met de Krim ging Rusland voort op zijn elan in het stoken van etnische conflicten in Eurazië. Transnistrië in Moldavië, Abchazië en Zuid-Ossetië in Georgië: stuk voor stuk gebieden in Oostbloklanden die buiten de invloed van de regering vallen en waar Rusland tussenkwam als verdediger van ‘splinterstaatjes’ (Mankoff, 2014). Door etnische minderheden te steunen in hun onafhankelijkheidsstrijd kon Moskou invloed blijven uitoefenen in de ex-Sovjetstaten. Alleen zouden de Russen bij de Krim een stap verder gaan, door het schiereiland uiteindelijk te annexeren. De militaire aanwezigheid van de Russen in de Krim was het startsein voor het Westen om in actie te schieten, maar al snel werd duidelijk dat de Krim op voorhand verloren was. Op 6 maart stemde het Krimse parlement voor afscheiding van Oekraïne en aansluiting bij Rusland. Op 11 maart riep het de onafhankelijkheid uit. In een volksreferendum

op 16 maart – waar de legitimiteit van in vraag kan gesteld worden – stemde 95,7% van de bevolking voor een aansluiting bij Rusland. Drie dagen later begon Oekraïne al zijn troepen te evacueren. De internationale gemeenschap deed weinig om in te grijpen, maar Amerikaans president Barack Obama verkondigde wel dat de VS of de internationale gemeenschap de Krim nooit zouden erkennen als deel van Rusland. (White House, 2014)

De Russische annexatie van de Krim kwam niet uit de lucht vallen. Daarbij ging het voor de Russen zo vlot dat het Westen de hoop om het schiereiland bij Oekraïne te houden al snel opgaf. Als we kijken naar de historische context, is het zelfs niet zo gek dat we Poetin de Krim cadeau deden. Catharina De Grote veroverde het schiereiland immers al in 1789. Nikita Chroesjtsjov overhandigde het gebied simpelweg aan Oekraïne, omdat interne grenzen in de Sovjetunie nu eenmaal van weinig belang waren. Het was een simpele administratieve formaliteit. Toen het Sovjetrijk viel in 1991 bleef het deel van Oekraïne, maar het verwierf wel een zeker autonoom statuut. Daarbij waren de meeste inwoners etnische Russen: de meerderheid van de oorspronkelijke Tataren was door Stalin verdreven. Die kwamen na 1991 geleidelijk aan terug, maar vormen tot vandaag nog steeds een duidelijke minderheid (Marples & Duke, 2007).

### **1.2.3. Na het schiereiland het vasteland: De oorlog in Oost-Oekraïne en het drama van MH17**

*The 298 innocents on that Malaysia Airlines plane are among nearly 3,000 people who have been killed in the Ukrainian conflict. All of them belong on the rap sheet of Vladimir Putin, who started and still foments this war.* (“The non-mystery of MH17”, 2014)

Op 22 maart kwamen ruim tweeduizend mensen op straat in de Oost-Oekraïense stad Donetsk. Ze eisten de terugkeer van president Janoekovitsj en net als in de Krim een referendum over de toekomst van hun gebied. Velen zwaaiden met Russische vlaggen. Een dag later sloeg het protest over naar andere steden in het Oosten van het land. De protesten ontaardden al gauw in militaire rebellie en vrijwel meteen doken geruchten op van Russische soldaten die aan de zijde van de pro-Russische rebellen vochten. Poetin ontkende de aanwezigheid en kon dit volhouden tot augustus 2014, toen verschillende Russische legergroepen de grens overstaken om een overwinning van het Oekraïense leger op de rebellen te verhinderen. Een terugtrekking in het

najaar van 2014 werd gevolgd door een nieuwe escalatie in het begin van 2015, toen de Russen Debaltseve hielpen heroveren (Urban, 2015).

Een triest hoogtepunt van het conflict vond plaat op 17 juli. In onduidelijke omstandigheden stortte een vlucht van Malaysia Airlines tussen Amsterdam en Kuala Lumpur neer in Oost-Oekraïne. Al snel werd duidelijk dat het was neergeschoten, maar door wie zou nooit helemaal duidelijk worden. Het hele Westen keek alvast meteen in de richting van de Russische president. Het Britse *The Sun* kopte de dag nadien zelfs: ‘PUTIN’S MISSILE’. Opeens kwam het conflict in Oekraïne wel héél dichtbij.

### **1.3. Koude Oorlog in het grensgebied: Rusland en het Westen**

‘De terugkeer van de Koude Oorlog’. ‘De aanloop naar een derde wereldoorlog’. ‘Het einde van het einde van de geschiedenis’. De media konden behoorlijk dramatisch uit de hoek komen wanneer het over Oekraïne ging. Is de Koude Oorlog echt terug? De relaties tussen Rusland en het Westen zijn sinds de start van het Oekraïne-conflict in ieder geval steeds meer onder druk komen te staan.

De drie belangrijkste internationale spelers in het conflict zijn, volgens professor Peter Rutland (2015) in rangschikking van afnemende invloed: Rusland, Europa, en de VS. De relatie tussen Rusland en Oekraïne, ten eerste, is volgens Rutland een belangrijk onderdeel van de moeilijke omgang van Rusland met de buitenwereld na de val van de Sovjetunie. Met een inwoneraantal van 46 miljoen was Oekraïne veruit de grootste staat die zich afscheurde van Rusland in 1991, en het lag daarbij op een strategisch erg belangrijke locatie. Oekraïne was en is een bufferstaat voor Rusland, en een onrustig Oekraïne is een potentieel gevaar.

De VS probeerden na de val van de Sovjetunie democratie te verspreiden in Oost-Europa door uitbreiding van de NAVO, maar stuitten daarbij, zeker in het geval van Oekraïne, op verzet van Rusland. In 2010, bij de min of meer vrije verkiezing van de Ruslandgezinde Janoekovitsj, leek het verhaal van de Amerikanen in Oekraïne uit. Het delegerde de opdracht van de democratisering van het land uit aan de Europese Unie. De EU kwam echter ook in conflict met Janoekovitsj, onder andere door haar veroordeling van de opsluiting van de voormalige

Oekraïense eerste minister Joelia Tymosjenko. Onderhandelingen voor een handelsverdrag sprongen af in 2013, wat leidde tot de Majdan-protesten.

### **1.3.1. De Russische beer in het nauw: NAVO- en EU-expansie**

In een artikel uit 2015 beschrijft Hiski Haukkala, professor internationale relaties, hoe de crisis in Oekraïne het culminatiepunt is van een langetermijncrisis in de relatie tussen Rusland en de Europese Unie. Haukkala stelt dat de EU Rusland probeert 'op te sluiten' in een zeer geïnstitutionaliseerd, post-soeverein blok: een unipolair Europa, gebouwd op de liberale normen en waarden van de EU.

De Amerikaanse professor John J. Mearsheimer (2014) legt de schuld van de huidige crisis geheel bij het Westen: EU- en NAVO-expansie provoceeden Poetin. Volgens Mearsheimer inspireerde het Westen een staatsgreep tegen een democratisch verkozen president, en lokten ze door hun eigen ideologie op te dringen een conflict met Rusland uit:

In essence, the two sides have been operating with different playbooks: Putin and his compatriots have been thinking and acting according to realist dictates, whereas their Western counterparts have been adhering to liberal ideas about international politics. The result is that the United States and its allies unknowingly provoked a major crisis over Ukraine. (Mearsheimer, 2014, p. 8)

### **1.3.2. De Sancties**

*Sanctions are one of the EU's tools to promote the objectives of the Common Foreign and Security Policy (CFSP): peace, democracy and the respect for the rule of law, human rights and international law. They are always part of a comprehensive policy approach involving political dialogue and complementary efforts.* (Council of The European Union, 2014)

Het gebruik van economische sancties als alternatief voor militaire interventie zit in de lift sinds het einde van de Koude Oorlog (Marossi & Basset, 2015). Doorheen de jaren zijn ze voor de Europese Unie gegroeid als een 'essentieel instrument' dat gebruikt wordt om het beleid van een land of entiteit te beïnvloeden. De EU noemt de sancties 'non-punitive', maar eerder een

aansporing. Daarbij probeert het de negatieve invloed op de plaatselijke bevolking en legitieme activiteiten zo veel mogelijk te beperken. Frequente maatregelen zijn wapenembargo's, bevriezing van tegoeden en reisverboden (Council of the European Union, 2014).

Sinds maart 2014 zetten zowel de EU als de VS sancties in tegen Rusland als antwoord op de Russische provocaties in de Krim en Oost-Oekraïne. De Verenigde Staten concentreren zich daarbij op de financiële sector, de energiesector en de industrie met betrekking tot defensie. De maatregelen omvatten onder andere het bannen van individuen, het beperken van schuldfinanciering en het verbieden van handel met betrekking tot olieproductie of landwinning. De EU baseert haar sancties op vijf pijlers: visarestricties, toegang tot markten en leningen, verkoopverbod van zogenaamde 'dual-use goods and technologies' (producten en technologieën met civiele gebruiksdoeleinden, maar die ook militair ingezet kunnen worden), verbod van handel in militaire producten met Russische personen of organisaties (de Common Military List) en restricties met betrekking tot de olie-industrie. (Hanson et al., 2014)

We onderscheiden drie sanctierondes van het Westen tegen Rusland. De eerste daarvan startte in maart 2014. Toen kondigden de VS en de EU de bevriezing van samenwerkingsprojecten met Rusland en Russische bedrijven aan. De sanctielijst bevatte 23 hoge regeringsfunctionarissen en vier personen uit Poetins entourage. De tweede ronde, gestart op 28 april naar aanleiding van escalerend geweld in Oost-Oekraïne, voegde extra personen toe aan die lijst, met het verschil dat er dit keer ook private personen en bedrijven werden geïsoleerd. Na de ramp met vlucht MH17 op 17 juli zette het Westen de derde sanctieronde in, gericht op het afremmen van de Russische economie door sancties tegen de financiële sector, de energiesector en de high-techsector (Khlebnikov, 2014).

Over de doeltreffendheid van internationale sancties lopen de meningen zeer ver uiteen. Professor Michael Rywkin (2015) erkent de kracht van sancties om een beleidsverandering in een klein land zoals Cuba of Noord-Korea teweeg te brengen, maar vindt dat het te gevaarlijk is om een grootmacht als Rusland te isoleren. Het land is te groot, een te belangrijk deel van de wereldeconomie, en te gevaarlijk om geïsoleerd te houden.

## 1.4. Besluit

Wetenschappelijk onderzoek kan gedetailleerd ingaan op een zeer specifiek onderwerp of aspect van een onderwerp. De reguliere nieuwsmedia kunnen dat niet: daar hebben ze de ruimte, tijd, of middelen niet voor. Bovendien is dat niet besteed aan het doorsnee lezerspubliek: die willen kant en klare informatie, net genoeg om mee te zijn en om een mening te vormen. Voor onderzoek van deze kant en klare informatie is het daarentegen wél belangrijk om een gedetailleerd overzicht te hebben van wat er tot op heden geweten is. Alleen door een diepgaande kennis van de materie kan de minder genuanceerde en meer oppervlakkige boodschap van de nieuwsmedia over diezelfde materie juist geanalyseerd worden. De crisis in Oekraïne is niet voorbij, verre van zelfs. De conclusie van dit hoofdstuk is dan ook geen sluitende studie over de zaak.

Met dit hoofdstuk wilden we aantonen dat de meningen over het conflict in Oekraïne sterk verdeeld zijn. Op de vragen over hoe de situatie kon ontstaan en wie de schuldige van het geweld zijn, is niet één juist antwoord. Omdat er zo'n overvloed aan theorieën en argumenten is, kunnen journalisten kiezen welk standpunt ze aan het woord laten en zelfs wie ze aanduiden als slechterik, schuldige, vijand,.... Vladimir Poetin is daarbij een populair doelwit.

Het gevaar van een vijandig discours tegen de Russen werd in 1998 al geïllustreerd door voormalig Amerikaans diplomaat en historicus George Kennan. In een interview met *The New York Times* vertelde hij waarom het discours van de Russen als grote vijand zou uitdraaien op een self-fulfilling prophecy, waarbij de Russen, door negatief te reageren op zo'n discours, inderdaad zullen transformeren naar de vijand waar het discours voor waarschuwde.

Begrijpen ze het dan niet? Onze vijand in de Koude Oorlog was het communistische Sovjetbewind. Maar nu behandelen we net de mensen die in de grootste geweldloze revolutie van de geschiedenis dat bewind ten val hebben gebracht als vijanden. (...) Natuurlijk zullen de Russen negatief reageren. En dan zullen de voorstanders van de uitbreiding van de NAVO zeggen: zie je wel, wij hadden gelijk, de Russen zijn zo. Maar dat is gewoon verkeerd. (Friedman, 2014)

# Hoofdstuk 2: Theorie

*Journalists do not compile reports, they tell stories.* (Conboy, 2007, p. 44)

Waarom is het belangrijk om onderzoek te doen naar het beeld van de Russische president in Belgische kranten? Wat hier geschreven wordt, zal allicht geen rechtstreekse invloed hebben op wat Vladimir Poetin doet of laat. Toch is het belangrijk hoe Poetin bij het Vlaamse publiek overkomt. Opinievorming bij het publiek heeft gevolgen voor volksvertegenwoordigers en zo op het uiteindelijke beleid.

Dit hoofdstuk kijkt naar de theorie van media-invloed en framing, en maakt een relevante selectie uit de overvloed van onderzoeken over deze onderwerpen in het kader van deze thesis. Dat is voornamelijk het geval bij het begrip framing, aangezien dit een populaire theorie is in tal van onderzoekdomeinen.

De manier waarop nieuwsmedia een invloed hebben over de perceptie van Poetin in het Westen, komt hier aan bod. Ten eerste kijken we naar de impact van de geschreven kwaliteitspers op de publieke opinie. Vervolgens gaan we na met welke middelen de media dat doen: daarbij focussen we op framing, het centrale begrip van deze thesis. We duiden de vele vormen die framingonderzoek kan aannemen, en gaan daarna dieper in op de niche van framing die het belangrijkste is voor dit onderzoek: framing in de berichtgeving over internationaal conflict. We geven een overzicht van de onderzoeken die van nut kunnen zijn in een framingonderzoek naar Vladimir Poetin. Ten slotte schijnen we ons licht op het bronnenmateriaal, door een profiel te geven van de drie onderzochte Vlaamse kwaliteitskranten *De Morgen*, *De Standaard* en *De Tijd*.

## 2.1. Hoe beïnvloedt de kwaliteitspers publieke opinie?

*The entire study of mass communication is based on the premise that the media have significant effects, yet there is little agreement on the nature and extent of these assumed effects.* (McQuail, 2005, p. 456)

De 'mass media' zijn van een steeds groeiend belang voor moderne gemeenschappen. Volgens McQuail (2005) zijn ze 1. Een machtsmiddel, een manier om de maatschappij te beïnvloeden,



controleren en te innoveren, 2. De plaats waar zich veel aspecten van het publieke leven zich afspelen. 3. Een belangrijke bron van definities en beelden van sociale realiteit, dus ook de plaats waar waarden, gemeenschappen en groepen worden gevormd, 4. De belangrijkste weg naar faam en beroemdheid en 5. Een actor die door het vormen van een publiek betekenisstelsel een maatstaf vormt van wat als ‘normaal’ wordt gezien.

Voorafpunten drie en vijf zijn van belang voor dit onderzoek. De nieuwsmedia zijn een belangrijke bron voor de vorming van een ‘sociale realiteit’. Het is volgens McQuail (2005) immers zo dat het beeld van ‘werkelijkheid’ dat de media beweren te geven niets anders kan zijn dan een ‘selectieve constructie’, opgebouwd uit fragmenten van feitelijke informatie aan de ene kant en observaties aan de andere, samengebonden en betekenis gegeven door een bepaald frame, invalshoek of visie. Gebeurtenissen, personen, waarden en ideeën passeren eerst langs de media, waar ze worden gewijzigd en vervormd. Pas daarna bereiken ze individuen.

Het idee dat de media een gevaarlijk grote invloed hebben op publieke opinie vond brede interesse zo’n honderd jaar geleden. Tijdens de Eerste Wereldoorlog groeide de angst voor de effecten van strategische propaganda. In de decennia die kwamen zou het idee van de invloed van nieuwsmedia meermaals veranderen. Tegen de late jaren 1960 werd algemeen aangenomen dat het individu de belangrijkste impact had op zijn attitudeveranderingen tegenover nieuwsfeiten: nieuwscampagnes versterkten veeleer de aanwezige overtuigingen. In de jaren 1970, toen het idee van grote macht van de media opnieuw meer ruimte kreeg, verschoof de aandacht van attitudeveranderingen naar de ‘cognitieve effecten’ van de massamedia: het nieuws heeft een invloed op lange termijn, op het onderbewustzijn, in plaats van een directe verandering van opinie. De laatste paradigmashift, die plaatsvond in de late jaren 1980 en de jaren 1990, gebruikte de combinatie van de begrippen agenda setting en framing – waarover hieronder meer. De media veroorzaakten volgens deze onderzoeksfase een aanzienlijke verandering in opinies en attitudes, maar een hele reeks andere factoren bij het publiek zoals predispositie en schema ook meespeelden (Scheufele & Tewksbury, 2007).

Vandaag kunnen we met vrij grote zekerheid aannemen dat de nieuwsmedia een niet te onderschatten invloed hebben op de publieke perceptie van alle actoren binnen een nieuwsverhaal. Deze invloed is meermaals aangetoond: notoire voorbeelden zijn de studie van

Gitlin (1980) naar de studentenbeweging in de VS in de late jaren 1960, Gamson en Modigliani's (1989) onderzoek naar opinievorming rond nucleaire energie, en het werk van Van Zoonen (1992) op vlak van berichtgeving over vrouwenemancipatie in Nederland.

In het debat rond de invloed van de media moeten we het invloedrijke werk *Manufacturing Consent* van Herman en Chomsky (1988) vermelden. De auteurs stellen dat de belangrijkste functie van de massamedia het creëren van publieke steun voor de gevestigde machten (in de politieke en de private sector) is. De media worden dan een werktuig voor de elite om hun eigen ideologie als 'normaal' voor te stellen en om afwijkende stemmen te marginaliseren. De media manipuleren informatie, onder andere door framing (zie verder) om het status quo te behouden (Culley, Ogley-Oliver, Carton & Street, 2010).

De meeste mensen hebben maar één bron om te weten te komen wat er in de wereld gebeurt: de nieuwsmedia. Zelfs op het internet zijn het vooral de traditionele nieuwsmedia die nieuws aanbieden. Marshall McLuhan (1964) claimde de term 'global village': wij weten wat er zich afspeelt in de rest van de wereld, op een manier die onmogelijk was voor vorige generaties. Door de ontwikkeling van de nieuwsmedia kan een Vlaming op de hoogte zijn van het leven van een Chinese fabrieksarbeider. Bijgevolg is de verantwoordelijkheid van deze media enorm. Zij beslissen immers wat er in het nieuws komt en hoe uitgebreid, welk stemmen er gehoord worden enzovoort. De media bepalen wat het publiek ziet als belangrijk, alarmerend, positief of negatief. Deze rol noemen we 'agenda setting': de media plaatsen gebeurtenissen op de agenda van de lezer.

Agenda-setting is een begrip geïntroduceerd door McCombs and Shaw (1972) Het betekent kort gezegd dat de nieuwsmedia aangeven wat de belangrijkste gebeurtenissen van de dag zijn, en hierdoor gaat het publiek die onderwerpen ook zien als belangrijk. De media kiezen dus welke gebeurtenissen ze wel en niet 'op de agenda zetten'. Bij de intrede van het begrip wees alle onderzoek er namelijk op dat mensen denken *waarover* hen verteld wordt, maar niet *wat* hen verteld wordt. Hoewel deze hypothese later ontkracht werd, is het idee van agenda-setting steeds een fascinerende theorie gebleven voor onderzoekers. Het hoort in de familie van o.a. the bandwagon effect, the spiral of silence, en media gatekeeping. Desondanks is het nog steeds een waarschijnlijke, maar niet bewezen theorie (McQuail, 2005).

## 2.2. Wat zijn frames?

Framingonderzoek kent zijn wortels in sociologie en psychologie: experimenteel onderzoek toonde aan dat verschillende presentaties van identieke situaties en keuzeprocessen mensen ertoe aanzette andere beslissingen te nemen (Scheufele & Tewksbury, 2007). Goffman stelde in 1974 dat individuen niet in staat zijn om de wereld volkomen te begrijpen en er moeite mee hebben om levensgebeurtenissen te interpreteren binnen die wereld. Daarom grijpen mensen terug naar interpretatieve raamwerken, of 'primary frameworks', om gebeurtenissen te classificeren binnen een schema dat ze wel begrijpen.

De essentie van framingonderzoek is dat hoe we iets zeggen, even belangrijk is als wát we zeggen. Talloze studies (Sniderman & Theriault 2004, Rasinski 1989, Zaller 1992 zijn enkele voorbeelden) demonstreerden hoe verschillende verwoordingen van eenzelfde stelling radicaal andere antwoorden tot gevolg had. Zo vonden 20% van de Amerikanen dat er te weinig werd uitgegeven aan 'welfare', terwijl 65% vond dat er te weinig werd uitgegeven aan 'assistance to the poor' (Rasinski, 1989). Met frames hebben journalisten met andere woorden een invloed op de opinies van mensen, volgens econoom Albert Hirschman (1989) een essentieel onderdeel van elk individu. Door meningen definiëren en identificeren we ons.

Framing komt voor op twee niveaus. Uitgelegd door middel van het werk van journalisten kunnen deze niveaus op deze manier worden voorgesteld: op het macroniveau gebruiken journalisten framing om gebeurtenissen op zo'n manier te presenteren dat het begrijpelijk en aanvaardbaar is voor hun publiek. Dit wil echter niet zeggen dat journalisten steeds bewust het nieuws manipuleren door het in een frame te gieten om het de lezer/kijker/luisteraar gemakkelijk te maken, of te beïnvloeden wat hij erover denkt. De meerderheid van de tijd gebeurt dit instinctief. Het microniveau bevindt zich in principe in het hoofd van de nieuwsconsument: onderzoekers bekijken hoe lezers informatie inzetten om zelf impressies en meningen te vormen. Op macroniveau spreekt Goffman (1974) van contentframes. Frames in het hoofd van de lezer, het microniveau, noemt hij frames of reference.

Hoe nieuwsframes veranderen en evolueren is moeilijk te onderzoeken. 'It is like trying to see the air around us' stelt Norris (1995, p. 358) in haar onderzoek naar de framing van Amerikaanse

nieuwsnetwerken in de periode na de Koude Oorlog. In ons onderzoek is dus gekozen voor het onderzoeken van framing in vier cruciale fases of kantelmomenten. Op die manier komen frames naar voren die per fase verschillend zijn, maar waarbij blijkt dat ze in groepen kunnen worden ingedeeld over de fases heen. In periodes van ingrijpende verandering wordt immers duidelijk hoe frames van vorige periodes achterhaald waren en niet strokend met de realiteit, zegt Norris. Frames evolueren dus, maar dat wil daarom niet per se zeggen dat ze beter of juist worden.

### **2.2.1. De vele gezichten van framingonderzoek**

We zien framing in veel onderzoekdisciplines terugkomen: het begon in de cognitieve psychologie en antropologie, maar vond al snel zijn weg naar onder andere sociologie, communicatiewetenschap, politieke wetenschappen en psychologie. Omdat de term in zo'n brede waaier van disciplines gehanteerd wordt, is het moeilijk om een algemene definitie van framing als proces te vormen: we komen tal van werkdefinities tegen die vaak van toepassing zijn op slechts één discipline (Van Gorp, 2006).

Er zijn dus haast net zo veel interpretaties als er onderzoeken zijn. Een vroege definitie die een correct beeld geeft van frames zoals ze onderzocht worden in deze masterproef komt van Gitlin (1980, p.7):

Persistent patterns of cognition, interpretation, and presentation, of selection, emphasis, and exclusion, by which symbol-handlers routinely organize discourse, whether verbal or visual.

Een eenvoudig, maar ook zeer rake recente omschrijving komt van Walgrave, Van Aelst en Bennett (2010): zij zeggen dat framing een media-effect is, dat tot uiting komt wanneer dezelfde boodschap in de media op twee licht verschillende manieren wordt gebracht, en zo een verschillende invloed hebben op het publiek.

Volgens Robert Entman (1993) ligt de kern van framing, ongeacht het domein, in de beschrijving van de invloed van communicatie. Door bepaalde aspecten van een waargenomen werkelijkheid te benadrukken, komt 'een specifieke definitie van een probleem, een oorzaak, een moreel oordeel en/of een aanbeveling voor de oplossing voor het beschreven aspect naar voren'

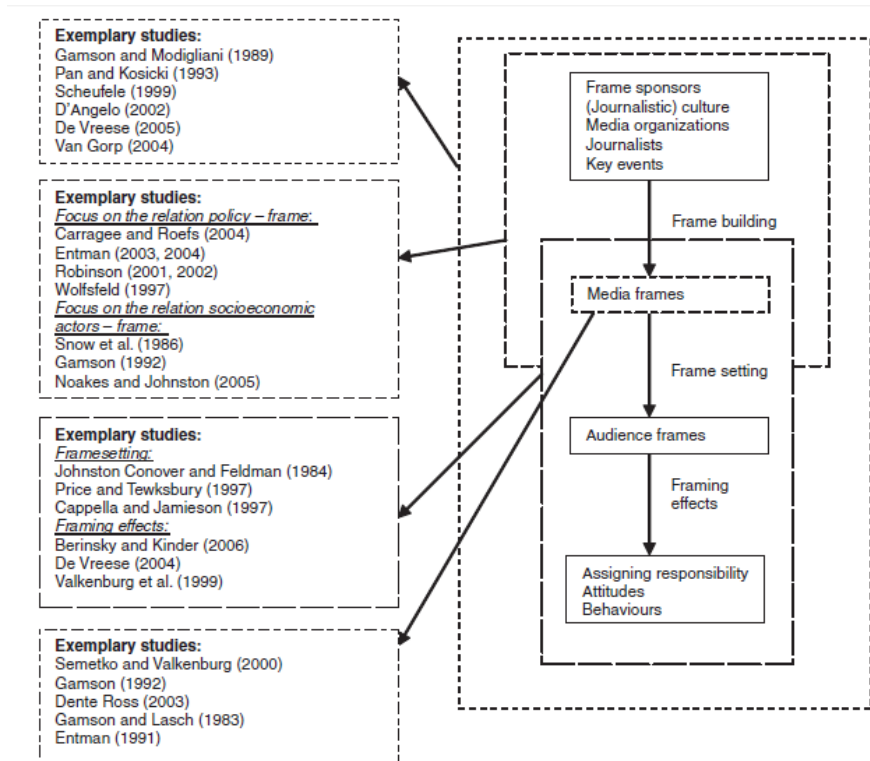
(Koetsenruijter & Van Hout, 2014). Om zo'n problemen, oorzaken, oplossingen enzovoort te belichten, gebruikt de communicator tal van 'textual devices': woordgebruik, contextuele verwijzingen, voorbeelden geven en die als 'typisch' voorstellen, een bepaalde selectie aan bronnen geven, enzovoort (McQuail, 2005).

Entman gaf een omschrijving van framingonderzoek dat ruwweg de werkwijze van deze masterproef schetst:

[c]omparing media narratives of events that could have been reported similarly helps to reveal the critical textual choices that framed the story but would otherwise remain submerged in an undifferentiated text (Entman, 1991, p. 6).

Inderdaad, door verschillende verslagen van één nieuwsverhaal (in drie Vlaamse kranten) te vergelijken, zullen er taalkeuzes beginnen opvallen als gekleurd.

Deprez en Raeymakers (2010) goten de vele gezichten van mediaframing in een beknopt schema. Het geeft de relatie tussen media- en publieksframes weer, samen met de verschillende externe en interne variabelen die bijdragen tot de selectie en inhoud van mediaframes. Bij het schema staan enkele voorname studies die een specifiek aspect van mediaframing onderzoeken.



## 1: Deprez en Raeymakers: subprocessen van het framingonderzoek

### 2.2.2. Framingeffecten

Het publiek wordt door journalistieke frames geleid in wat het leert of opneemt. Het zal de frames uit het nieuws ook overnemen (McQuail, 2005). Toch is de manier waarop frames een invloed hebben op onze perceptie van een bepaald nieuwsfeit complexer dan dat. Het is namelijk niet zo dat de frames in het hoofd van de lezer dezelfde zijn als de frames gebruikt door de journalist: ‘The way the news is framed by journalists and how the audience frames news may be similar or different’ (Cappella & Jamieson, 1997, p. 98).

Volgens D’Angelo (2002) kan een journalistiek frame op drie verschillende manieren inwerken op het publiek. De eerste van deze drie modellen is het cognitivist model: het woordgebruik van de journalist baant zich een weg naar de gedachten en uitspraken van de lezer. Ten tweede is er de constructionist-variant, waarin journalisten ‘sponsors’ van een nieuwsframe worden. Ze voorzien middelen om een bepaalde positie te verdedigen. Het laatste model is het kritisch paradigma, dat aan framing een hegemonische invloed toekent: frames zijn het resultaat van routines, en verdedigen de positie van de heersende elite.

De impact van frames kan verschillende vormen aannemen, maar invloed is er zeker en vast. Die invloed is meermaals aangetoond, voornamelijk met betrekking tot politieke communicatie. Zo toonden Iyengar en Simon (1997) aan dat door nieuwsframing in de Golfoorlog van 1990-1991, mensen meer gewonnen waren voor de inzet van het leger in plaats van diplomatieke oplossingen. Entman (1991)

Gamson (1992) gaf aan dat vanaf het ogenblik dat een frame gevestigd is, het gevaarlijk is voor een nieuwsmedium om zich buiten dat frame te begeven. Het lezerspubliek zal zulk discours vaak afdoen als ongeloofwaardig, of niet begrijpen waar het over gaat. Welke kranten wagen het om een onconventioneel frame aan te nemen? Entman (1993) beweert dat stemmen en alternatieven die buiten de vaste frames vallen volgens conventionele journalistiek worden afgedaan als niet nieuwswaardig.

### **2.2.3. Framing van internationaal conflict: van extra groot belang**

De manier waarop internationaal nieuws geframed wordt, is extra belangrijk omdat het publiek niet direct met die nieuwsfeiten in contact staat. Daarom heeft het de nieuwsmedia nodig om zich te informeren over wat er gebeurt buiten hun eigen land. Dimitrova en Sun Lee (2009) denken dus dat de invloed van de media op publieke opinie nog groter is als het gaat over buitenlandse gebeurtenissen.

Berichtgeving over internationaal conflict heeft daarbij een agenda-setting functie. Een onderzoek door Wanta, Golan en Lee (2004) gaf aan dat in de berichtgeving over internationale aangelegenheden, hoe meer over een bepaald land wordt geschreven, hoe belangrijker het publiek dat land voor hun eigen natie inschat. Negatief discours over een bepaald land heeft een negatieve opvatting van dat land als gevolg, positieve berichtgeving daarentegen heeft geen effect.

Pan, Lee, Chan en So (1999) stelden dat de media de neiging hebben om het buitenlandse nieuws te 'domesticeren' in het licht van de waarden, nationale belangen en beleidsagenda van hun thuisland. Door metaforen uit hun eigen culturele repertoire te hanteren maken ze de gebeurtenis meer herkenbaar voor het thuispubliek. Daarbij selecteren de journalisten uit de stroom aan informatie wat zij relevant achten voor hun publiek. Op die manier krijgen de Vlamingen een

ander beeld van het conflict in Oekraïne dan niet alleen de Russen, maar zelfs de Duitsers of Nederlanders. Welke ‘Vlaamse’ metaforen gebruiken de kranten hier als het gaat om Poetin?

#### **2.2.4. Framing van Poetin: stand van het onderzoek**

Over de relatie tussen Vladimir Poetin en zijn eigen Russische media is al veel inkt gevloeid. Hoe hij wordt afgebeeld in Westerse pers, is daarentegen een onderzoeksveld dat grotendeels leeg blijft. Een uitzondering daarbij zijn enkele studies waarbij de Amerikaanse berichtgeving over een Russisch nieuwsverhaal onder de loep wordt genomen, en waarbij de rol van Poetin ook aandacht krijgt. Een voorbeeld daarvan is een onderzoek naar de Amerikaanse berichtgeving over de Russische presidentsverkiezing van 2008, door Kononova, Alhabash en Wanta (2010). Uit dit veeleer kwantitatieve onderzoek bleek de Amerikaanse obsessie met Poetin: hij kreeg het meeste aandacht, en dat terwijl hij na twee ambtstermijnen geen kandidaat was.

Ten tweede is er het framingonderzoek door Bayulgen en Arbatli (2013), die op zoek gingen naar Koude Oorlogsretoriek in Amerikaanse berichtgeving over de Russisch-Georgische oorlog. In deze studie komen echter geen frames met betrekking tot Poetin naar voren. De onderzoekers nemen daarentegen vanaf het begin aan dat de Russische president zelf Koude Oorlogs- en anti-Amerikaanse retoriek gebruikt, zonder bewijs om die bewering te staven.

Een laatste voorbeeld van onderzoek naar Westerse berichtgeving over Rusland is de studie van Moretti (2013), waarin hij de frames van het politieke kader rond de Olympische Spelen in Moskou van 1980, en de berichtgeving rond de Winterspelen in Sotsji in 2014 vergelijkt.

Omdat het onderzoek naar de Westerse berichtgeving over Poetin zeer beperkt blijft, haalde dit onderzoek inspiratie voor het onderzoek uit framinganalyses van andere politieke figuren. Daarvan zijn tal van voorbeelden: Schiff (2011) over president Clinton, Holt (2012) over de berichtgeving van de campagnes van presidentskandidaten Hillary Clinton en Barack Obama, en het onderzoek van Tiung en Hasim (2009) over de mediaframing van Maleisisch politicus Datuk Yong Teck Lee.



### **2.3. Vlaamse kwaliteitskranten: profiel**

De kwaliteitskranten zijn de voornaamste verstrekkers van diepgaand buitenlands nieuws. De aandacht voor het buitenland in populaire kranten is beperkter, en ook het tv-nieuws kan maar een kleine hoeveelheid tijd opofferen aan nieuwsfeiten die zich wat verder van ons bed afspeelen. In kwaliteitskranten daarentegen is er meer ruimte voor analyse, opinie en diepgang in het algemeen.

Over het onderscheid tussen kwaliteits- en populaire kranten is enerzijds veel discussie, maar anderzijds is het een opdeling waarmee zowat alle Vlamingen bekend zijn. Bij ‘Vlaamse kwaliteitskranten’ denkt de overgrote meerderheid aan *De Morgen*, *De Standaard* en *De Tijd*. Het aantal populaire kranten is groter, omdat regionale kranten over het algemeen bij deze categorie worden gerekend. De grootste niet-regionale spelers zijn Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad. Wat een populaire krant nu populair maakt, en waarom deze kranten geen kwaliteitskranten zijn: niemand kan er een eenduidig antwoord op geven. ‘Er is geen duidelijke maatstaf waaraan die kwaliteit kan gemeten worden.’

Dat de twee termen zeer subjectief geladen zijn, wordt duidelijk door het standpunt van Gents hoogleraar Els De Bens (1997). *De Standaard* is voor De Bens het schoolvoorbeeld van een kwaliteitskrant, net zoals *De Tijd* (toen nog *De Financieel-Economische Tijd*). Deze kranten zijn voor haar ‘feitenkranten’. Over *De Morgen* twijfelt ze: de ‘onthullingsjournalistiek’ is een kenmerk van kwalitatieve berichtgeving, maar human interest is dat voor haar niet. Het is relevant om deze uitspraken uit 1997 aan te halen, omdat we ondanks het constant veranderende journalistieke landschap nog steeds deze allesbehalve ideale termen gebruiken. Het is echter niet de bedoeling van dit onderzoek om de duidelijke tekortkomingen van deze opdeling te herstellen.

#### **2.3.1. De Morgen**

*De Morgen* ontstond in 1978 uit de socialistische partijbladen *Volksgazet* en *Vooruit*. Het blad probeerde lang vanonder de socialistische invloed uit te komen, maar had het daardoor financieel moeilijk. In 1989 werd de krant overgenomen door *Uitgeverij J. Hoste*, wat later *De Persgroep* zou worden. In 2014 bereikte de krant volgens het CIM zo’n 754.700 lezers. Het lezerspubliek

bestaat voornamelijk uit jonge, hoogopgeleide en kapitaalkrachtige mensen, die op zoek zijn naar duiding, achtergrond, context en opinie (*De Persgroep Advertising*)

### **2.3.2. De Standaard**

De geschiedenis van *De Standaard* is onlosmakelijk verbonden met de Vlaamse beweging. Enkele voormannen van die beweging richtten de krant op in 1918, omdat ze vonden dat iedereen recht had op een krant in hun moedertaal. Doorheen de jaren kende het blad hoogtes en laagtes, met een faillissement in 1976. De *Vlaamse Uitgeversmaatschappij* (VUM), het latere *Corelio*, nam de krant over. In 2013 richtte het met *Concentra Mediahuis* op. In 2014 bereikte de krant 1.047.000 lezers. De Standaard richt zich op hoogopgeleiden en kapitaalkrachtigen, en probeert een tegengestelde mening van het nieuws te brengen door achtergronden en opinie (*Mediahuis Connect*).

### **2.3.3. De Tijd**

*De Tijd* werd in 1968 opgericht onder de naam *De Financieel-Economische Tijd* als een zakenkrant voor beleggers, ondernemers, en managers. In 2003 kreeg het de huidige naam. *De Tijd* wordt uitgegeven door *Mediafin*, een joint venture van *Rossel* en *De Persgroep*. In 2014 bereikte de krant 438.900 lezers. Doorheen de jaren is *De Tijd* geëvolueerd van een zakenkrant naar een krant die focust op de economie, maar die ook aandacht heeft voor culturele en sociaal-politieke informatie (*Mediafin*).

## **2.4. Besluit**

In de massa aan studies over alle aspecten van de invloed van media en framing is het moeilijk om het hoofd boven water te houden. Dit hoofdstuk behandelt slechts een fractie van de bestaande literatuur. Het was hier belangrijk om de vele gezichten van het onderzoek aan te tonen, en erop te wijzen dat de Westerse berichtgeving over Vladimir Poetin, één van de machtigste figuren van het moment, een onderbelicht onderzoeksveld is.

Met dit onderzoek willen we dit hiaat in het onderzoek helpen opvullen. In het volgende deel gaan we dieper in op de methode waarvoor we voor dit onderzoek kozen, de inductieve framingmethode beschreven door Baldwin Van Gorp (2006) in zijn onderzoek naar berichtgeving

over asiel in Vlaanderen. We pasten de methode aan om er een helemaal ander thema mee te onderzoeken, namelijk de rol van Vladimir Poetin op het internationale toneel.

# DEEL II: ONDERZOEK

---

## Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethode

*Door hun blik te vestigen op de Russische president blinken de media uit in wat ze het best doen: voor rechter spelen, en een complexe situatie simplificeren door te focussen op één persoon. (RT, 24 juli 2014)*

Op 24 juli bekritiseerde het Engelstalige Russisch nieuwsnetwerk *Russia Today (RT)* de Westerse berichtgeving over Oekraïne. ‘De media wakkeren een nieuwe Koude Oorlog aan,’ klonk het, ‘en grijpen elke kans om met de vinger te wijzen. De zender gaf tal van voorbeelden om aan te tonen dat de Westerse nieuwsmedia geobsedeerd zijn door Vladimir Poetin. Daarin kan je de zender amper ongelijk geven: beelden van de excentrieke president, soms zelfs in bloot bovenlijf of poserend met wilde dieren, circuleren constant in onze kranten, magazines en journaals. Het beeld van Poetin als grote meesterbrein achter en in veel gevallen schuldige van het conflict in Oekraïne is overal.

Een van de belangrijkste nieuwsthema’s aangaande het conflict op internationaal vlak na de Russische bezetting van de Krim was het opleggen van (voornamelijk economische) sancties door de VS en EU enerzijds en Rusland anderzijds. De blokkades die Poetin optrok als reactie tegen de westerse sancties troffen een aantal Belgische sectoren, met de Limburgse fruittelers als meest aan bod komende voorbeeld, op een heel directe wijze. Daarom lijkt het niet onaannemelijk dat Belgische kranten zouden zoeken naar een naam om te linken aan deze schade. Deze ‘personalization of the news’ is volgens Galtung en Ruge (1965) een gevolg van het feit dat een publiek personen in plaats van instituten van landen nodig heeft om zich te kunnen identificeren met een verhaal. Poetin zou in dit kader dan dienen als een personificatie voor Rusland, en bijgevolg is het interessant om te bekijken in welk kader deze personificatie dan wordt gebruikt.

### **3.1. Probleemstelling**

*De toestand in Oekraïne is zeer ontvlambaar en kan snel afglijden naar een burgeroorlog. Nuchtere verslaggeving kan bijdragen tot een beter begrip van de wederzijdse standpunten en tot een vreedzame compromisoplossing. Dat is niet wat op dit ogenblik gebeurt.*

In een opiniestuk op dewereldmorgen.be maakte journalist en ex-politicus Lode Vanoost zich op 30 april 2014 zorgen over de manier waarop onze kranten het Oekraïne-conflict in beeld brachten. ‘Er is alleen ruimte voor extreme posities,’ zei Vanoost. ‘Nuancering of kritische analyse horen in dat denkpatroon automatisch thuis in het pro-Poetin-kamp. De publieke opinie krijgt door deze eenzijdige berichtgeving niet de kans zich degelijk te informeren over wat er werkelijk gaande is in Oekraïne. Alleen zij die aansturen op een escalatie van het conflict zijn hiermee gebaat.’

Met dit onderzoek willen we nagaan of de berichtgeving over Poetin echt zo eenzijdig is als Vanoost beweert. Krijgt het Vlaamse publiek een simplificatie van het conflict en de rol van Poetin voorgeschoteld? Dat de Vlaamse journalisten, door tijd- en plaatsgebrek of een onvoldoende grondige kennis van het conflict, zich genoodzaakt zien om het verhaal in vereenvoudigde vorm te brengen lijkt evident. Het is de manier waarop ze dat doen, de keuzes die ze maken inzake welke aspecten van de realiteit ze belichten en welke minder of niet, die bepaalt hoe het publiek zal reageren op het nieuwsfeit en de actoren in dat nieuwsfeit (Entman, 1993).

### **3.2. Onderzoeksvraag**

*Hoe verbeelden de Vlaamse kwaliteitskranten de rol van Vladimir Poetin in de internationale sancties ten gevolge van het Oekraïne-conflict (maart-september 2014)?*

We onderzoeken de gehanteerde frames met betrekking tot Poetin die aan bod komen in de berichtgeving. Het belangrijkste doel is het definiëren en uitdiepen van die frames, en bepalen op welke manier ze tot uiting worden gebracht. Daarnaast kijken we door het onderzoeken van artikels in vier fases hoe de frames evolueren over tijd. In derde instantie maken we een korte

vergelijking tussen de drie onderzochte kranten: zijn er verschillen in berichtgeving, of is de toon met betrekking tot Poetin over de hele Vlaamse kwaliteitspers grotendeels dezelfde?

### **3.3. Analyse van de Vlaamse kwaliteitskranten**

De keuze voor de analyse van de Vlaamse ‘kwaliteitskranten’ *De Standaard*, *De Tijd* en *De Morgen* voor het onderzoek naar de beeldvorming werd gemaakt op basis van verschillende redenen. Er werd geopteerd voor geschreven pers, ten eerste, omdat het een nieuwsmedium is dat nog het meeste plaats kan maken voor nuance en feitelijk informatie. Daarbij heeft het publiek de mogelijkheid om, in tegenstelling tot nieuwsconsumptie via radio of televisie, op eigen tempo de informatie te verwerken en eventueel de informatie nog eens te herhalen. Om deze redenen heeft de geschreven pers niet zozeer een belangrijkere invloed op perceptievorming dan televisie- of radionieuws, maar studies zoals die van Van der Molen en Van der Voort (2000) tonen wel aan dat volwassenen het meeste oppikken van geschreven pers.

De ‘kwaliteitskranten’ kregen de voorkeur omwille van de thematiek: buitenlands nieuws, in dit geval nog eens internationale politiek, wordt over het algemeen een grotere rol toegedicht in de kwaliteitskranten dan in de populaire kranten (Wouters, De Swert & Walgrave, 2009). Daarbij is het eenvoudiger om aan te duiden wat de Vlaamse kwaliteitskranten zijn dan wat juist de populaire kranten zijn. In die eerste categorie zal zowat elke Vlaming *De Morgen*, *De Standaard* en *De Tijd* plaatsen. Het veld aan populaire kranten is breder omdat sommigen de regionale kranten in deze categorie plaatsen, en anderen niet.

### **3.4. Bronnencorpus**

Dit onderzoek focust op de internationale rol van Poetin: hoe reageert het Westen op hem? Daarom is een analyse van de artikels over de sancties aangewezen. Waarom moet Poetin immers gestraft worden? De beeldvorming rond de figuur van Poetin staat centraal, maar ook de manier waarop de houding van het Westen wordt beschreven in de artikels wordt onderzocht.

Het corpus bestaat uit 130 artikels. Het criterium voor de selectie van artikels was dat ze zowel president Poetin als de internationale sancties als centrale thema’s moesten hebben. De verzameling gebeurde op de databank *GoPress Academic*, op basis van zoektermen ‘Oekr\*’,

‘Poetin’ en ‘sanctie\*’. Die zoekopdrachten leveren veel meer dan de uiteindelijke 130 artikels op, maar door een eerste lezing van de resultaten konden ongeveer honderd resultaten geschrapt worden omdat de sancties en Poetin niet de centrale thema’s waren. Uiteindelijk bleven 47 artikels uit De Standaard, 42 uit De Morgen en 41 uit De Tijd over.

Uit de periode tussen maart en september 2014 is geselecteerd om te focussen op vier cruciale fases van telkens ongeveer twee weken in het globale conflict. De eerste daarvan valt tussen 6 en 19 maart: centraal staan de formele annexatie van de Krim door Rusland, en de aankondiging van de eerste internationale sancties tegen Rusland. Fase twee, van 27 april tot 13 mei, beschrijft het begin van de tweede sanctieronde naar aanleiding van het escalerende geweld in het oosten van Oekraïne. De derde sanctieronde, maar vooral de vragen rond de crash met vlucht MH17 op 17 juli, zijn de belangrijkste thema’s in fase 3, van 16 tot 31 juli. In fase vier schrijven de kranten over het door Poetin voorgestelde vredesbestand en (kortstondig) staakt-het-vuren in het oorlogsgebied. Deze laatste periode loopt van 5 tot 19 september. De verdeling van artikels over de verschillende fases is als volgt: 43 artikels in fase 1, 29 in fase 2, 38 in fase 3 en 20 in fase 4.

Deze onderverdeling is gebaseerd op secundaire literatuur met betrekking op de zogenaamde sanctierondes, en is in het bijzonder een afleiding van de tijdlijn gepubliceerd door het *Center for Strategic and International Studies* (CSIS): ‘The Ukraine Crisis Timeline’ wordt dagelijks aangevuld met het laatste nieuws uit en rond Oekraïne, waardoor er afgebakende hoofdstukken van het conflict ontstaan. De tijdlijn is extra geschikt voor dit onderzoek omdat het speciale focus plaatst op de sancties en de internationale dialoog rond het conflict. Deze aanpak is gepaster dan een onderverdeling met de nadruk op Poetin, omdat ons onderzoek peilt naar het beeld van Poetin binnen de globale context in plaats van een studie naar hem als geïsoleerd individu.

Het corpus bestaat uit nieuwsberichten maar ook analyses, opiniestukken en enkele interviews. Er is geen keuze gemaakt uit één van deze types, omdat we proberen kijken naar het totaalbeeld: de perceptie van de lezer wordt gevormd door een combinatie van nieuws, opinie en analyse. Uiteraard valt te verwachten dat in een opiniestuk een meer gekleurd beeld van Poetin kan aan bod komen, maar dan is het nog steeds interessant om te bekijken welke meningen een krant besluit aan bod te laten komen en welke niet.

### 3.5. Methode

Dit onderzoek is grotendeels kwalitatief van aard. Dat betekent dat er, in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek, niet één uniforme methode is. Voor dit framingonderzoek is gekozen voor een inductieve framinganalyse: deze methode betekent dat de analist met ‘open geest’ de artikels onderzoekt en interpreteert, om zo de frames bloot te leggen met betrekking tot een probleem of persoon. Dit staat in tegenstelling tot de deductieve methode, waarbij de onderzoeker op voorhand een aantal frames vastlegt en naar die frames op zoek gaat in de tekst. Voor de specifieke werkwijze keken we naar het onderzoek van Van Gorp (2006).

Van Gorp baseerde zijn inductieve methodiek op de zogenaamde ‘grounded theory’, een concept ontwikkeld door sociologen Barney G. Glaser en Anselm L. Strauss (1967) dat voornamelijk gebruikt wordt voor de verwerking van diepte-interviews. Het is een methode om een theorie te ontwikkelen op basis van een verzameling data, in plaats van het onderzoeken van data vertrekkend vanuit een bestaande hypothese of theorie. Door de data te verzamelen en stapsgewijs te interpreteren en herinterpreteren kan het bronmateriaal worden gecategoriseerd en ingedeeld worden in concepten (Allan, 2003). Grounded theory steunt op vier basisprincipes: de onderzoeker heeft een open blik (en dus geen vooraf afgebakende frames), hij hanteert simultane processen (en schakelt tussen de verschillende coderingsprocessen), plaatst het materiaal binnen hun context en vergelijkt de data voortdurend. De theorie ziet de onderzoeker niet los van het bronmateriaal, integendeel: persoonlijke interpretatie wordt gestimuleerd, creativiteit is een vereiste (Van Gorp, 2006).

Door een kritische lezing van de artikels vormt er zich per fase een centrale vraag die de auteurs van de artikels proberen te definiëren, en in het geval van opiniestukken of analyses proberen te beantwoorden. Op basis van de manier waarop ze met die vraag omgaan komen de frames naar voren. Die kritische lezing bestaat uit drie coderingsfasen – open, axiaal en selectief - die telkens abstracter worden. De betekent echter niet dat ze na elkaar moeten uitgevoerd worden: de open codering is wel de eerste, maar tijdens elke coderingsfase kan teruggegaan worden naar een vorige coderingsmethode (zie tweede basisprincipe van de grounded theory). Een overzicht van de drie coderingsfasen (de volledige matrices zitten in de bijlage):



### 1. Open codering

In een eerste fase ‘openen’ we het bronmateriaal door het analyseren van drie structurele dimensies bij elk artikel: de scriptstructuur, de retorische structuur en de thematische structuur. De scriptstructuur betekent dat we nagaan over wie het artikel spreekt. Wie zijn de actoren in het nieuwsverhaal? Bij de retorische structuur kijken we naar opvallend of gekleurd taalgebruik: wat zeggen de artikels over Poetin, en hoe wordt het gezegd? Met thematische structuur bedoelen we de onderliggende boodschap van het artikel, de kern van het verhaal in een of twee zinnen. We stellen de bevindingen op in een matrix waarbij elke kolom een structurele dimensie is, en elke rij een artikel.

### 2. Axiale codering

Door de artikels open te coderen zullen bepaalde patronen en discourslijnen verschijnen, alsook de algemene thematiek en centrale vraag van de onderzoeksfase. In de axiale codering ordenen we de verschillende stemmen en invalshoeken van elk artikel rond een ‘as’ van zo’n discourslijn, die een specifiek antwoord op de centrale vraag geeft. In het beste geval kan elk artikel worden ingedeeld bij één discourslijn, maar in de praktijk zullen er bijna altijd artikels zijn die meerdere discourslijnen kunnen combineren, of die niet aansluiten bij één van de gedefinieerde lijnen. Zo lang het gaat om slechts enkele artikels, vormt dit geen probleem.

### 3. Selectieve codering

De selectieve codering ontdoet de bevindingen van de open en axiale codering van verdere ‘ballast’, door de coderingen over te zetten naar een framematrix (Van Gorp, 2006). In deze matrix bestaan de kolommen uit zogenaamde ‘reasoning devices’: de achterliggende ideeën van elk artikel op vlak van probleem, schuld, oplossing enzovoort. Deze ideeën distilleren we voornamelijk uit de axiale coderingsfase. Daarnaast kijken we naar ‘framing devices’, de werktuigen die elk frame hanteert om deze ideeën vorm te geven. Wij hadden voornamelijk aandacht voor specifiek woordgebruik en metaforen. De framing devices kwamen voornamelijk voort uit de open codering. Het uiteindelijke resultaat van de selectieve codering zijn framebundels, specifieke discours pakketten die een bepaalde achterliggende boodschap bevatten.

De keuze voor de inductieve strategie houdt voor- en nadelen in. Positief is het feit dat de stapsgewijze en systematische analyse van het bronmateriaal, samen met de constante vergelijking, een garantie biedt dat het eindresultaat een goede vertegenwoordiging van het volledige bronmateriaal vertegenwoordigt. De zoekstrategie kijkt niet naar enkele specifieke karakteristieken maar naar het totaalbeeld. Daarbij zorgt het vergelijkende karakter van de methode ervoor dat er tijdens het onderzoeksproces bijkomende dimensies en invalshoeken kunnen worden toegevoegd aan de resultaten: zo kunnen halverwege de codering nieuwe patronen duidelijk worden, die probleemloos aan de resultaten kunnen worden toegevoegd. Nadelig is dat de aanpak erg arbeidsintensief is, en moeilijk kan worden uitbesteed aangezien het een diepgaand inzicht in het bronmateriaal en thematiek vereist. De sterke aanwezigheid van de onderzoeker in het onderzoeksproces ziet Van Gorp niet als een nadeel: de creativiteit en analytisch vermogen van de codeur ziet hij als een nodige factor voor diepgaande interpretatie van het bronmateriaal.

Per fase in het conflict onderzoeken we de verzamelde artikels volgens de inductieve framingmethode. We analyseren de belangrijkste eigenschappen van elke framebundel, beschrijven per fase het algemene discours over Poetin en vergelijken op welke manier de fases in contact staan met elkaar. In een kwantitatief luik bekijken we vervolgens of er verschillen zijn tussen de drie kranten, en of we de ‘Vlaamse kwaliteitspers’ dus al dan niet als een uniform blok kunnen beschouwen in hun berichtgeving over Poetin. Als afsluitende opmerking is het belangrijk om op te merken dat ook deze analyse niet vrij is van framing. Door het beschrijven van het bronmateriaal en de beeldvorming rond Poetin in een leesbare tekst zal ook dit onderzoek onbewust een bepaald beeld van de Russische president brengen.

# Hoofdstuk 4: Resultaten

## 4.1. Fase 1: annexatie Krim ( 6 – 19 maart 2014)

### *Hoe moeten we Poetin behandelen?*

#### 4.1.1. Context

Barack Obama was de eerste om in te grijpen. Op 6 maart 2014 had het parlement op de Krim gestemd tot een aansluiting bij Rusland. Minder dan een week eerder waren Russische troepen de Krim binnengevallen en hadden met de hulp van lokale milities het Oekraïense schiereiland overgenomen. Op die dag ondertekende de Amerikaanse president een Executive Order dat groen licht gaf voor sancties tegen individuen en instanties die verantwoordelijk waren voor het schenden van de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne (White House, 2014). Ook Europa bereidde sancties voor, maar geraakte het niet eens over de hardheid van het Europese antwoord: de Oost-Europese landen, die Oekraïne in hun achtertuin hadden liggen, pleitten voor krachtige straffen, de landen met sterke economische banden met Rusland waren terughoudender. Vooral de besluiteloosheid van Duitse bondskanselier Angela Merkel verhinderde een verenigde Europese actie.

In de weken die volgden, bleven de Russen hun grip op het schiereiland verstevigen terwijl de internationale gemeenschap bekvechte over de gepaste reactie. Die moest streng zijn, maar mocht de mogelijkheid van een vreedzame oplossing niet in de weg staan en belangrijker, mocht Poetin er niet toe aanzetten harde economische tegensancties te treffen. In deze eerste fase bleef het dus bij het treffen van Poetins entourage, zonder Poetin zelf te viseren. De doeltreffendheid van die aanpak valt te betwijfelen, maar het was de meest pragmatische oplossing voor een Europa dat gevangen zat tussen haar morele verantwoordelijkheden en economische belangen.

Het onvermogen van Europa om met één stem tegen Vladimir Poetin in te gaan staat centraal in de Vlaamse berichtgeving tussen 6 en 19 maart. Het dralen van het westen tegenover de harde strategie van Poetin, die tegenstelling wordt geschetst. Als we kijken naar de verslaggeving over Poetin zelf staat één ding vast: het is Poetin tegen ons, het Westen. Er zijn bijna geen stemmen

die de Russische president zien als een medestander die het conflict kan helpen oplossen; ten hoogste is hij een tegenstander waarmee schoorvoetend mee moet samengewerkt worden. Er komen in de Vlaamse kranten twee beelden van de man naar voren: dat van VIJAND en dat van TEGENSTANDER.

#### 4.1.2. Vijand

##### 2: Framematrix 'vijand'

FRAME	Probleem	Tijd	Oplossing	Geschiedenis	Figuur Poetin	Framing devices	
						Metafoor	Lexicale keuzes
VIJAND	Rusland moet weg uit de Krim	Focus op verleden: Koude Oorlog KT oplossing (Russen wegekrijgen)	Harde sancties	Poetin denkt in een Koude Oorlogskader. De geschiedenis dreigt zich te herhalen.	Meesterstrategie Losgeslagen en gevaarlijk Dom >< Obama, Merkel	Sport: poker, schaken, schermen, judo Duidelijk Stelselmatige personificatie Poetin voor heel Rusland	Poetinisme staat lijnrecht tegenover onze waarden. Daar valt niet mee samen te werken.

Het eerste van de twee frames gaat het kortst door de bocht. ‘Poetin is de vijand’ beschouwt de Russische leider als een gevaarlijke en meedogenloze tacticus. Hij is erop uit om de glorie van het eens zo machtige Rusland te herstellen, en hoort eigenlijk niet thuis in de eenentwintigste eeuw. Volgens het vijand-frame is de Koude Oorlog helemaal terug, tenminste dat vindt Poetin zelf. Om die nieuwe Koude Oorlog te winnen wendt hij zijn militaire achtergrond en KGB-verleden aan, en bespeelt hij het westen als een meesterstrategie. Nochtans komt hij er niet elke keer uit als briljant veldheer. De vijand van het westen komt af en toe naar voren als dom en niet vooruitziend, een losgeslagen projectiel met grootheidswaan. Bovendien is hij bang voor gezichtsverlies en zit hij constant in met zijn nalatenschap.

Poetins “losgeslagen” gedrag vertaalt zich in specifiek woordgebruik. Zo zijn zijn acties ‘boude manoeuvres’ in *De Tijd* (3). Hij doet een ‘uitval’ naar Europa in *De Morgen* (7) en de Russische aanwezigheid op het omstrede Oekraïens schiereiland krijgt de naam ‘Poetins avontuur op de Krim’ in *De Morgen* (8). De metafoor van Rusland en Poetin als bloeddorstige beer in Oekraïne

komt twee keer voor (artikels 12 en 18), en keert terug in latere fases (vijf keer in het totaal). De artikels die het vijandframe hanteren doen in deze eerste fase hun best om Poetin en het Westen lijnrecht tegenover elkaar te plaatsen, en dat op een moment dat samenwerking tussen de twee partijen door Westerse leiders nog als een mogelijke optie werd gezien. Moskou wordt geïsoleerd door uitspraken als ‘Rusland tegen de rest’ (6) en door het beeld te scheppen dat Poetin op geen enkel vlak constructief wil meewerken. Hij is ‘koud en koel’ in *De Standaard* van 18/3 (24), toont ‘spierballengerol’ in *De Tijd* 19/3 (31) en de discussie tussen Poetin in het Westen wordt een ‘krachtmeting’ in *De Morgen* 8/3 (8).

Het valt erg op dat artikels met het vijandframe regelmatig teruggrijpen naar historische referenties. De Koude Oorlog is terug van nooit echt helemaal weggeweest, maar de vergelijking met de wereldoorlogen wordt ook gemaakt. En daarbij krijgt Poetin niet zelden de rol van Hitler toebedeeld. In *De Standaard* van 18 maart (22) waarschuwt politiek wetenschapper Peter Biscop dat Hitler vrij spel kreeg in Tsjechoslowakije, en nadien heel Europa overnam. Poetin zou wel eens hetzelfde kunnen doen, maar dan vanuit Oekraïne. Daarnaast wordt Poetin stelselmatig gepersonifieerd met heel Rusland. Meer dan bij het tegenstanderframe spreken de artikels over Poetin tegen het Westen, in plaats van Rusland tegen het Westen.

Volgens dit frame ligt de oplossing van het conflict in onverbidelijke en harde sancties aan het adres van Poetin. We hebben het over een man waarmee niet te onderhandelen valt, dus keihard terugslaan is de enige mogelijkheid. Dat is heel duidelijk en ondubbelzinnig. ‘Wij’ moeten hem angst aanjagen. Met de halfslachtige maatregelen van deze eerste fase doet het westen dat alvast niet: Poetin is niet alleen niet onder de indruk van de sancties, hij lacht ze weg ‘met een patriottistische retoriek die zo afkomstig leek uit de Koude Oorlog’ (*De Tijd*, 19/03/’14 - 32). Wanneer hij beweert dat sancties Rusland niet echt kunnen raken, speelt hij echter ‘blufpoker’: door harde economische sancties schrikken we Rusland wel degelijk af.

Een radicaal voorbeeld van dit standpunt vinden we bij Thomas Friedman, columnist bij de New York Times, waarvan een opiniestuk verscheen in *De Morgen* op 7 maart 2014 (4). In het stuk schildert hij Poetin af als een man die in het verleden leeft, die de val van de Sovjetunie nog steeds niet heeft verwerkt, en daardoor bezig is Rusland de afgrond in te duwen. Volgens Friedman overschatten we Rusland enorm, en door sancties kunnen we Poetin in een hoek drijven

aangezien hij in al zijn jaren aan de macht alleen maar heeft geïnvesteerd in olie en gas. Door minder afhankelijk te worden van Rusland in die energiebronnen heeft hij geen poot meer om op te staan.

In 22 van de 43 artikels tussen 6 en 21 maart, een lichte meerderheid dus, komt dit frame uitdrukkelijk naar voor. Hoewel het lijkt alsof dit frame alles te veel simplificeert, en te zwart-wit denkt, is het niet noodzakelijk een slechter alternatief dan het ‘tegenstander’-frame, waar we hieronder van zullen zien dat het geen concreet tegenargument voor sancties geeft.

### 4.1.3. Tegenstander

#### 3: Framematrix 'tegenstander'

FRAM	Probleem	Tijd	Oplossing	Geschiedenis	Figuur Poetin	Framing devices	
						Metafoor	Lexicale keuzes
TEGENSTANDER	De situatie op de Krim is complex, Het is mogelijk dat Rusland een rechtmatige claim op het gebied heeft.	Focus op heden (hoe situatie ontmantelen) en toekomst (van Oekraïne – duurzame oplossing)	Samenwerking en overleg	Westen duwt Poetin te snel in Koude Oorlogskader Verschillende interpretaties geschiedenis aan basis probleem	Strateeg Verzet zich tegen uitbreiding NAVO/EU Moeilijk te doorgronden Op zoek naar vreedzame oplossing. Overleg met Obama, vnl. Merkel Minder focus op Poetin zelf	Vrees, twijfel, onduidelijkheid m.b.t. sancties: poker, kleine vissen, buiten schot	Slechtheid van Poetin: die plaat is grijsgedraaid

Het tegenstander-frame is minder snel om Poetin af te schilderen als een gevaarlijke slechterik. Desondanks verdedigt het zijn opvattingen niet. Het frame geeft meer het Europese standpunt weer, dat wil zeggen: weten dat er moet opgetreden worden, maar toch vooral voorzichtig zijn om geen verdere escalatie uit te lokken. Journalisten die dit frame naar voren schuiven erkennen de delicaatheid van de hele situatie. Ze hebben meer begrip voor het eerder aarzelend ingrijpen van Europa en de VS. Te harde sancties zouden wel eens een averechts effect kunnen hebben, aangezien Poetin net dezelfde wapens kan inzetten. De economie is hier geen wapen, maar zou wel een slachtoffer kunnen zijn van onvoorzichtig gedrag.

Hoewel dit frame genuanceerder is dan het vorige, zaait het vooral nog meer onzekerheid over de crisis. Het aanvaardt dat er vanuit verschillende standpunten naar de Krim kan gekeken worden, en onderstreept dat het vooral de lokale inwoners zijn die slachtoffer zijn van de hele toestand, maar oplossingen – of zelfs maar suggesties – zijn er niet. Ervoor pleiten om te blijven overleggen, aan tafel te gaan zitten, diplomatie op de eerste plaats te zetten, ... dat blijft allemaal heel onduidelijk. Zo kopt *De Standaard* op 8 maart (5): ‘Europa en Rusland: Partner of Vijand?’ Daarin bekritiseert auteur Paul Goossen het discours over Poetin als slechte, arrogante machtsmens, en beschuldigt hij Europa van strategische blindheid. Voor oplossingen wacht hij daarentegen op ‘een nieuwe Snowden’.

Het tegenstanderframe zet zich af tegen te snelle Koude Oorlogsverwijzingen. Marc Reynebeau waarschuwt in *De Standaard* van 12 maart (12) voor historische analogieën. Hij wijst er in hetzelfde artikel ook op dat de sancties aan beide kante kanten snijden. Dit soort aanklachten tegen het vijandframe is een belangrijk bestanddeel van het tegenstanderframe: nuancering aanbrengen in de berichtgeving over Poetin betekent waarschuwen voor te eenzijdige berichtgeving. Omdat het genuanceerder is, leent het tegenstanderframe zich minder tot metaforen. In plaats daarvan vernoemt het de metaforen die door de vijand-artikels worden gebruikt, en legt het uit waarom die kort door de bocht zijn. (12) bekritiseert de metafoor van Rusland als ‘beer’ in Oekraïne en de Hitlerverwijzingen aan het adres van Poetin. Als het tegenstanderframe de poker-metafoor gebruikt, is het voor beide zijden van het conflict: (16) bestempelt de Westerse sancties als ‘bluf’. De metaforen zijn over het algemeen meer gericht op de Westerse acties: ‘Poetin blijft buiten schot’ (17) en de sancties richten zich op ‘kleinere vissen’ (16).

De berichtgeving over Poetin zelf binnen dit frame is dubbelzinnig. Hij is enerzijds lastig en tot op zekere hoogte onbetrouwbaar, maar anderzijds lijkt het er wel op dat hij de mening van de doorsnee Rus verkondigt en het is niet ondenkbaar dat hij een rechtmatige claim op het gebied bezit. Daarenboven sluiten de verslaggevers niet uit dat ook Poetin op zoek is naar een duurzame en vreedzame oplossing. Een echte bondgenoot is hij vanzelfsprekend niet: Obama en Merkel overleggen weliswaar wel met hem, maar staan nog steeds ‘tegenover’ hem. Zijn onvoorspelbaarheid en wispelturigheid typeert hem: het is onmogelijk om in de toekomst te

kijken en te zeggen wat zijn volgende stap gaat zijn. Bijgevolg loopt het westen met elke handeling achter de feiten aan.

Het is lastiger om dit frame bloot te leggen dan het radicalere vijandframe, net omdat het genuanceerder is. 14 van de 43 artikels liggen eerder bij dit frame, de vijf overgebleven artikels bevinden zich tussen de frames of bevatten elementen van beide.

#### **4.1.4. Conclusie**

Voor zowel het vijand- als het tegenstanderframe is Vladimir Poetin in deze eerste fase ‘de tegenpartij’. De schets van Poetin als vijand is eerder eenzijdig, terwijl het tegenstanderframe wat meer nuance probeert aan te brengen. Het is niet verrassend dat het in het vijandframe eenvoudiger is om ook oplossingen te bieden, en niet alleen een analyse te brengen van wat reeds achter de rug is. Dat verschil in ‘duidelijkheid’ zien we ook terug in de visie op wat er in de toekomst zal gebeuren. Het vijandframe voorspelt niet alleen ‘de volgende stap van Poetin’, het doet die stap af als logisch en doorzichtig. Voor het tegenstanderframe is de toekomst één groot vraagteken: wat is Poetins volgende zet? Bijgevolg komt het beeld van Poetin als meester-tacticus meer voor in het tegenstander frame, en dat is enigszins verwonderlijk, maar een voorspelbaar strateeg is nu eenmaal gemakkelijker te bevechten. Vandaar dat het tegenstanderframe meer vragen stelt dan het antwoorden geeft.

In het besluiten wat te doen met de Russen in de Krim, is het vooral voor Europa een koorddans tussen het diplomatieke en het economische. Het is niet zo dat er afhankelijk van het gebruikte frame meer nadruk op één van de twee komt te liggen, maar de twee frames gaan wel op een andere manier om met deze dimensies. De artikels die Poetin als vijand beschouwen hechten weinig waarde aan het diplomatische. Economie daarentegen is voor hen een wapen, iets dat kan ingezet worden om de politieke vrede te herstellen. Het tegenstanderframe daarentegen beschouwt diplomatie als een effectief middel, en vreest vooral dat de economie het slachtoffer kan zijn van onbedeesd gedrag.



## **4.2. Fase 2: escalatie in Oost-Oekraïne en de tweede sanctieronde (27 april – 13 mei 2014)**

### *Welke rol speelt Poetin?*

#### **4.2.1. Context**

In de loop van maart 2014 verplaatste het geweld zich naar het vasteland. Naarmate dat geweld meer en meer escaleerde kon men tegen het einde van april spreken van een ware burgeroorlog. Dat was voor het Westen de aanleiding voor een nieuw salvo aan sancties: de tweede sanctieronde was een feit. Daarbij viseerden de Amerikanen en Europeanen opnieuw hoge Russische politici, maar het grote verschil was dat er nu ook enkele privébedrijven en personen uit de directe entourage van Poetin op de lijst kwamen (Khlebnikov, 2014). Aan Poetin werd niet geraakt, wat de vraagtekens rond zijn rol nog vergrootte.

Die vraagtekens (Wat is zijn rol in het conflict? Wat moeten we met hem aanvangen?) staan centraal in de artikels tussen 27 april en 13 mei 2014. De media nemen bij deze vragen de taak op die politici vermijden: Poetin aanvallen. Terwijl politici angstvallig rond Poetin schuifelen deinzen de Vlaamse kwaliteitskranten er niet voor terug om in de meerderheid van de gevallen keihard met Poetin af te rekenen.

De frames die naar voren komen in fase twee bouwen voort op de vijand- en tegenstanderframes van fase een. Naarmate het conflict blijft aanslepen en escaleren wordt het veld aan Poetinbeelden breder, maar de frames aan het begin van de tweede sanctieronde kunnen ingedeeld worden in de vijand- en tegenstanderframes van sanctieronde één. Voortgaand op het vijandframe krijgen we een opsplitsing tussen Poetin als onhandelbaar KIND en als kwaadaardige TSAAR. Bij het genuanceerdere tegenstanderframe past het frame dat stelt dat Poetins ANDERE VISIE de oorzaak van het conflict is. Naast deze drie frames, die vrij vlot bij de één van de twee voorgaande frames aansluiten, liggen twee nieuwe frames er een beetje tussenin. Poetin als onvoorspelbaar ENIGMA enerzijds en als geslepen STRATEEG anderzijds neigen in sommige gevallen meer naar het beeld van vijand en in andere gevallen naar dat van tegenstander.

## 4.2.2. De vijand-frames

### 4: Framematrices 'kind' en 'tsaar'

Fram	Probleem	Toekomst	Sancties	Figuur Poetin	Het Westen	Framing devices	
						Metafoor	Lexicale keuzes
KIND	Poetin (vijand) is onredelijk, losgeslagen, valt niet mee te onderhandelen	Hoe langer Poetin erover doet om toe te geven, hoe lastiger ZIJN situatie wordt.	Harde sancties om een signaal te zenden naar Poetin	Denkt dat hij met alles weg kan komen. Is onredelijk als hij tegengewerkt wordt.	Moet Poetin duidelijk maken dat wat hij doet niet door de beugel kan. Gezamenlijk front nodig.	Poetin als kwaad kind: (foeteren)	Poetin zal niet bijleren, moet korte metten mee gemaakt worden.
TSAAR	Gevaarlijke vijand die de Sovjetunie wil herstellen, wereld terug in een KO sleurt.	Als er niet ingegrepen wordt zou Poetin wel eens verder dan Oekraïne kunnen gaan.	Alleen hardste acties kunnen oplossing bieden, maar zelfs dan is het niet zeker.	Leeft in het verleden, wil Sovjetunie terug, denkt nog in KO-kader. Tast de grenzen af. Strategisch slim. Leunt op propaganda	Eengemaakt e vuist is de oplossing. Dat is nu niet het geval.	Koude Oorlog, Tsaar, Sovjetunie. Personificatie	Poetin is een geduchte tegenstander, maar zal uiteindelijk verliezen omdat hij niet van deze tijd is.

De twee frames die duidelijk aansluiten bij het vijandframe van fase 1 komen terug in een kleine meerderheid van de geanalyseerde artikels tussen 27 april en 13 mei: 15 van de 28 artikels beschouwen Poetin als de vijand in het conflict. Daarbij is er een onderscheid tussen de retoriek van Poetin als onredelijk en onhandelbaar, en als machtige slechterik uit een ander tijdperk. De frames krijgen de namen KIND en TSAAR. Wat de twee frames in de eerste plaats gemeen hebben is de geïsoleerde positie van de Russische president: het is Poetin tegen de wereld. Het Westen moet met verenigde kracht terugslaan om hem te verslaan, met zo hard mogelijke sancties.

‘Poetin is een kind’, betekent voornamelijk dat met hem niet te onderhandelen valt zoals met andere wereldleiders kan onderhandeld worden. Hij doet wat hij wil, zonder zich iets aan te trekken van het lot van anderen én zonder veel na te denken over de consequenties van zijn

acties. Het is dan ook de taak van het Westen, ‘wij’, om Poetin te doen inzien dat hij niet overall mee weg kan komen. Het woordgebruik bestaat uit ‘doen beseffen’ (44) en ‘inzien’ (45) en duidelijk maken (56). Krijgt Poetin zijn zin niet, dan reageert hij ‘zuur’ en ‘foetert’ hij (48). De Russen zijn onredelijk en onhandelbaar, het Westen moet dus de volwassene zijn in het conflict.

Het tsaarframe legt, samen met het andere-visieframe, het meest de nadruk op het historische. Poetin is hier meer dan ooit de dictator uit een vorig tijdperk, die niet meer in een democratische wereld past. Met hem onderhandelen is bijgevolg even onmogelijk als bij een kind. Deze tijddimensie zien we terugkomen in *De Morgen* van 28 april (46): ‘Tijd tikt in het nadeel van Oekraïne’. Poetin is ‘al 10 jaar aan het voorbereiden’, dit is dus zijn grootse moment. ‘De tijd is aan Poetins zijde’ (54). Als Oekraïne de slachtofferrol krijgt toebedeeld is het net alsof de Sovjetunie nooit is opgedoekt: ‘Kiev staat machteloos’, staat *De Standaard* van 3 mei (54). Het ‘Mythische Moederland herrijst’ volgens *De Tijd* van 6 mei (61). Daarnaast is Poetin in dit frame meer dan ooit de personificatie van Rusland: hij valt Oekraïne aan, niet Rusland. Als hij niet vereenzelvigd wordt met het land, dan heeft hij er in ieder geval de absolute macht. ‘Zijn Nieuw Rusland’, schrijft *De Morgen* op 6 mei (60). In hetzelfde artikel ‘aast’ hij op havenstad Odessa. Het artikel ‘Oorlog en Vrede’ van *De Tijd* op 9 mei (69) beschrijft een nieuw soort geschiedenis: ‘Poetins geschiedenis’.

#### 4.2.3. Het tegenstander-frame: andere visie

##### 5: Framematrix 'andere visie'

Frame	Probleem	Toekomst	Sancties	Figuur Poetin	Het Westen	Framing devices	
						Metafoor	Lexicale keuzes
ANDERE VISIE	Er is een westelijke en oostelijke realiteit: communicatieprobleem	Zware crisis dreigt als er niet gecommuniceerd wordt.	Leiden nergens naartoe.	Heeft een ander denkkader dan het westen, dat niet slechter of beter is. Heeft Russen/Tijd aan zijn kant.	Is slecht bezig. Moet meer communiceren en stoppen met de sancties.	Oorlog: tromgeroffel, tweesnijdend zwaard	Er is geen goed en kwaad, gewoon twee verschillende visies.

Rusland en het Westen spelen beiden hun eigen spel in Oekraïne. Dat concludeerde doctorandus Lukas Milevski in zijn paper (2014). In de Krim hanteerden de Russen ‘strategie’ in de klassieke zin van het woord, met militaire actie centraal. Het Westen probeerde te reageren met ‘staatsmanschap’: het uitoefenen van politieke kracht in internationale relaties. Door hun fundamenteel verschillende visie en aanpak in Oekraïne is het vinden van een compromis moeilijk. Dat is ook de achterliggende boodschap van het frame ‘andere visie’: het duidt op de aanwezigheid van een westelijke en oostelijke realiteit. Zo lang er niet beter gecommuniceerd wordt, zal het conflict blijven aanslepen. Vladimir Poetin is daarbij niet de grote schuldige, maar gewoon het product van een andere kijk op de wereld. De impact van sancties is volgens deze logica beperkt.

Net zoals bij het tsaarframe ligt bij ‘andere visie’ nadruk op het historische. De twee frames komen tweemaal in een combinatie voor: in *De Morgen* van 28 april (46), en *De Tijd* van 3 mei (55). Poetin krijgt wel de vijandrol toegewezen, door hem te bekijken als agressor in een weerloos Oekraïne, maar de auteurs wijzen ook op het feit dat het als Westerling moeilijk is om Poetins blik op het conflict te bevatten. Poetins instrumentele aanpak komt tegenover de langetermijnstrategie van de Amerikanen en Europeanen te staan. ‘Het is vooral de verschillende perceptie en aanpak die in dit geval botst.’ (46). Het probleem staat mooi verwoord in (55):

Bij gebrek aan Oost-Westdialoog dreigt een zware crisis, die niet alleen beperkt zou kunnen blijven tot louter het economische. De westerse sanctiepolitiek leidt nergens toe. De situatie op het terrein toont aan dat er een westelijke en een oostelijke politieke realiteit is in Oekraïne.

‘Andere visie’ is evenwel zeldzaam: in slechts drie van de 28 artikels komt het voor. De idee dat Poetin een totaal ander wereldbeeld heeft komt ook wel terug in andere artikels, maar is daar niet prominent.

#### 4.2.4. Tussen de twee

##### 6: Framematrices: 'strateeg' en 'enigma'

Frame	Probleem	Toekomst	Sancties	Figuur Poetin	Het Westen	Framing devices	
						Metafoor	Lexicale keuzes
STRATEEG	Poetin is een gewiekste tegenstander, verstandig en strategisch	Afhankelijk van Westerse acties. Van Poetin weten we min of meer waar hij naartoe gaat.	Werken niet tegen Poetin. Onderhandelen/diplomatiek is de oplossing	Is slim, maar enigszins voorspelbaar.	Reageert op wat Poetin doet, maar dat is niet per se een slechte zaak.	Verrassingselement: plots, verrassing	Het doel van Poetin is min of meer duidelijk, hij heeft een listige manier om dat te bereiken.
ENIGMA	Poetin valt niet te doorgronden, is het Westen altijd één stap voor.	Valt niet te voorspellen. Hoogstens enkele scenario's af te bakenen.	We zullen hun invloed pas nadien kennen. Voorzichtigheid is geboden	Laat niet in zijn kaarten kijken, is onvoorspelbaar en heeft waarschijnlijk een masterplan	Holt achter de feiten (d.i. Poetin) aan.	Kaarten: pokerface, achter de hand houden.	Poetin is een mysterie: de toekomst is een raadsel. Veel vraagtekens.

Twee frames bouwen niet uitsluitend voort op ofwel het vijand- of het tegenstanderframe, maar kunnen afhankelijk van de toon van het artikel als één van de twee voorkomen. Of deze frames meer aansluiten bij vijand dan wel tegenstander, hangt in grote mate af van in welke mate legitimiteit aan Poetins acties wordt verschaft. Een strateeg kan zijn tactisch inzicht inzetten voor al dan niet gerechtvaardigde doeleinden; iemand die niet in zijn kaarten laat kijken en onvoorspelbaar is heeft daarom niet per se kwade bedoelingen.

‘Poetin als strateeg’ stelt dat hij slim is, en het Westen vaak één stap voor. Je moet een tactisch expert zijn om te doorgronden wat de motivatie achter Poetins manoeuvres is, maar het is nog enigszins mogelijk om zijn volgende stap te voorspellen. Uit dit frame spreekt een zeker respect voor de man, en legt het de nadruk op de ernst van de situatie. Omdat hij zo'n gewiekste tegenstander is, zullen sancties hem weinig deren omdat hij ze waarschijnlijk kan omzeilen. De oplossing voor het Westen ligt in het ontcijferen van Poetins brein: onderhandelen is daarbij de

boodschap. ‘Waarom wij niet bang moeten zijn van Poetin’ een analyse van professor internationale betrekkingen Tom Sauer in *De Standaard* van 5 mei (57), bijvoorbeeld, spoort België aan om te investeren in diplomatie, niet defensie. Poetin staat immers ‘heus niet op het punt om Navo- of EU-lidstaten aan te vallen.’

In het enigmaframe zijn Poetin en de toekomst van Oekraïne grote vraagtekens: wat zal zijn volgende stap zijn? Het is haast onmogelijk om te voorspellen wat hij zal doen, en daarom moet de internationale gemeenschap vooral zijn volgende zet afwachten. Dit frame is erg voorzichtig in het proberen te doorgronden van de Rus, en beperkt zich vooral tot speculaties: de ‘indruk’ bestaat dat Poetin de rebellen steunt, ‘Mogelijk’ vreest hij een succesvolle democratische Slavische staat (58), ‘waarschijnlijk’ zal hij Oost-Oekraïne niet meteen annexeren (71). Daarnaast stelt het frame veel vragen en geeft het bijna geen antwoorden. Het valt op dat de (tussen)titels van de enigma-artikels vaak een vraag formuleren: ‘Waar is de poen van Poetin?’ (47) Poetin verrast met koerswijziging of spuit hij alleen mist? (63) ‘Hete lucht?’ (63).

13 van de 29 artikels hanteren een van de twee frames die tussen ‘vijand’ en ‘tegenstander’ zweven. Het strategieframe is prominent in drie artikels, het enigmaframe in tien.

#### **4.2.5. Conclusie**

Net zoals in de eerste fase is in fase 2 een lichte meerderheid van de artikels vijandig tegenover Poetin, maar er zijn twee verschillen. Ten eerste zijn meer specifieke frames te onderscheiden, ten tweede zijn er twee frames die in sommige gevallen eerder vijandig zijn en in andere instanties meer bij het tegenstanderframe aansluiten.

In de ruwweg anderhalve maand tussen de eerste en de tweede fase evolueerde het beeld van Poetin in de Vlaamse kwaliteitskranten. Afhankelijk van het artikel ‘speelt’ Poetin een bepaalde rol. Die rollen bouwen grotendeels voort op de basisframes van fase 1, maar duwen de president meer in een bepaald hoekje. Aan de ene kant kunnen we dus stellen dat gezien over de hele verzameling artikels, het beeld van Poetin breder en genuanceerder wordt. Anderzijds is de beschrijving op het niveau van de individuele artikels echter specifieker en dus eenzijdiger. Vladimir Poetin heeft uiteraard niet exact dezelfde (of alleen maar) de eigenschappen van een onhandelbaar kind of een wereldvreemde tsaar. Het is ook niet zo dat een verschillende blik op de

wereld de enige oorzaak van de oorlog in Oekraïne is. Maar de auteurs van de artikels, die uiteraard te maken hebben met journalistieke beperkingen zoals tijd- en plaatsgebrek, kiezen er wel vaak voor om één frame centraal te zetten en andere invalshoeken te negeren.

Natuurlijk passen deze vijf frames niet helemaal naadloos een van de twee vorige frames. Drie frames hebben ongeveer dezelfde eigenschappen als ‘vijand’ of ‘tegenstander’ en die categoriseren we dus daarbij. Maar omdat er in deze fase op een licht verschillende vraag antwoord moet gegeven worden, zijn er twee frames die afhankelijk van specifieke eigenschappen zowel ‘vijand’ als ‘tegenstander’ kunnen zijn, of een mix van de twee. Daarnaast kunnen twee frames van verschillende kanten gelijkaardige eigenschappen hebben. De nadruk op het historische in ‘tsaar’ en ‘andere visie’ is daar het duidelijkste voorbeeld van.

In de volgende fase zullen we zien dat het grote veld aan frames uit dit deel weer zal krimpen. De ramp met vlucht MH17 zal ervoor zorgen dat Rusland en het Westen weer meer tegenover elkaar zullen komen te staan en de berichtgeving polariseert. De inzet van de oorlog in Oekraïne wordt verhoogd...

### **4.3. Fase 3: MH17 en de internationalisering van het conflict (16 – 31 juli 2014)**

*Wie is schuldig? Wat doen we met Poetin?*

#### **4.3.1. Context**

*Here is what must happen now. This was a global tragedy. An Asian aircraft was destroyed in European skies, filled with citizens from many countries. So there has to be a credible investigation into what happened.* (“President Obama’s July 18 statement”, 2014)

In zijn persconferentie de dag na de MH17-tragedie riep president Obama op tot een internationaal onderzoek naar de ramp. Hoewel hij adviseerde om te wachten met vingerwijzingen totdat zo’n onderzoek had plaatsgevonden hintte hij meteen naar betrokkenheid van de Russen door aan te geven dat het tuig ‘waarschijnlijk’ was neergeschoten vanuit een gebied onder controle van de door de Russen gesteunde separatisten lag. Obama’s persconferentie reflecteerde de algemene tendens in berichtgeving over het incident in de dagen

en weken die volgden. Tussen alle speculaties viel de naam Poetin telkens weer, en het scenario van pro-Russische rebellen die met Russische wapens het vliegtuig uit de lucht hadden geschoten werd algemeen gezien als het meest waarschijnlijke.

De ramp met vlucht MH17 kan een *game changer* in het conflict genoemd worden – en dat werd het ook. Amerikaans senator John McCain was een van de eerste om de woorden in de mond te nemen: “Als [de crash] het resultaat is van separatistische of Russische acties [...] dan zal alle hel losbarsten” (Goldgeier, 2014). *De Tijd* had het op 18 juli (78) over een ‘diplomatiek keerpunt’. Het conflict werd een pak bitsiger, en zo ook de taal aan het adres van Poetin, in zowel de politiek als de media.

Nog voor MH17 uit de lucht geschoten werd, had het Westen al een derde sanctieronde ingezet. Na de ramp beschuldigde bijna geen enkele Westerse leider Poetin expliciet, maar de sancties werden desondanks forser.

#### **4.3.2. De kranten spelen rechter**

Doordat het conflict op dramatische wijze een heel internationale dimensie aannam, werd de inzet opeens een pak hoger. En wat de meeste politici nog steeds vermeden, namelijk meteen naar Poetin wijzen als de grote schuldige, durfden de nieuwsmedia wel. Het komt nog steeds niet vaak voor dat ze expliciet en ondubbelzinnig Poetin veroordelen, maar uit de algemene boodschap van veel artikels was het vaak toch overduidelijk wie de verantwoordelijke van de ramp, en bij uitbreiding het hele conflict, was.

De betrokkenheid van Poetin wordt in bijna geen enkel artikel betwijfeld. Net zoals in de vorige twee fases zijn er geen bronnen die Poetin helemaal vrijpleiten. Er zijn wel verschillende gradaties in terechtwijzing. Twee grote vragen komen steeds terug: wie is de schuldige, en hoe moet het nu verder? Twee frames met betrekking tot Poetin komen naar voren om die vragen te beantwoorden. Op de vraag wat de rol van Poetin in MH17 was antwoorden de Vlaamse kwaliteitskranten op twee manieren: hij is SCHULDIG, en hij is op zijn minst BETROKKEN. Naargelang het antwoord op de vraag van schuld, is de visie over de toekomstige aanpak van Poetin verschillend. Over één zaak zijn de twee frames het eens: MH17 was een tragedie die niemand – zelfs Poetin – niet wou.



### 4.3.3. Schuldig

#### 7: Framematrix 'schuldig'

FRAME	Probleem: MH17	Schuld	Gevolg	Oplossing	Sancties	Figuur Poetin	Framing Devices	
							metafoor	Lexicale keuzes
SCHULDIG (het is simpel)	~ VIJAND: geen echte verandering. Europa's 9/11	Ongetwijfeld Poetin	Internationalisering van het conflict. Een aanleiding om alle middelen in te zetten tegen Rusland	Harde sancties zijn de enige oplossing.	Moreel argument: enige juiste oplossing	Door MH17 komt de ware Poetin naar boven: de genadeloze manipulator die voor niets terugdeinst om te krijgen wat hij wil	Poetin in het nauw: op hete kolen, het water aan de lippen. Oorlogsmetaforen, KO-referenties	Het Westen één juiste optie geven. In Poetins hoofd kijken.

Het schuldig-frame vertegenwoordigt de grote verontwaardiging na MH17. Het bouwt duidelijk voort op het vijandframe en door de ramp heeft het een extra wapen om Poetin als ultieme slechterik uit te beelden. Voor dit frame is de situatie eenvoudig: Poetin is de genadeloze agressor die koste wat kost moet gestopt worden, en ziet harde sancties als de enige juiste oplossing. Het focust op wat moreel gezien de juiste actie zou zijn, en zwijgt over de onvermijdelijke economische schade die sancties tegen Rusland voor de Europese landen zou betekenen. Opnieuw een lichte meerderheid van de artikels, 22 van de 38, hanteert het schuldig-frame.

Door MH17 heeft Poetin zijn ware gelaat laten zien, en kan hij geen kant meer op. Het is zijn fatale misstap: nu hebben we hem! Om die boodschap over te brengen hanteert het tal van metaforen: Poetin in het nauw, het water staat hem aan de lippen, op hete kolen,... MH17 betekent geen drastische wijziging in het beeld dat we van Poetin hebben, maar is eerder een nieuw bewijs van zijn slechte bedoelingen. Zijn 'barbaars en moreel verwerpelijk staatsmanschap' komt naar boven (*De Morgen* 97). Vooral voor Poetin is het allemaal even gemakkelijk. Zo kan hij de vrede beëindigen met 'één pennetrek' (104). Of 'Eén man kan zonder al te veel tegenkantingen de ergste conflicten van wapentuig voorzien'. (79) Poetin krijgt de verantwoordelijkheid over de uitkomst van het conflict: 'Eén man kan er een einde aan maken' schrijft *De Morgen* op 19 juli (84) in een artikel getiteld 'Vladimir Poetin kan deze oorlog

stoppen'. Als de sancties hem maar kunnen 'doen begrijpen dat het Westen geen stap zal terugzetten.'

De schuld van Poetin wordt niet met zo veel woorden aangegeven; het zijn eerder niet mis te verstane insinuaties. Daarnaast gaan de artikels ver in het uitwerken van hypothetische situaties, die er telkens vanuit gaan dat de pro-Russische rebellen het toestel uit de lucht schoten. Enkele voorbeelden: 'Hoe zal het Westen reageren als blijkt dat de pro-Russische rebellen het vliegtuig hebben neergehaald?' Dat is het uitgangspunt van een artikel uit *De Standaard* van 18 juli (77). 'Als er ook maar enig verband wordt bevestigd tussen MH17 en het Kremlin, dan is dat, vergissing of niet, medeplichtigheid aan terrorisme. Poetin zal daarvoor moeten boeten,' zegt VUB-professor internationale betrekkingen Jonathan Holslag in *De Standaard* op 19 juli (83). 'Als zou blijken dat president Poetin wapens levert aan Oekraïense rebellen die Europese burgers vermoorden,' begint *De Morgen* op 22 juli (92).

Nu de ramp gebeurd is en iedereen zijn kant opkijkt, is Poetin volgens het schuldig-frame zeer handig in het ontwijken van lastige vragen en het ontlopen van verantwoordelijkheid. Hij had dit niet zien aankomen, maar is wel heel goed in iedereen sussen en te verhinderen dat hij direct de schuld kan krijgen ('als een volleerd goochelaar...'), 'achter zijn pokerface is Poetin aan het cijferen' (95). Ook de toekomst is voor het frame voor de hand liggend: volgens Maarten Rabaey van *De Morgen* (75) kan 'de situatie alleen maar in twee richtingen evolueren', waarna hij twee scenario's uitwerkt. 'De nieuwe Europese leiders weten wat hen te doen staat' (*De Tijd* 26 juli - 101) insinueert ook dat er maar één juiste weg is om in te slaan.

#### 4.3.4. Betrokken

##### 8: Framematrix 'betrokken'

FRAME	Probleem: MH17	Schuld	Gevolg	Oplossing	Sancties	Figuur Poetin	Framing Devices	
							metafoor	Lexicale keuzes
BETROKKEN (het is	Game-changer, krachtig signaal nodig	Er zijn nog veel onduidelijkheden, geen harde bewijzen. Maar de meest logische verklaring is toch pro-Russische rebellen, en Poetin speelt een dubieuze rol	Internationale lisering van het conflict. Moeilijke positie voor Europa	MH17 roept heel veel vragen op. Er worden geen oplossingen geboden, alleen mogelijke scenario's	Dilemma tussen economische en morele: Er mogen geen overhaaste beslissingen genomen worden	MH17 brengt Poetin enorm in de problemen. Hij moet zijn strategie herzien	Balans zoeken (eer en economie) Radiostilte bij het Westen	Terughoudendheid: als zou blijken dat, indien, ...

*Wie heeft er belang bij om een passagiersvliegtuig dat van Amsterdam naar Kuala Lumpur vloog op tien kilometer hoogte neer te halen? De Russen? De Oekraïners zelf? De pro-Russische separatisten? Iedereen ontkende gisteren officieel. (De Tijd 18/7 - 80).*

Niet alle berichten na de crash wezen meteen enkel naar Poetin en zijn steun aan de rebellen als grote schuldige. Het betrokken-frame ontkent Poetins verdachte rol niet, maar probeert te vermijden om meteen voor rechter te spelen. In plaats daarvan staat het grote vraagteken centraal: hoe en waarom kon dit gebeuren? Het frame vertegenwoordigt vooral onbegrip rond de onwezenlijkheid van de ramp. Voortbouwend op het tegenstander frame geeft 'betrokken' dus geen antwoorden, maar roept het nog meer vragen op. In tegenstelling tot het schuldig-frame, dat de hele situatie afdoet als eenvoudig, wijst dit frame op de complexiteit van de situatie. In de artikels komt dit simpelweg tot uitdrukking door (opsommingen van) vragen. Bovenstaand citaat is een passend voorbeeld. Hetzelfde artikel sluit af met deze woorden:

Veel vragen blijven onbeantwoord, zoals wie geschoten heeft, om welke reden en van waar de wapens komen. Maar het is gebeurd. Wat wél al duidelijk is, is dat de inzet van het conflict in Oekraïne verhoogd is. Ten goede of ten kwade.

Dit is eigenlijk een goede samenvatting van het gehele frame. Daarnaast worden titels met het frame ook vaak geformuleerd als een vraag: ‘Zullen de relaties tussen Rusland en het Westen nog meer verzuren?’ (*De Tijd* 19 juli - 82) ‘Wat doet Poetin zwenken?’ (*De Tijd* 31 juli - 109) en het paniekerige ‘Hoe waarschijnlijk is WO III?’ (*De Morgen* 31 juli - 110). Voor 12 van de 38 artikels is Poetin ‘betrokken’.

MH17 is een onbedoeld gevolg van Poetins acties. Meer dan bij het andere frame is de ramp een ‘game changer’ dan bij schuldig-frame, en dat is opvallend. Men zou algemeen aannemen dat de gebruikers van het schuldig-frame het belang van MH17 meer zouden accentueren, maar voor hen is de tragedie gewoon een extra bewijs van Poetins schuld. Voor de frames die Poetin als tegenstander aanduiden, moet de hele strategie van diplomatie en voorzichtigheid bij de sancties herzien worden. De bewering dat MH17 het conflict helemaal door elkaar schudt krijgt extra kracht door woordgebruik als ‘game changer’ (*De Tijd* 26/7 - 101), maar ook door te stellen dat nieuwe Westerse sancties ‘voor het eerst’ mensen en bedrijven uit de omgeving van Poetin treffen. Dat is een sterke uitspraak, omdat zowel bij de eerste als de tweede sanctieronde al werd gesproken over het treffen van de ‘entourage’ van Poetin. (Bijvoorbeeld in *De Standaard* van 12 maart - 11, en *De Tijd* van 29 april - 48).

Op de vraag wat er het Westen nu te doen staat tegen Poetin kiest het betrokken-frame voor voorzichtigheid: we mogen niet te hard van stapel lopen. Daarbij wijst het op de economische en diplomatische gevaren van te harde represailles tegenover Poetin, iets wat het schuldig-frame verzwijgt. De relaties met Rusland moeten op ‘de weegschaal’ gelegd worden (*De Tijd* 22 juli).

#### **4.3.5. Conclusie**

Met de crash van vlucht MH17 werd de inzet van het Oekraïne-conflict plots een stuk groter. Details uit het rapport dat ongeveer een jaar na de crash uitkwamen, wijzen opnieuw naar de Russen als belangrijke betrokkene (Russische raketten, geschoten vanuit een gebied gecontroleerd door de pro-Russische rebellen, nadat diezelfde rebellen al eerder toestellen uit de lucht hadden geschoten).

De verschillende beelden van Poetin uit fase twee zijn weg. Opnieuw komen twee frames tegenover elkaar te staan, die in veel opzichten hetzelfde zijn als bij fase één. Frappant is de

tegenstelling tussen eenvoudig en ingewikkeld in de schuldig- en betrokken-frames: voor de ene is er een evident scenario, schuldige en oplossing, de ander waarschuwt vooral om geen overhaaste conclusies te trekken en alle mogelijkheden te bekijken. Gemeenschappelijk hebben de twee frames de neiging om te gaan raden wat er in het hoofd van Vladimir Poetin omgaat, wat hij wel en niet begrijpt, en wat zijn doel is. Dit is prominenter in het schuldig-frame dan in het betrokken-frame. De kranten zijn het er ook over eens dat deze ramp slecht nieuws is voor Poetin.

#### **4.4. Fase 4: Poetins twijfelachtige vredesplan (5 – 19 september 2014)**

##### *Hoe moeten we reageren op Poetins voorstel?*

###### **4.4.1. Context**

MH17 creëerde een schok die de hele zomer van 2014 nazinderde. Het klein beetje krediet dat Poetin in sommige Westerse kringen nog had, leek opgebruikt. Toen hij begin september met een vredesplan kwam, verwachtte hij dan ook waarschijnlijk niet dat hij als de grote held en verlosser zou onthaald worden. Maar de Westerse leiders onthaalden het vredesbestand en het daarop volgende staakt-het-vuren wel érg koeltjes. Meer nog, de sancties tegen Rusland gingen niet alleen door, er kwamen er nog eens een aantal bij. De derde sanctieronde, die al begonnen was eind juli, kreeg een nieuwe adem in september. Het vredesplan was te weinig voor het Westen, ook omdat het net zo goed een list van Poetin kon zijn.

‘We hope that this will be a first step towards a sustainable political solution, based on respect for Ukraine's sovereignty and territorial integrity,’ liet de Europese woordvoerder voor Externe Actie op 5 september (2014) optekenen. Diezelfde dag nog kondigden Herman Van Rompuy en José Manuel Barroso echter een uitbreiding van de maatregelen tegen Rusland aan. De wil om het bestand een kans te geven was er enigszins, maar de argwaan tegenover Poetin en Rusland verdween niet, integendeel.

Van belang is de NAVO-top in Wales, op 4 september 2014. Daar spraken de leiders hun steun voor Oekraïne en waarschuwingen voor Rusland uit. ‘Russia must stop its aggressive actions

against Ukraine, withdraw its thousands of troops from Ukraine and the border regions, and stop supporting the separatists in Ukraine,’ zei Secretaris-Generaal Anders Fogh Rasmussen (2014).

In de Vlaamse kwaliteitskranten zien we drie standpunten tegenover het plan van Poetin naar voren komen. Het meest vijandige daarvan – WANTROUWEN – is zeer sceptisch tegenover het vredesplan, en gelooft niet dat Poetin goede bedoelingen kán hebben. ANGST gelooft evenmin in de goedheid van de Russische president, maar predikt meer voorzichtigheid.

De twee bovenstaande frames komen vaak in een mengvorm voor. Het derde frame daarentegen staat iets meer apart: de naam ONBEGRIP slaat niet zozeer op het sentiment van het artikel zelf, maar is eerder een kritiek op het onbegrip van anderen. Dit frame is vergelijkbaar met ‘andere visie’ van fase 2. Het komt echter wel voor met de twee andere frames in die zin dat andere actoren in het verhaal, zoals bijvoorbeeld de inwoners van Oekraïne, niet geloven in Poetins plan.

#### 4.4.2. Wantrouwen:

##### 9: Framematrix 'wantrouwen'

FRAME	Vredesbestand	Navo	Sancties	Poetin	Framing Devices	
					Metaforen	Lexicale keuzes
WANTROUWEN	Het vredesplan is maar een list van Poetin om iedereen te sussen en zijn zin te blijven doen	Harde taal/actie: gerechtvaardigd	Nodig om Poetin een signaal te sturen	Draait er zijn hand niet voor om om te liegen en bedriegen om zijn zin te krijgen. Blijft tot vervelens toe herhalen, terwijl niemand hem gelooft.	Leugens, bedrog oorlogstaal	Het vredesplan is de zoveelste strategische zet. Er is geen goede wil.

Poetin moest na MH17 wel met een manier op de proppen komen om de internationale gemeenschap wat te sussen, zodat hij zijn gang verder kan gaan. Dat is ruwweg wat het wantrouwen-frame zegt. Het vredesplan is dus de zoveelste list om de rest van de wereld op het verkeerde been te zetten. Een in het nauw gedreven Poetin creëerde het vredesplan om de illusie te scheppen dat hij net zoals de andere partijen vrede wil, maar in werkelijkheid was het voorstel

van een staakt-het-vuren onvermijdelijk om een internationale interventie te voorkomen, en door het zelf op te stellen heeft Poetin de controle weer in eigen handen genomen.

Een opiniestuk door de Russische journaliste Masha Gessen, gepubliceerd door *De Standaard* op 6 september (113), belichaamt het wantrouwen van het Westen in de meest extreme vorm:

Denken dat je ook maar enige invloed kan uitoefenen op Poetin door met hem te onderhandelen of hem proberen te begrijpen, is een illusie [...]Het enige wat we kunnen doen is een bazooka aan sancties en bewapening van Oekraïne. Maar dan nog is de vraag of je hem zo zal stoppen.

De argwaan over het vredesbestand is enorm. Het frame houdt vol dat onderhandelen met de vijand Poetin een illusie is, en het vredesbestand een list om te krijgen wat hij wil. De internationale gemeenschap, in dit geval vooral NAVO, moet antwoorden met ‘harde taal’ en de sancties moeten nog versterkt worden, zelfs na het voorgestelde vredesplan. Voor dit frame is het echt oorlog, en dat uit zich in oorlogsmetaforen: een ‘bazooka’ aan sancties, ‘sabelgekletter’ (113), het vredesplan wordt ‘afgeschoten’ (114), en de Oost-Europese landen vormen een ‘front’ tegen Moskou (130). In het artikel ‘Nieuwe sancties EU en VS tegen Rusland van kracht’ uit *De Tijd* van 12 september (123) verstrengen de Verenigde Staten ‘met gecoördineerde actie’ hun sancties, maar als Poetin reageert gaat hij ‘in het offensief’ en ‘dreigt’ hij. Zo ontstaat het beeld van een opvliegende vijand die niet voor rede te vatten is.

Poetin is in dit frame de dreigende manipulator. Hij is ‘altijd al’ een ‘meester-leugenaar’ geweest, en zijn bezorgdheid om de toestand is ‘vermeende bezorgdheid’ (113). Zijn vredesplan is ‘boerenbedrog’ (114), en hij blijft ‘creatief met de waarheid omgaan’ (121). Het wantrouwen uit zich ook in tendentieuze vragen: ‘Wat wil Poetin écht bereiken in Oekraïne?’ begint *De Standaard* op 6 september (117). Op 12 september kopt de krant ‘Wie vertrouwt Poetin nog?’ (121). Met acht van de twintig artikels is het wantrouwen-frame het meest gebruikte.

### 4.4.3. Angst

#### 10: Framematrix 'angst'

FRAME	Vredesbestand	Navo	Sancties	Poetin	Framing Devices	
					Metaforen	Lexicale keuzes
ANGST	Onduidelijk wat het zal teweegbrengen. Het kan een teken van goede wil zijn, maar net zo goed een list.	Speelt een gevaarlijk spelletje door Poetin in het nauw te drijven.	Mogen niet te ver gaan: anders zal het westen de toorn van Poetin voelen. Worstelen met houding	Dreigende figuur, slapende reus. Mag niet te veel geprovoceerd worden (want hij is erg machtig).	Piekeren Hysterie Slapende reus/beer	Het vredesplan kan goed nieuws zijn, maar het is gevaarlijk om Poetin te geloven. Tegelijkertijd ook gevaarlijk om tegen hem in te gaan.

Ook het angstframe heeft weinig vertrouwen in Poetins goede bedoelingen, maar met dat verschil dat het voorzichtigheid in acties predikt. Het Westen mag niet te ver gaan in sancties, want anders zouden ze wel eens een ‘slapende reus’ kunnen wekken. Het is onduidelijk wat het vredesbestand zal brengen, en het frame laat in het midden of het gaat om een teken van goede wil dan wel een list. Maar het is duidelijk dat we te maken hebben met een gevaarlijk en machtig man.

De bezorgdheid over waar Poetin toe in staat is, is groot. In die zin sluit het deels aan bij het strategieframe uit fase 2, maar hier is Poetin niet alleen een ‘mastermind’ maar een ‘evil mastermind’. In zijn acties ziet het Westen ‘signalen’ tot welke kwaadaardige dingen Poetin in staat is: ‘Is ontvoering officier signaal van Moskou?’ vraagt *De Standaard* zich op 9 september af (118). Als Rusland de gasleveringen aan Polen beperkt, zendt het volgens ‘experts’ twee signalen: het is een ‘waarschuwing voor de EU’, en het ‘voert de druk op Oekraïne op’ (120). Wie die experts zijn, komt de lezer niet te weten. In zes van de twintig artikels is het angstframe het belangrijkste.



#### 4.4.4. Onbegrip

11: Framematrix 'onbegrip'

FRAME	Vredesbestand	Navo	Sancties	Poetin	Framing Devices	
					Metaforen	Lexicale keuzes
ONBEGRIP	Is goed nieuws. De internationale argwaan tegenover het bestand is ongegrond.	Is deel van het probleem: door Poetin onder druk te zetten kan hij niet anders dan agressief reageren.	Zijn olie op het vuur.	Toont nu eindelijk goede wil, en nu wordt hij niet meer geloofd.	In het nauw, claustrofobie. Vredesplan: wankel, niet deugdelijk, → balans	Na alle listen en trucs gelooft niemand Poetin nog, zelfs als hij echt probeert de situatie op te lossen.

Het derde frame is een kritiek op de vorige twee, en geeft Poetin nog enige respijt. Het vredesbestand is goed nieuws en zou niet met zo veel argwaan moeten ontvangen worden. Per slot van rekening zijn de acties van Poetin niet helemaal illegitiem. Jaar na jaar kwamen de NAVO en de Europese Unie dichterbij, en nu zijn ze zo sterk genaderd dat hij zich in het nauw gedreven voelt. Het conflict in Oekraïne is het resultaat van een ingesloten land. Maar na alle listen en leugens gelooft niemand Poetin nog, zelfs als hij de situatie echt probeert op te lossen. Hoe het Westen dit aanpakt, zal de uitkomst van het conflict bepalen. Niet de keuzes van één man.

Het onbegripframe haalt als enige de bal uit het kamp van de Russen. Het door Poetin voorgestelde bestand moet een kans krijgen, maar het frame erkent dat het op dit moment 'wankel' (114) en niet helemaal 'deugdelijk' is (115). Desondanks is het een 'overwinning voor Poetin' (115). De verantwoordelijkheid ligt voor het eerst ook bij het Westen: dit keer doet de NAVO aan dreigen, en is Rusland bang. De rollen zijn omgekeerd: de NAVO-aanpak kan 'leiden tot een nieuwe conventionele wapenwedloop' (let op de Koude Oorlogsretoriek). De angst voor NAVO-uitbreiding van Poetins kant is dus enigszins gerechtvaardigd: de NAVO 'tergt Moskou', en 'zet de spanningen met Rusland op scherp' (128). De verwoording 'in het nauw gedreven' zagen we al in vorige frames, maar dit keer is dat eerder een fout dan een prestatie van het

Westen. Het aantal artikels dat meer verantwoordelijkheid bij het Westen ligt is ook in deze fase beperkt, met drie van de twintig artikels.

#### 4.4.5. Conclusie

De drie frames slaan eerder op de houding van het Westen tegen Poetin dan op Poetin zelf. Van de drie komt het meest vijandige, wantrouwen, opnieuw het vaakst voor, als is het maar in zeven van de twintig artikels (angst staat centraal in vijf artikels, onbegrip in drie, en in twee gevallen gaat het om mengvormen). Aangezien het angstframe eerder bij wantrouwen dan bij onbegrip aansluit is het duidelijk dat het vredesvoorstel van Poetin op weinig bijval kan rekenen in de Vlaamse kranten, net zoals bij de Westerse politici. Vandaag weten we dat het vredesbestand geen stand zou houden, maar kwam dat doordat het niet deugde, of doordat het geen kans kreeg?

Een belangrijke speler in de periode tussen 5 en 19 september is de NAVO. De organisatie is in het geval van ‘wantrouwen’ niet streng genoeg voor Poetin, terwijl het angstframe zegt dat het moet balanceren tussen Poetin in toom houden en hem niet te veel te agiteren, en het onbegripframe juist zegt dat het een belangrijke schuldige is voor het conflict.

### 4.5. Kwantitatieve analyse

Fase 1 : 43 artikels

#### 12: Verdeling frames fase 1

FRAME	De Standaard	De Morgen	De Tijd	TOTAAL
Vijand	7 (38,9%)	8 (50,0%)	7 (77,8%)	22 (51,2%)
Tegenstander	9 (50,0%)	4 (25,0%)	1 (11,1%)	14 (32,6%)
(onduidelijk)	2 (11,1%)	4 (25,0%)	1 (11,1%)	7 (16,3%)
TOTAAL	18 (100,0%)	16 (100,0%)	9 (100%)	43 (100,0%)

In het totaalbeeld is het vijandframe dominant, maar als we kijken naar de kranten apart komt zien we bij één krant een ander patroon: *De Standaard* hanteert het tegenstanderframe vaker. Door analyses van de hand van professor Tom Sauer, historicus Marc Reynebeau en ook

opiniërend hoofdredacteur Bart Sturtewagen vormt De Standaard een alternatieve visie op het breder verspreide vijandframe.

Opvallend is het standpunt van *De Tijd*. van een krant met een voornamelijk economische insteek zou een meer voorzichtig discours, maar in 77 procent van de artikels is Poetin de grote vijand die harde sancties verdient. Ook in een analysestuk door docent Europese en vergelijkende politiek Steven Vanhecke komt het vijandframe meer naar voren.

## Fase 2: 29 artikels

### 13: Verdeling frames fase 2

FRAME	De Standaard	De Morgen	De Tijd	TOTAAL
Kind	1 (8,3%)	1 (11,1%)	1 (12,5%)	3 (10,3%)
Tsaar	3 (25,0%)	4 (44,4%)	4 (50,0%)	11 (37,9%)
Strateeg	2 (16,7%)	/	1 (12,5%)	3 (10,3%)
Enigma	6 (50,0%)	3 (33,3%)	1 (12,5%)	10 (34,5%)
Andere visie	/	1 (11,1%)	1 (12,5%)	2 (6,9%)
TOTAAL	12 (100,0%)	9 (100,0%)	8 (100,0%)	29 (100,0%)

Het tsaar- en enigmaframe zijn het meest dominant, met *De Standaard* die nadrukkelijker steunt op het enigmaframe, en *De Morgen* en *De Tijd* eerder op het tsaarframe. Bij *De Tijd* is dat het sterkst, maar het publiceerde ook slechts één van twee ‘andere visie’-artikels. In fase twee is er een groter aanbod aan frames, maar we zien dat het tegenstanderframe sterk aan invloed inboet.

De oorzaak van het grote aantal artikels met het eerder onduidelijke enigmaframe in *De Standaard* kan gevonden worden bij de genres van de artikels. Acht van de twaalf artikels zijn nieuwsberichten, terwijl dat bij *De Morgen* bij vijf van de negen het geval is en bij *De Tijd* slechts bij twee van de acht artikels. In andere genres, zoals in een analyse of een opiniestuk, gaat de auteur nadrukkelijker op zoek naar antwoorden. Een nieuwsbericht heeft daarentegen niet als voornaamste taak om oplossingen te zoeken voor een probleem, maar eerder om dat probleem feitelijk weer te geven.

### Fase 3: 38 artikels

#### 14: Verdeling frames fase 3

FRAME	De Standaard	De Morgen	De Tijd	TOTAAL
Schuldig	6 (66,7%)	10 (71,4%)	6 (40,0%)	22 (57,9%)
Betrokken	2 (22,2%)	3 (21,4%)	8 (53,3%)	13 (34,2%)
combinatie	1 (11,1%)	1 (7,1%)	1 (6,7%)	3 (7,9%)
TOTAAL	9 (100,0%)	14 (100,0%)	15 (100,0%)	38 (100,0%)

Het schuldigframe is duidelijk het meest gebruikte in deze fase, maar *De Tijd* vormt hier de uitzondering. Een mogelijke verklaring voor de voorzichtigheid is het economische karakter van de krant: het hecht meer belang aan de mogelijk nefaste gevolgen van sancties voor de Westerse economie. Het feit dat dit in de eerste fase net omgekeerd was, ontkracht deze stelling enigszins.

Vooraf in de dagen net na de crash van vlucht MH17 was *De Tijd* de krant die het meeste plaats maakte voor stemmen die niet meteen conclusies trokken over de ramp, en erop wezen dat de omstandigheden onzeker waren. Politiek redacteur Bart Haeck, hoofdredactrice Isabel Albers en redacteurs Kris Van Haver en Erik Ziarczyk maakten van de ramp geen whodunit, maar keken meer naar de gevolgen van de gebeurtenis voor het conflict.

### Fase 4 : 20 artikels

#### 15 Verdeling frames fase 4

FRAME	De Standaard	De Morgen	De Tijd	TOTAAL
Wantrouwen	4 (50,0%)	/	4 (44,4%)	8 (40,0%)
Angst	3 (37,5%)	1 (33,3%)	2 (22,2%)	6 (30,0%)
Onbegrip	1 (12,5%)	/	2 (22,2%)	3 (15,0%)
(onduidelijk)	/	2 (66,7%)	1 (11,1%)	3 (15,0%)
TOTAAL	8 (100,0%)	3 (100,0%)	9 (100,0%)	20 (100,0%)

De Vlaamse kranten zijn voornamelijk wantrouwig tegenover Poetin. *De Morgen* vormt een uitzondering, maar met slechts drie artikels zijn de percentages van die krant niet erg

representatief. Extra opvallend is het feit dat er in geen enkele fase meer ‘gewone’ nieuwsberichten zijn. 70 procent van de artikels in de Vlaamse kwaliteitskranten in deze fase zijn nieuwsberichten, versus 39,5 procent in fase 1, 55 procent in fase 2 en slechts 21,1 procent in fase 3. De MH17-ramp was duidelijk zo’n groot nieuwsverhaal dat er veel opiniestukken en analyses aan geweid konden worden. Het vredesbestand van fase 4 is wel nieuwswaardig, maar niet iets waar zoveel vragen rond hangen.

## 4.6. Besluit

### 16: Schematisch overzicht frames per fase

1	<b>VIJAND</b>		<b>TEGENSTANDER</b>	
2	KIND	TSAAR	STRATEEG	ANDERE VISIE
			ENIGMA	
3	SCHULDIG		BETROKKEN	
4	WANTROUWEN		ANGST	ONBEGRIP

Bij het begin van het conflict kwamen twee frames over Vladimir Poetin naar voren. Naarmate het conflict escaleerde, en meer dimensies en actoren kreeg, muteerden die frames. De antwoorden geformuleerd op vragen van de latere fases bouwen echter steeds duidelijk voort op de vijand- en tegenstanderframes.

In die zin is de analyse van de vier fases samen dus een onderzoek naar de manier waarop de twee basisframes evolueren. Het spanningsveld tussen deze twee, en de tegenstelling tussen de stemmen die Poetin als een vijand zien en zij die hem nog een kans willen geven, komt doorheen de volledige geanalyseerde periode terug.

Beide frames zijn onvolmaakt: VIJAND verwijt Poetin in een ander tijdperk te leven en te dreigen, maar schuwt zelf de oorlogsmetaforen, Koude Oorlogsverwijzingen en twijfelachtige historische analogieën niet. TEGENSTANDER is een aanklacht tegen de simplistische berichtgeving van het vijandframe, maar dat heeft als gevolg dat de lezer na het lezen vaak nog met meer vragen zit dan ervoor. Van groot belang in de twee frames, en de frames die in de

volgende fases volgen, is de positie van het Westen tegen Poetin: wat moeten ‘we’ met hem aanvangen? In nagenoeg alle gevallen is er een zeer sterk wij-zij, of zelfs wij-hemgevoel.

In elke fase is er een lichte meerderheid artikels die Poetin eerder als vijand dan als tegenstander framen. Het lijkt alsof de Vlaamse kwaliteitskranten hun best doen om min of meer aan evenwichtige en genuanceerde berichtgeving te doen, en alle stemmen bijna even veel aan het woord te laten. Het feit dat de vijandige artikels steeds in de meerderheid blijven wilt daarentegen toch iets zeggen over de ware mening van de kranten: over het algemeen kan gesteld worden dat de Vlaamse kwaliteitskranten zich voor het grootste deel aansluiten bij het discours van de Westerse politici, maar dat ze zeker niet alleen een spreekbuis voor de leiders zijn. Er zijn voldoende alternatieve stemmen om van genuanceerde berichtgeving over het conflict te spreken. Dat neemt echter niet weg dat het discours over Poetin persoonlijk op het niveau van individuele artikels in de meeste gevallen eenzijdig is.

De ‘Vlaamse kwaliteitspers’ is geen uniform blok. Bij elke fase is er wel een krant die enigszins afwijkt van de algemene tendens. Het is echter niet zo dat er heel duidelijk een specifiek standpunt of ideologie terugkeert bij een bepaalde krant. Het frame hangt niet zozeer af van de specifieke krant, maar eerder het specifieke nieuwsfeit.

## Hoofdstuk 5: Conclusie

Deze masterproef stelde de vraag of de Russische claim dat het beeld van hun president in de Westerse media ongenueanceerd en vijandig was, op enige waarheid berustte. Om dit te onderzoeken analyseerden we 130 artikels uit *De Morgen*, *De Standaard* en *De Tijd* die de rol van Poetin op het internationale toneel, binnen het conflict in Oekraïne, als centrale thema hadden. We gebruikten een inductieve analyse om na te gaan hoe de Vlaamse kwaliteitskranten de rol van Vladimir Poetin in het Oekraïne-conflict frameden, en bekeken hoe die frames evolueerden tussen maart en september 2014, naargelang het specifieke nieuwsfeit. De vier gekozen fases representeerden de meest cruciale momenten met betrekking tot de internationale sancties, zodat we de berichtgeving konden vergelijken met de houding van de Westerse politiek tegenover Poetin. In elke fase stond, duidelijk of verdoken, een vraag met betrekking tot Poetin centraal: hoe moeten we hem aanpakken, op welke manier is hij betrokken, enzovoort. De manier waarop de auteur van een bepaald artikel daarmee koos om te gaan bepaalde grotendeels het frame dat hij zou hanteren.

Zelfs zonder wetenschappelijk onderzoek valt het op de Westerse media geobsedeerd zijn door Vladimir Poetin. Hij is dan ook intrigerend, geheimzinnig, flamboyant, en in één woord entertainend. De media geven hem zoveel aandacht omdat wij, het publiek, meer over hem te weten willen komen. Maar is de berichtgeving in onze Vlaamse kwaliteitskranten te vijandig of negatief? Het antwoord op die vraag is niet eenduidig 'ja', maar de resultaten van ons onderzoek geven zij die zeggen dat we een getekend beeld van de Russische president hebben ook niet helemaal ongelijk. Als we het hebben over Poetins imago over de volledige Vlaamse kwaliteitspers heen, dan is de berichtgeving eerder genuanceerd. Kijken we echter naar individuele artikels, dan wordt het vaak gevaarlijk eenzijdig en in een niet te onderschatten aantal instanties ronduit aanvallend.

In de eerste onderzoeksfase, toen het conflict zich nog voornamelijk afspeelde op de Krim en de internationale sancties voor het eerst aanzienlijke aandacht begonnen krijgen in de Vlaamse pers, kwamen twee frames naar voren. De 'vijand'- en 'tegenstander'-frames zouden naarmate het onderzoek (en het conflict) vorderde de basisframes blijken te zijn: in volgende fases duiden de

Vlaamse kwaliteitskranten Poetin met andere frames, maar deze sloten in bijna alle gevallen gemakkelijk aan bij één van de eerste frames. Dit uitte zich in de gehanteerde metaforen en lexical devices, die per ‘categorie’ overeenkwamen: zowel boodschap als taalgebruik van de frames per categorie kwamen overeen.

Op enkele zeer zeldzame uitzonderingen na komt het conflict in Oekraïne in de Vlaamse kwaliteitskranten steeds neer op een conflict tussen het Westen aan de ene kant en Rusland aan de andere. In het vijandframe, en de volgende frames die hierop aansloten, is Vladimir Poetin iemand die ‘we’, als één blok, moeten overwinnen. Onderhandelen wordt naar voren geschoven als onmogelijk met een man als Poetin. In de volgende fases valt dit frame uiteen in nieuwe categorieën, maar de essentie blijft dezelfde. De boodschap in dit frame is in veel gevallen gevaarlijk ongenueanceerd, en lijkt de kritiek op de Westerse berichtgeving over Poetin gelijk te geven. Dat is nog meer het geval omdat in elk van de vier fases de vijandframes in een lichte meerderheid zijn.

De frames in het genre ‘tegenstander’ vormen een kritiek op die ongenueanceerdheid en gebruiken minder opvallend gekleurde taal, maar hebben hun eigen tekortkoming: ze zijn heel voorzichtig. Dat wil zeggen dat in deze frames opvallend minder oplossingen en verklaringen worden geboden, maar in plaats daarvan vaak nog meer vragen oproepen. Daarbij moeten rekening houden met de ‘waarheid’, die enkel de geschiedenis zal kunnen uitwijzen. Als Poetin zich echt als agressor gedraagt, als harde economische sancties tegen Rusland het geweld in Oekraïne effectief doet afnemen, als pro-Russische rebellen inderdaad vlucht MH17 uit de lucht schoten, kortom: als het beeld van Poetin als de vijand klopt, dan zijn die frames in hun recht om een hard standpunt tegen Poetin in te nemen. Het gevaar is dat deze frames zich het recht toe-eigenen om hierover te oordelen voor er sluitend bewijs is, en dat is niet de taak van de niet-gespecialiseerde nieuwsmedia.

Het is niet zo dat de Vlaamse kwaliteitskranten samen één vormeloze blok vormen: uit de kwantitatieve analyse blijkt dat per fase wel één van de drie een afwijkende positie inneemt. Dat betekent echter niet dat één krant over het brede plaatje gezien een standpunt tegenover Poetin inneemt dat drastisch verschilt van de rest. Een trouwe lezer van *De Morgen* zal geen totaal ander beeld van de Russische president voorgeschoteld krijgen dan een abonnee van *De Standaard* of



*De Tijd*. De indruk van Poetin zal vooral verschillen van de invalshoek van een specifiek artikel, in mindere mate van de context, en bijna niet van krant tot krant. Althans, dat is het resultaat voor de onderzochte periode in deze masterproef: de resultaten van onderzoek naar berichtgeving over Poetin vanuit een ander invalshoek of over een langere periode, kan totaal andere besluiten opleveren.

Dit onderzoek is het laatste in een lange lijst framinganalyses van de nieuwsmedia, maar wel over een persoon waar nog amper onderzoek naar gedaan was. Dat is merkwaardig, omdat Vladimir Poetin alomtegenwoordig is in onze nieuwsmedia en de beschuldiging dat we een te zwart-wit beeld van hem hebben alom bekend is. Van hieruit kan het onderzoek dan ook vele kanten op. Om een antwoord te krijgen op de vraag of onze kranten de waarheid spreken over Poetin, moeten we de framing in onze kranten naast die in de taal van politici en academici leggen. Daarnaast is een analyse van andere soorten nieuwsmedia, voornamelijk televisienieuws, aangewezen, maar ook de lay-out en afbeeldingen van kranten verdienen meer onderzoek. Het kan ook interessant zijn om het beeld van Poetin dat wij krijgen te vergelijken met dat van de Russen. Ten slotte is een meer diepgaande kwantitatieve analyse aangewezen, om de Westerse fixatie op Poetin het individu te duiden.

# Bibliografie

Ahmed, S. (2015, 26 februari). Vladimir Putin's approval rating? Now at a whopping 86%. *CNN*. Geraadpleegd via <http://edition.cnn.com/>.

Allan, G. (2003). A critique of using grounded theory as a research method. *Electronic Journal of Business Research Methods*. 2(1), 1-10.

Ash, Timothy (2013, 1 december). The Orange Revolution MKII. *Kyiv Post*. Geraadpleegd via <http://www.kyivpost.com/>.

Ashton, C. (2013, 21 november). Statement by EU High Representative Catherine Ashton on Ukraine. *European External Action Service*. Geraadpleegd via [www.eeas.europa.eu](http://www.eeas.europa.eu).

Bayulgen, O. & Arbatli, E. (2013). Cold War redux in US–Russia relations? The effects of US media framing and public opinion of the 2008 Russia–Georgia war. *Communist And Post-Communist Studies*. 46(4), 513-527. doi:10.1016/j.postcomstud.2013.08.003

Belkovski, S. (2013). *Vladimir: de waarheid over Poetin*. Meppel: Just Publishers.

Biography. *Vladimir Putin: Official Website*. Geraadpleegd via <http://eng.putin.kremlin.ru/bio>.

Cappella, J. & Jamieson, K. (1997). *Spiral of cynicism*. New York: Oxford University Press.

Conboy, M. (2007). *The Language of the News*. Londen & New York: Routledge.

CSIS. (2015). *Ukraine Crisis Timeline*. Geraadpleegd via <http://csis.org/>.

Culley, M., Ogleby-Oliver, E., Carton, A., & Street, J. (2010). Media framing of proposed nuclear reactors: An analysis of print media. *J. Community. Appl. Soc. Psychol.* 20(6), 497-512. doi:10.1002/casp.1056

D'Angelo, P. (2002). News framing as a multiparadigmatic research programme: a response to Entam. *Journal of Communication*. 52(4), 133-156.

d'Hamecourt, P. (2011). *Vladimir Poetin: Het Koningsdrama*. Bloemendaal: De Rode Kamer.

De Bens, E. (1997). *De Pers in België. Het verhaal van de Belgische dagbladpers gisteren, vandaag en morgen*. Tielt: Lannoo.

Deprez, A. & Raeymakers, K. (2010). Framing the First and Second Intifada: A Longitudinal Quantitative Research Design Applied to the Flemish Press. *European Journal of Communication*. 25(1), 3–23. doi: 10.1177/0267323109354225

Dimitrova, D., & Lee, K. (2009). Framing Saddam's Execution in the US Press. *Journalism Studies*. 10(4), 536-550. doi:10.1080/14616700902797275

Entman, R. (1991). Framing US coverage of the international news: contrasts in narratives of the KAL and Iran air incidents. *Journal of Communication*. 41(4), 6-27.

Entman, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *J Communication*. 43(4), 51-58. doi:10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x

Evers, H. (1996). *Krant en kwaliteit. Verkenningen rond de onderzoekbaarheid van journalistiek*. Houten: Bohm Stafleu Van Loghum.

Friedman, T. (2014, 10 april). Poetin is geen schaker, hij speelt een ander spel. *De Morgen*. Geraadpleegd via *GoPress Academic*.

Galtung, J. & Ruge, M. (1965). The Structure of Foreign News. The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers. *Journal of Peace Research*. 2, 64-91.

Gamson, W. and Modigliani, A. (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: a constructivist approach. *American Journal of Sociology*. 95, 1-37.

Gati, T., Collins, J., Medish., M & Christiansen, T. (2001, 6 december). Promises to Keep: U.S.-Russia Relations and the Reemergence of Possibilities. *A New Stage in U.S.-Russia Relations: Implications for Trade and Investment*. Geraadpleegd via <https://www.akingump.com>.

Gessen, M. (2012). *De man zonder gezicht: de macht van Vladimir Poetin*. Amsterdam: Ambo.

Gevorkyan, N., Timakova, N. & Kolesnikov, A. (2000). *First person: an astonishingly frank self-portrait by Russia's president Vladimir Putin* (C. Fitzpatrick, Trans). New York: Public Affairs.

Gitlin, T. (1980). *The Whole World Is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California Press.

Glaser, G. & Strauss, L. (1967). *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. Chicago.: Aldine.

Goffman, E. (1974). *Frame Analysis: an Essay on the Organization of Experience*. New York: Harper and Row.

Goldgeier, J. (2014, 21 juli). MH17 is a tragedy, not a game changer. *The Washington Post*. Geraadpleegd via <http://www.washingtonpost.com/>.

Hale, H. & Colton, T. (2014). Russians and the Putin-Medvedev “Tandemocracy”. A Survey-Based Portrait of the 2007-2008 Elections. *Problems of Post-Communism*, 57(2), 3-20. doi: 10.2753/PPC1075-8216570201

Hancké, C. (2013, 22 november). Oekraïne kiest voor Rusland. *De Standaard*. Geraadpleegd via *GoPress Academic*.

Hanson, L. et al. (2014). Overview of the U.S. and EU sanctions on Russia. *Reed Smith*. Geraadpleegd via [reedsmith.com](http://reedsmith.com).

Haukkala, H. (2015). From Cooperative to Contested Europe? The Conflict in Ukraine as a Culmination of a Long-Term Crisis in EU–Russia Relations. *Journal of Contemporary European Studies*. 23(1), 25-40. doi: 10.1080/14782804.2014.1001822

Herman, E. & Chomsky, N. (1988). *Manufacturing Consent: the Political Economy of Mass Media*. New York: Pantheon.

Hirschman, A. (1989). Having opinions—one of the elements of well-being. *American Economic Review*. 79, 75–79.

Hirst, T. (2015, 3 maart). Ukraine is trying to end its dependence on Russian gas at the worst possible time. *UK Business Insider*. Geraadpleegd via <http://uk.businessinsider.com>.

Holt, L. (2012). Hillary and Barack: Will Atypical Candidates Lead to Atypical Coverage?. *Howard Journal Of Communications*. 23(3), 272-287. doi:10.1080/10646175.2012.695629

Isachenkov, V. & Danilova, M. (2013, 17 december). Putin: Russia to buy \$15 billion in Ukraine bonds. *USA Today*. Geraadpleegd via <http://www.usatoday.com/>.

Iyengar, S. & Simon, A. (1997). News coverage of the Gulf crisis and public opinion. In S. Iyengar en R. Reeves, red., *Do the Media Govern?* (pp. 248-257)/ Thousand Oaks: Sage.

Khlebnikov, A. (2014, 21 oktober). Everything you need to know about the Western sanctions against Russia. *Russia Direct*. Geraadpleegd via <http://www.russia-direct.org/>.

Kononova, A., Alhabash, S. & Wanta, W., (2010, 22 juni). *The 2008 Russian Presidential Election Offers New Attributes: A First- and Second-Level Agenda-Setting Analysis of the U.S. Media Coverage* [congrespaper]. Annual meeting of the International Communication Association.

Koutsenruijter, W. en Van Hout, T. (2014). *Methoden voor Journalism Studies*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Kremlin. (2014, 18 maart). Address by the President of the Russian Federation. *President of Russia*. Geraadpleegd via [en.kremlin.ru](http://en.kremlin.ru).

Lanting, B. (2014, 20 februari). Een land aan de rand van de afgrond. *De Morgen*. Geraadpleegd via *GoPress Academic*.

Mankoff, J. (2014). Russia's Latest Land Grab. How Putin Won Crimea and Lost Ukraine. *Foreign Affairs*. 93(3). Geraadpleegd via <http://heinonline.org>.

Marosi, A & Basset, M. red. (2015). *Economic Sanctions under International Law*. Den Haag: Asser Press. doi 10.1007/978-94-6265-051-0

Marples, D. & Duke, D. (1995) Ukraine, Russia, and the question of Crimea. *Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity*. 23(2), 261-289. doi:10.1080/00905999508408377

McCombs, M., & Shaw, D. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*. 36(2), 176. doi:10.1086/267990

McLuhan, M. (1964). *Understanding Media*. Londen: Routledge.

McQuail, D. (2005). *McQuail's Mass Communication Theory* (5e herziene druk). Londen: Sage Publications.

Mearsheimer, J. (2014). Why the Ukraine Crisis Is the West's Fault. The Liberal Delusions That Provoked Putin. *Foreign Affairs*. 93(5), 127-139. Geraadpleegd via [www.heinonline.org](http://www.heinonline.org).

Milevski, L. (2014). Strategy Versus Statecraft in Crimea. *Parameters*. 44(2), 23-33.

Moretti, A. (2013). The Interference of Politics in the Olympic Games, and How the U.S. Media Contribute to It. *Global Media Journal*. 6(2), 5-18. Geraadpleegd via [www.gmj.uottawa.ca](http://www.gmj.uottawa.ca).

NATO leaders pledge support to Ukraine at Wales summit. (2014, 4 september). *NATO*. Geraadpleegd via <http://www.nato.int/>.

Nearly 90% of Russians think criticism of Putin in Western media aims to destabilize Russia - poll. (2014, 30 oktober). *Interfax : Russia & CIS Military Newswire*. Geraadpleegd via <http://search.proquest.com/docview/1618311902?accountid=17215>.

Norris, P. (1995). The Restless Searchlight: Network News Framing of the Post-Cold War World. *Political Communication*. 12, 357-370. doi: 1058-460VJS

Office of the Press Secretary (2014, 16 maart). Readout of the President's Call with Vladimir Putin. *White House*. Geraadpleegd via <https://www.whitehouse.gov>.

Oldberg, I. (2007). Russia's Great Power Ambitions and Policy Under Putin. In R. Kanet (red.), *Russia. Re-Emerging Great Power* (pp. 13 – 30). Londen: Palgrave Macmillan.

Pan, Z., Lee, C., Chan, J., & Clement, S. (1999). One Event, Three Stories: Media Narratives of the Handover of Hong Kong in Cultural China. *Gazette*. 61(2), 99-112. doi: 0016-5492(199904)61:2;99-112;008016

President. (2014, 5 september). Joint letter to the EU Heads of State or Government by the President of the European Council, Herman Van Rompuy, and the President of the European Commission, José Manuel Barroso, on restrictive measures against Russia. *European Council*. Geraadpleegd via <http://www.consilium.europa.eu/>.

Press Office (2014, 29 april). Fact Sheet: EU Restrictive Measures. *European Council*. Geraadpleegd via <http://www.consilium.europa.eu/>.

Rasinski, K. (1989). The Effect of Question Wording on Public Support for Government Spending. *Public Opinion Quarterly*. 53(3), 388. doi:10.1086/269158

Roxburgh, A. (2013). *The Strongman: Vladimir Putin and the Struggle for Russia*. Londen: I.B. Tauris.

Russia Today. (2014). *Cold Warmongering: Putin vilified by MSM magazines & newspapers*. [filmbestand]

Rutland, P. (2015, 9 april). An Unnecessary War: The Geopolitical Roots of the Ukraine Crisis. *E-International Relations*. Geraadpleegd via <http://www.e-ir.info/>.

Rywkin, M. (2015). Russia: An Adventure to Restore the Empire. *American Foreign Policy Interests: The Journal of the National Committee on American Foreign Policy*, 37(2), 95-99. doi: 10.1080/10803920.2015.1038923

Sakwa, R. (2014). *Putin redux: power and contradiction in contemporary Russia*. Burlington: Routledge.

Scheufele, D. & Tewksbury, D. (2007) Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models. *Journal of Communication*. 57, 9-20. doi: 10.1111/j.1460-2466.2006.00326.x

Schiff, F. (2011). Framing the President: The Dominant Ideology – A Comprehensive Repertoire of News Frames. *Contemporanea*. 9(1), 22-55. Geraadpleegd via <http://www.portalseer.ufba.br/>.

Shevtsova, L. (2015, 25 januari). Putin the Spoiler. *The Cairo Review of Global Affairs*. Geraadpleegd via <http://www.aucegypt.edu/>.

Statement by the European Commission Spokeswoman on further restrictive measures against Russia. (2014, 3 september). *European Commission*. Geraadpleegd via <http://europa.eu/>.

The non-mystery of MH17. (2014, 11 september). *The Wall Street Journal Asia*. Geraadpleegd via [www.proquest.com](http://www.proquest.com).

Tiung, L. & Hasim, M. (2009). Media Framing of A Political Personality: A Case Study of a Malaysian Politician. *European Journal of Social Sciences*. 9(3), 408-424.

Transcript: President Obama's July 18 statement on Ukraine and Gaza. (2014, 18 juli). *The Washington Post*. Geraadpleegd via <http://www.washingtonpost.com/>.

Ukraine Crisis: Timeline. (2014, 13 november). *BBC News*. Geraadpleegd via <http://www.bbc.com/>.

Ukraine leader announces early presidential poll (2014, 21 februari). *Sputnik News*. Geraadpleegd via [www.sputniknews.com](http://www.sputniknews.com).

Urban, M. (2015, 10 maart). How many Russians are fighting in Ukraine? *BBC News*. Geraadpleegd via <http://www.bbc.com>.

Urquhart, C. (2014, 3 juni). Ukraine MPs appoint interim president as Yanukovich allies dismissed – 23 February as it happened. *The Guardian*. Geraadpleegd via <http://www.theguardian.com/>.

Van Gorp, B. (2006). *Framing asiel. Indringers en slachtoffers in de pers*. Leuven: Acco.

Van Zoonen, E. (1992). The Women's Movement and the Media: Constructing a Public Identity. *European Journal of Communication*. 7(4), 453-476. doi: 10.1177/0267323192007004002

Vanoost, L. (2014, 30 april). Eenzijdige berichtgeving Oekraïne bemoeilijkt politieke oplossing. *De Wereld Morgen*. Geraadpleegd via [www.dewereldmorgen.be](http://www.dewereldmorgen.be).

Vladimir Putin Timeline. (2014, 5 februari). *CBC News*. Geraadpleegd via <http://www.cbc.ca/>.



Walgrave, S., Van Aelst, P. en Bennett, L. (2010). Beyond agenda-setting. Towards a broader theory of agenda interactions between political actors and the mass media. *APSA annual meeting*. 5(2).

Walma Van Der Molen, J., & Van Der Voort, T. (2000). Children's and Adults' Recall of Television and Print News in Children's and Adult News Formats. *Communication Research*. 27(2), 132-160. doi:10.1177/009365000027002002

Wanta, W., Golan, G. & Lee, C. (2004). Agenda Setting and International News: Media Influence on Public Perceptions of Foreign Nations. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. 81(2), 364-377. doi:10.1177/107769900408100209

Wouters, R., De Swert, K. en Walgrave, S. (2009). *Een venster op de wereld. De actuele staat van buitenlandberichtgeving: feit, impact en actieruimte* [rapport]. Vlaams Vredesinstituut.

# Bijlagen

## 1. Overzichtslijst geanalyseerde artikels

ARTIKEL	FRAME
1: 6/3 DS: Alle ogen op Merkel gericht	Tegenstander
2: 7/3 DS: Parlement Krim kiest voor Rusland	Vijand
3: 7/3 DT: Sanctiestrijd met Westen dreigt vooral Poetin zuur op te breken	Vijand
4: 7/3 DM: Poetينية brengt de stabiliteit in de wereld in gevaar	Vijand
5: 8/3 DS: Europa en Rusland: Partner of Vijand?	Tegenstander
6: 8/3 DT: Moskou gaat voluit voor annexatie Krim	Vijand
7: 8/3 DM: Oekraïne: 'Niemand zal referendum op de Krim erkennen'	Vijand
8: 8/3 DM: Schakers aan de afgrond	Vijand
9: 10/3 DS: Internationaal recht doet niet ter zake	Vijand
10: 11/3 DM: 'Iedereen moet zich Oekraïner kunnen voelen'	-
11: 12/3 DS: EU zet extra sancties tegen Moskou in de steigers	Vijand
12: 12/3 DS: Vrede in onze tijd	Tegenstander
13: 13/3 DS: Westen draait duimschroeven aan	-
14: 13/3 DM: De Krim wordt Russisch, maar is het eigenlijk al	Vijand
15: 14/3 DS: Een duidelijk signaal voor Vladimir Poetin	Vijand
16: 15/3 DS: In euro's of in schaamte?	Tegenstander
17: 15/3 DS: Sanctielijst EU is heikele klus	Tegenstander
18: 17/3 DS: Krim kiest voor roebels	Tegenstander
19: 17/3 DS: In troebel water	Tegenstander
20: 17/3 DM: Krim vraagt Moskou om inlijving	Tegenstander
21: 17/3 DM: Ruim 90 procent van de Krim kiest voor Rusland	-
22: 18/3 DS: Neemt Poetin genoeg met de Krim?	Vijand
23: 18/3 DM: Bellen met Poetin is geen feest voor Obama en Merkel	Vijand
24: 18/3 DS: Sancties laten Poetin koud	Vijand
25: 18/3 DM: De Krim is Kosovo niet	Vijand
26: 18/3 DM: STANDPUNT	Tegenstander
27: 18/3 DM: Europa rijdt zich vast in de Krim	Tegenstander

28: 18/3 DT: Koude Oorlog vermijden	Vijand
29: 18/3 DT: EU en VS vuren eerste salvo sancties af na afscheiding Krim	-
30: 18/3 DT: Amerika en Europa hebben zichzelf schaakmat gezet in Oekraïne	Vijand
31: 19/3 DT: Rusland lijft Krim in	Vijand
32: 19/3 DT: 'Poetin is uit op Sovjet-Unie 2.0'	Vijand
33: 19/3 DT: Na de Krim	Tegenstander
34: 19/3 DM: Wat zei Poetin in zijn toespraak	Tegenstander
35: 19/3 DM: Escalatie op Krim loert om de hoek	-
36: 20/3 DS: Druk voor economische sancties neemt toe	Tegenstander
37: 20/3 DS: De strijd om Oost-Oekraïne, stratego voor gevorderden	Vijand
38: 20/3 DM: Laat het gas maar vloeien, Obama (als Poetin de kraan dichtdraait)	Vijand
39: 20/3 DM: Deze landen straffen Poetini heel zacht (Trouw-titel: De Slappe Vijf)	Vijand
40: 21/3 DM: Diplomatiek steekspel op topniveau	-
41: 21/3 DS: 'EU-sancties tegen Rusland zijn een muggenbeet'	-
42: 21/3 DT: sancties vliegen Rusland, VS en EU om de oren	Vijand
43: 21/3 DS: Poetin neemt sancties tegen de VS	Tegenstander

ARTIKEL	FRAME
44: 28/4 DS: Obama roept EU op tot hardere sancties tegen Rusland	Kind
45: 28/4 DM: Gijzelaars als wisselgeld	Kind
46: 28/4 DM: Tijd tikt in het nadeel van Oekraïne	Andere Visie
47: 29/4 DM: Waar is de poen van Poetin?	Enigma
48: 29/4 DT: Extra sancties zetten kliek rond Poetin onder druk	Kind
49: 29/4 DS: Amerika treft de inner circle van Poetin	Enigma
50: 30/4 DM: Doelwit: Poetins entourage	Tsaar
51: 30/4 DM: Erst Kommt das Fressen, dann kommt die Moral*	Tsaar
52: 30/4 DS: Kritiek op Schröders 'fout feestje'	Tsaar
53: 30/4 DT: Gewezen kanselier Schröder bouwt feestje met Poetin	-
54: 3/5 DS: Moskou verklaart vredesakkoord dood	Tsaar
55: 3/5 DT: Washington wendt zich af van Eurazië	Andere Visie
56: 3/5 DS: 'Een nieuw conflict in Europa is niet ondenkbaar'	Tsaar

57: 5/5 DS: Waarom wij niet bang moeten zijn van Poetin	Strateeg
58: 5/5 DS: 'Oost-Oekraïners willen liever een verenigd land'	Enigma
59: 5/5 DS: Odessa wordt nieuwe brandhaard	Enigma
60: 6/5 DM: Poetin aast op 'Koningin van de Zwarte Zee'	Tsaar
61: 6/5 DT: Het mythische Moederland herrijst in Rusland	Tsaar
62: 8/5 DT: Poetin zet schuchtere verzoenende stapjes	Strateeg
63: 8/5 DS: Poetin verrast met koerswijziging of spuit hij alleen maar mist?	Enigma
64: 8/5 DM: Poetin steunt Oekraïense verkiezingen dan toch	Enigma
65: 8/5 DT: Sussende Poetin duwt goud omlaag	-
66: 9/5 DS: Waarom Poetin nu toch een bocht heeft gemaakt	Strateeg
67: 9/5 DS: EU beslist maandag over mogelijke nieuwe sancties	Enigma
68: 9/5 DM: Referendum Oost-Oekraïne komt er dan toch	Enigma
69: 9/5 DT: Oorlog en Vrede	Tsaar
70: 10/5 DT: Poetin lokt kritiek met patriottisch vertoon op Krim	Tsaar
71: 10/5 DM: 21 doden maar geen domper op grote Poetinshow	Tsaar
72: 13/5 DS: EU breidt sancties uit	Enigma

ARTIKEL	FRAME
73: 18/7 DT: Russen belust op vergelding na extra sancties	Betrokken
74: 18/7 DM: Ramp volgt net na sancties tegen Rusland	Betrokken
75: 18/7 DM: Het einde van het kleine oorlogje	Schuldig
76: 18/7 DS: Rusland kreunt nu al onder de sancties	Schuldig
77: 18/7 DS: Crash zet de relaties helemaal op scherp	Schuldig
78: 18/7 DT: Ramp met vlucht MH17 zet Russische steun aan separatisten onder druk	Schuldig
79: 18/7 DM: STANDPUNT	Schuldig
80: 18/7 DT: Na de crash	Betrokken
81: 19/7 DT: Broze bubbel van veiligheid	Betrokken
82: 19/7 DT: 2. Zullen de relaties tussen Rusland en het Westen nog meer verzuren?	Betrokken
83: 19/7 DS: Europa's 9/11?	Schuldig

84: 19/7 DM: Vladimir Poetin kan deze oorlog stoppen	Schuldig
85: 19/7 DM: Dansen op slappe koord met bevriende natie Rusland	Betrokken
86: 19/7 DS: Dit is Poetins ergste nachtmerrie	Combo
87: 22/7 DS: Poetin is de regie kwijt	Schuldig
88: 22/7 DT: Europa blijft stil in conflict met Rusland	Betrokken
89: 22/7 DT: 'Eerst de lijken terug, dan harde sancties'	Betrokken
90: 22/7 DT: Escalatiegevaar Oost-Oekraïne vraagt terughoudendheid en dialoog	Betrokken
91: 22/7 DS: Poetin in het nauw	Betrokken
92: 22/7 DM: Europa moet Rusland financieel laten boeten	Schuldig
93: 23/7 DT: Crash opent deur naar echte sancties	Schuldig
94: 23/7 DM: Blaffen zonder bijten: sancties blijven mild	Schuldig
95: 23/7 DS: Achter zijn pokerface is Poetin aan het cijferen	Schuldig
96: 23/7 DM: Als de beer klauwt, zwijgt Europa	Schuldig
97: 23/7 DM: Buitenlandse commentatoren over nasleep van de MH17-crash	Schuldig
98: 24/7 DT: Eigen grenzen zijn voor EU de nieuwe eurocrisis	Schuldig
99: 24/7 DM: Dochter van Poetin krijgt politiebewaking	-
100: 25/7 DS: Politieke spelletjes in tijden van oorlog	Betrokken
101: 26/7 DT: 'Als Poetin het slim speelt, loopt hij zo met de buit weg'	Schuldig
102: 29/7 DM: EU moet een lijn trekken tegen Poetin	Schuldig
103: 29/7 DT: Europa trekt net rond Poetin dicht	Schuldig
104: 30/7 DS: Historisch wapenverdrag op de schop	Schuldig
105: 30/7 DT: Geweldspiraal leidt tot zware Europese sancties	Betrokken
106: 30/7 DM: Sancties leiden zelden tot verandering	Schuldig
107: 30/7 DM: Europa maakt vuist(je)	Schuldig
108: 30/7 DT: Oligarchen morren in Kremlin na aanscherping EU-sancties	Schuldig
109: 31/7 DT: Wat doet Poetin zwenken?	Combo
110: 31/7 DM: Hoe waarschijnlijk is WO III?	Betrokken

ARTIKEL	FRAME
111: 5/9 DT: NAVO in Wales scherp voor Moskou	Wantrouwen
112: 5/9 DS: 'Rusland voert een aanval op Oekraïne uit'	Wantrouwen

113: 6/9 DS: Rusland zal zich niet ineens bedenken	Wantrouwen
114: 6/9 DT: Oekraïne en rebellen respecteren wankel staakt-het-vuren	Onbegrip
115: 6/9 DS: Poetin haalt slag thuis	Onbegrip
116: 6/9 DT: Europa moet veiligheid herdefiniëren	Onbegrip
117: 6/9 DS: Poetins boodschap aan Porosjenko: je kan niet winnen	Angst
118: 9/9 DS: Is ontvoering officier signaal van Moskou?	Angst
119: 9/9 DT: Nieuwe EU-sancties treffen Russische oliebedrijven	Angst
120: 11/9 DS: ‘Rusland beperkt gasleveringen’	Angst
121: 12/9 DS: Wie vertrouwt Poetin nog?	Wantrouwen
122: 12/9 DM: Sanctieoorlog tussen Europa en Rusland: na de peren, nu textiel en auto’s	-
123: 12/9 DT: Nieuwe sancties EU en VS tegen Rusland van kracht	Wantrouwen
124: 13/9 DM: ‘Poetin rekent op ex-IMF-baas DSK’	-
125: 13/9 DT: EU koopt tijd om Moskou te sussen	Angst
126: 15/9 DS: Peer	Wantrouwen
127: 16/9 DT: Rusland zal niet buigen	Wantrouwen
128: 16/9 DT: NAVO-lidstaten tergen Moskou met manoeuvres	Onbegrip
129: 18/9 DT: 23 miljoen euro voor wie daders MH17-crash vindt	-
130: 19/9 DM: Oost-Europa vormt front tegen Moskou	Angst

## 2. Open codering

### FASE 1

Nr/Dat/Med/Titel	Type artikel	Scriptstructuur	Retorische structuur (mbt Poetin)	Thematische structuur
1: 6/3 DS: Alle ogen op Merkel gericht	nieuwsbericht	- Europa (sancties) bijzonder: Merkel - Rusland (binnenland) Bijzonder: Poetin	Twijfel bij harde aanpak → voorzichtig ONDUIDELIJKHEID KO-verwijzing	Thema: mogelijke gevolgen economische sancties Twijfel van Merkel: “niet verstandig om zelf een escalatie van het conflict uit te lokken.” ECONOMIE
2: 7/3 DS: Parlement Krim kiest voor Rusland	nieuwsbericht	Alina Inayeh - parlement Krim - Russen - (raad voor) Europa	Speculaties: Wat is Poetin nu van plan?	Thema: internationale reactie aanhechting Krim INTERNATIONALE GEMEENSCHAP
3: 7/3 DT: Sanctiestrijd met Westen dreigt vooral Poetin zuur op te breken	analyse	EU Actor: Verhofstadt ! Wat met België	In eigen vlees snijden “Poetin voelt terugslag van boude manoeuvres” → Poetins losgeslagen gedrag is slecht voor Europa en Rusland (beschuldiging)	Economische gevolgen “Hoe zal Europa zich een weg uit de crisis banen?”

4: 7/3 DM: Poetinisme brengt de stabiliteit in de wereld in gevaar	analyse/opinie ! Thomas Friedman, columnist NYT	Poetin versus Obama	Berichtgeving over Poetin is fout	“Pak Poetin aan door veel olie en gas te produceren”
5: 8/3 DS: Europa en Rusland: Partner of Vijand?	analyse	Europa	Poetin: arrogante machtsmens, kil, maar toch succesvol Europa is blind	Oekraïne-crisis is ongewenste hinderblok die vooruitgang Europa in de weg loopt
6: 8/3 DT: Moskou gaat voluit voor annexatie Krim	nieuwsbericht	Confrontatie Rusland en het Westen	Rusland tegen de rest Sancties: wapen, strijd	Poetin, Rusland doet wat het wil (conflict met de rest van de wereld, geen metgezellen)
7: 8/3 DM: Oekraïne: ‘Niemand zal referendum op de Krim erkennen’	nieuwsbericht	Jatsenjoek (premier) Referendum	Diplomatiek overleg ‘in de coulissen’ Poetin doet ‘uitval’ naar EU die nog niks hebben misgedaan	Momenteel is de toestand nog te overzien, het referendum zou dat kunnen veranderen Poetin: waarschuwing dat sancties zullen onbeantwoord worden
8: 8/3 DM: Schakers aan de afgrond	analyse	Obama versus Poetin: twee leiderschapsstijlen tegenover elkaar	Individueel (Poetin of Obama) sturen geschiedenis ‘Poetins avontuur op de Krim’ KO is in Poetins hoofd niet voorbij Schaakspeler op stoere manier	Poging om in het hoofd van Poetin te kijken → niet te doorgronden strategie Lessen uit de geschiedenis EU in Poetins houdgreep, Obama moet ons redden
9: 10/3 DS:	analyse	VS, Obama	Poetin handelt naar wat de modale Rus	Poetin trekt zich niks aan van



Internationaal recht doet niet ter zake		Krim en Rusland: historisch perspectief	voelt Poetin zit in met zijn nalatenschap	internationaal recht Historische redenen conflict: andere kijk door verschillende partijen
10: 11/3 DM: 'Iedereen moet zich Oekraïner kunnen voelen'	reportage	Benelux-ministers in Kiev Bogomolets, verpleegsters op Maidan	Poetin verschuilt zich achter argumenten (minderheden)	Meer autonomie voor Krim is oplossing
11: 12/3 DS: EU zet extra sancties tegen Moskou in de steigers	nieuwsbericht	EU: sancties voor Rusland, hulp voor Oekraïne	EU houdt kaarten dicht tegen de borst EU-diplomaat: sancties zijn gevaarlijk, maar LOGISCH gevolg van RUSSISCH OPTREDEN (schuld)	Entourage Poetin treffen om Poetin te raken
12: 12/3 DS: Vrede in onze tijd	Analyse/opinie	Wat moet Europa doen? → historisch perspectief	De Russische beer in Oekraïne Vergelijking Poetin en Hitler	De EU is hypocriet, maar ze heeft de kans om iets goeds te doen
13: 13/3 DS: Westen draait duimschroeven aan	nieuwsbericht	Europa: beslissing over sancties	Sancties zijn duimschroeven Sancties aan Rusland voor het eerst sinds KO → sancties = nieuwe KO?	Europa is eensgezind, maar het is niet duidelijk of Poetin zich zal aanpassen
14: 13/3 DM: De Krim wordt Russisch, maar is het eigenlijk al	Nieuwsbericht/ analyse	Poetin handelt, de rest van de wereld kijkt toe	Poetin twijfelt niet Krim is een schaakspel Alles hangt af van Poetin Niemand weet hoe te reageren	Het referendum is voor Poetin een officialisering van zijn invloed op de Krim, de internationale gemeenschap laat begaan
15: 14/3 DS: Een duidelijk signaal voor Vladimir Poetin	nieuwsbericht	Arrestatie Dmitri Firtash als signaal voor Poetin	Sanctie als waarschuwing: de internationale gemeenschap meent het	Vriendschap met Poetin is reden voor Firtash' arrestatie: een manier om Poetin te treffen

16: 15/3 DS: In euro's of in schaamte?	analyse	Poetin versus het westen	Poetin doet krachtmeting Emmer der vernedering → periode na 1989 pokeraar	Poetin doorziet de blufpoker van het Westen
17: 15/3 DS: Sanctielijst EU is heikele klus	nieuwsbericht	Binnen Europa: onenigheid aard van de sancties	Sancties: Poetin buiten schot	Poetin ageert, EU reageert
18: 17/3 DS: Krim kiest voor roebels	nieuwsbericht	Krim middelpunt: reactie westen vs Rusland	Poetin houdt de Krim vast Invloed sancties op Poetin twijfelachtig	Gaan de sancties tegen Rusland ver genoeg om een crisis te vermijden?
19: 17/3 DS: In troebel water	analyse	Opties voor Europa	Hoe ver wil Poetin gaan? Mysterie Kosovo-vgl	Opties voor EU raken uitgeput, de toekomst is onzeker
20: 17/3 DM: Krim vraagt Moskou om inlijving	nieuwsbericht	Krim Reactie westen?	-	Krim bij Rusland na referendum: sancties?
21: 17/3 DM: Ruim 90 procent van de Krim kiest voor Rusland	analyse	Krim: reacties van de verschillende partijen Krim bewoners Rusland Westen Oekraïense troepen	“keuze van de Krim” tussen aanhalingstekens → referendum is niet legitiem VS: Poetin riskeert internationale uitsluiting	Krim bij Rusland: welke invloed op internationale spanningen?
22: 18/3 DS: Neemt Poetin genoegen met	analyse	Het lot van Oekraïense vasteland	Hitlervergelijking Krim “gewonnen” aanhalingstekens	De oplossing is STILLE DIPLOMATIE

de Krim?		Mogelijkheden voor Europa	Poetin: vermijden gezichtsverlies Wil ook vasteland Oekr <u>destabiliseren</u> Krim zijn “we” verloren aan Rusland → geen sprake van legitieme overname	
23: 18/3 DM: Bellen met Poetin is geen feest voor Obama en Merkel	Overzicht?	Poetin Merkel Obama	Poetin heeft vat op de werkelijkheid verloren Poetin, Kremlin is niet te vertrouwen	Meest opvallende van de gesprekken tussen Poetin en andere wereldleiders
24: 18/3 DS: Sancties laten Poetin koud	nieuwsbericht	Poetin versus Europese diplomaten	Poetin is koud, koel, not impressed Sancties doen Poetin niet met de ogen knippen	Krim is verloren, Europa wacht op verdere stappen van Poetin om in te grijpen. Maar is er eensgezindheid?
25: 18/3 DM: De Krim is Kosovo niet	analyse	Experts internationaal recht over Poetin	Poetin is cynisch, hypocriet	Vergelijking Kosovo – Krim is historisch incorrect
26: 18/3 DM: STANDPUNT	Opinie/analyse	Poetin tegen Europa	Russische vechtlust tegenover Europese gematigdheid Poetins handelingen: veel ijver, weinig argumentatie	Het Kosovo-precedent (vergelijking gaat niet op EU moet koelbloedig zijn (handelingen nu zijn niet slap, maar gematigd)
27: 18/3 DM: Europa rijdt zich vast in de Krim	analyse	Oekraïne: waar zal het eindigen? Het Westen Poetin	Poetin zegt samenwerking met het Westen af, keert zich naar het Oosten Russische bevolking staat achter Poetin en is tegen westen door propaganda	Rusland is sterk (en gevaarlijk) → we moeten niet doen alsof we vriendjes zijn
28: 18/3 DT: Koude Oorlog vermijden	opinie	Europa, VS, Rusland	Poetin moet naar de keel gegrepen worden, mag het westen niet uiteen	Praten is de boodschap Verantwoordelijkheid Europa in

			spelen Tegelijkertijd samenwerking en praten als sleutelwoorden	Oekraïne (voor crisis én oplossing)
29: 18/3 DT: EU en VS vuren eerste salvo sancties af na afscheiding Krim	nieuwsbericht	Sancties van het Westen	Hitlerverwijzing (anschluss) 'Stalinistische cijfers' Poetin leek bereid tot dialoog	
30: 18/3 DT: Amerika en Europa hebben zichzelf schaakmat gezet in Oekraïne	Opinie/analyse	VS en Europa in Oekraïne	Schaakmat Poetin heeft val SU nog niet verteerd Historische verwijzingen Oppassen dat de geschiedenis zich niet herhaalt	'voorspelbare situatie' Water bij de wijn doen!
31: 19/3 DT: Rusland lijft Krim in	analyse	Annexatie door Poetin, bal in kamp van het Westen	Spierballengerol in Moskou Simpele pennenstreek: het is gemakkelijk voor Poetin Poetin speelt het westen uiteen, maar is zelf ook geïsoleerd	Krim is verloren, hoe moet het Westen reageren?
32: 19/3 DT: 'Poetin is uit op Sovjet-Unie 2.0'	Analyse-interview	Marcel de Haas (Ruslandexpert)	Poetin bezegelt lot van Krim Mogen we Poetin geloven? (V) Russisch vizier (V) Koude Oorlog? (V) Poetin lacht hartelijk met sancties (A) Poetin kan ons harder treffen dan wij	Rusland wil SU herstellen, beetje bij beetje

			hem (A)	
33: 19/3 DT: Na de Krim	analyse	Poetin en de Russische natie Westen: welke sancties?	Poetin: eigen logica Sancties snijden aan beide kanten	Na de Krim, de rest van Oekraïne Europa moet initiatieven nemen (symbolische sancties zijn achterhaald)
34: 19/3 DM: Wat zei Poetin in zijn toespraak	overzicht	Poetin over Oekraïne en het Westen	Poetin: Westen heeft ons geprovoceerd Als je een veer te ver indrukt, springt ze terug	Poetin komt duidelijk naar voren als tegenstander die zijn eigen volk achter zich heeft door slimme retoriek
35: 19/3 DM: Escalatie op Krim loert om de hoek	nieuwsbericht	Krim Reactie Poetin Reactie Westen	Poetin: met boosheid doorspekte rede “landje pik”	Situatie Krim escaleert: geweld van Oekraïense en Russische militairen
36: 20/3 DS: Druk voor economische sancties neemt toe	nieuwsbericht	Individuele landen in Europa (Eur. Raad) Van Rompuy	Rusland hertekent de grenzen -> antwoord Europa nodig Russische propaganda over Krim Poetin doen begrijpen dat hij van Oek af moet blijven (door symbolisch gebaar)	Onenigheid in Europa: Hoe pakken we Poetin aan?
37: 20/3 DS: De strijd om Oost-Oekraïne, stratego voor gevorderden	Analyse (Timothy Garton Ash)	Lot van de Oekraïners EU (moet instaan voor eerlijke verkiezingen)	‘Poetin weet dat’ aanneming Poetin bedreigt de fundamente van de internationale orde ‘retoriek van 1914’	De Krim is verloren, nu moet het Westen ervoor zorgen dat Oekraïne niet dezelfde kant opgaat. Toezicht op eerlijke presidentsverkiezingen is de eerste stap.
38: 20/3 DM: Laat het gas maar vloeien,	Analyse	Europa (en de afhankelijkheid van	Gas = machtig wapen Als Poetin wil, kan hij...	Europa kan de invloed van Rusland doen afnemen door zich voor gas naar de VS

Obama (als Poetin de kraan dichtdraait)		Russisch gas)	Dreiging vanuit Moskou EU-leiders: 'met die gegevens in het achterhoofd' beraden over sancties	te keren
39: 20/3 DM: Deze landen straffen Poetini heel zacht (Trouw-titel: <u>De Slappe Vijf</u> )	Analyse (overzicht) TROUW	West-Europese landen VK, NL, FR, D (IT weg uit originele artikel...)	Woorden >< daden Deze landen zijn (te) afhankelijk van Rusland op economisch vlak	West-Europese grootmachten zijn <u>opvallend</u> mild. Wij Belgen doen het beter (harder)
40: 21/3 DM: Diplomatiek steekspel op topniveau	Analyse	Rusland >< VS, Poetin >< Obama. (EU)	Financiële markten maken zich zorgen Ernstigste crisis sinds KO Sanctieoorlog (dreigen met sancties) Poetin: <u>lijkt</u> niet onder de indruk	EU draait, ondertussen bestoken Rusland en de VS elkaar met sancties.
41: 21/3 DS: 'EU-sancties tegen Rusland zijn een muggenbeet'	Nieuwsbericht/ Analyse	Het Westen	Hoofdschotel Oekraïne Economische sancties moeilijk Muggenbeet	De VS moet maar met één regering beslissen, terwijl er in de EU-landen unanimitéit moet zijn. Die hebben veel meer te verliezen dan de VS
42: 21/3 DT: sancties vliegen Rusland, VS en EU om de oren	Nieuwsbericht/ Analyse	Europa, VS, Rusland	Moskou heeft Oekraïne en het Westen in de tang Oorlogszuchtige taal (van Moskou) Russische sancties maken geen indruk Rusland zal de energieleveringen wel niet stopzetten (voorspelling)	Sancties komen van alle kanten, die van Rusland maken weinig indruk. Lichtpuntje: voor het eerst sinds Krim-referendum contact tussen Rusland en Oekraïne
43: 21/3 DS: Poetin	nieuwsbericht	Poetin (Rusland) tegen	Poetin (individu) tegen de VS	Rusland neemt hetzelfde soort sancties

neemt sancties tegen de VS		Amerikaanse functionarissen		als die van VS aan Russen en Oekraïners.
----------------------------	--	-----------------------------	--	--

## FASE 2

Nr/Dat/Med/Titel	Type artikel	Scriptstructuur	Retorische structuur (mbt Poetin)	Thematische structuur
44: 28/4 DS: Obama roept EU op tot hardere sancties tegen Rusland	Nieuwsbericht	Obama (roept op tot eenheid in het Westen)	Europese Unie en de VS, gezamenlijk tegenover Poetin 'Als hij beseft dat'	Pro-Russische milities hebben één van de acht OVSE-waarnemers vrijgelaten, maar zijn niet van plan de rest vrij te laten. Obama wil gezamenlijk front tegen Poetin
45: 28/4 DM: Gijzelaars als wisselgeld	Nieuwsbericht	Duitse regering (over krijgsgevangenen) VS (Obama) EU (William Hague)	Duitsland: opvoeren van krijgsgevangenen weezinwekkend (maar geen directe sancties) Obama: wereld tegen Poetin EU: hoe meer namen, hoe pijnlijker voor de Russische economie	Ongenoegen over gegijzelde Europese waarnemers, nieuwe sancties voor entourage Poetin
46: 28/4 DM: Tijd tikt in het nadeel van Oekraïne	Analyse	Trage Westen Euro-Maidanbeweging Poetins geopolitiek	"Door Poetin geen tijd om van Oek een beter land te maken" Rusland versus Westen: verschillende benadering buitenlands beleid e.a. → basis van het probleem Poetin: al 10 jaar aan het	Poetin heeft een fundamenteel andere visie op buitenlands beleid, geopolitiek, geo-economisch denken. Poetin: instrumentele aanpak versus Westen: LT, voorzichtig

			voorbereiden Economische opofferingen Rusland	Oekraïne grote slachtoffer
47: 29/4 DM: Waar is de poen van Poetin?	Analyse	Poetin (en zijn 'fortuin')	Poetin 'kan wel eens' rechtstreeks in beeld komen (Tot nu achter de schermen...) Vermoedens over Poetins fortuin, geen bewijs Jacht op Poetins fortuin Kleptocratisch regime	Hoe rijk is Poetin? Heeft hij een fortuin verborgen bij Gunvor Group? Veel onduidelijkheden, weinig concreet bewijs. Poetin ontkent.
48: 29/4 DT: Extra sancties zetten kliek rond Poetin onder druk	VERGELIJKING	Analyse	VS en Europa tegen entourage van Poetin	Uitbreiding sanctielijst, Rusland dreigt met vergelding. Spanningen na aanslag
49: 29/4 DS: Amerika treft de inner circle van Poetin		Nieuwsbericht/analyse	Amerikanen en EU tegen Poetins inner circle	Amerikanen willen Poetin raken via directe entourage, EU is voorzichtiger maar gelooft in eerder uitgevaardigde sancties.
50: 30/4 DM: Doelwit: Poetins entourage		Nieuwsbericht/analyse	VS en EU nemen Poetins omgeving op de korrel	VS: strafmaatregel <u>achter de hand</u> Maatjes van Poetin (minachtend)
51: 30/4 DM: Erst	nieuwsbericht	Shröder met Poetin <>	Zoete broodjes	Schröder heult met de vijand!



Kommt das Fressen, dann kommt die Moral*		EU en haar sancties		Ophef in Duitsland
52: 30/4 DS: Kritiek op Schröders 'fout feestje'	nieuwsbericht	Schröder, Poetin en de Duitse regering + media	Lachende Poetin en Schröder = macaber 'voormalig tsarenpaleis': sneer naar Poetin?	Duitsers not amused dat Poetin en Schröder samen feesten
53: 30/4 DT: Gewezen kanselier Schröder bouwt feestje met Poetin	nieuwsbericht	Duitsland Schröder en Poetin	Duitsland op zijn kop, storm van protest Poetin onder vuur voor <u>kwelijke</u> rol Schröder onder vuur voor innige relatie met Poetin	Duitsland op zijn kop, Schröder had die reputatie wel al
54: 3/5 DS: Moskou verklaart vredesakkoord dood	nieuwsbericht	Kremlin Oekraïens offensief Obama en Merkel	Oekraïense regering: <u>voorzichtig</u> offensief, militairen <u>geschrokken</u> Kiev machteloos → slachtofferrol Oekraïne Moskou 'schiet' op Oek, EU, VS Obama en Merkel dreigen	Poetin mengt zich duidelijk in conflict, en verwijt Westen dan destructief beleid → hypocriet Oekraïense bevolking grote slachtoffer
55: 3/5 DT: Washington wendt zich af van Eurazië	Duiding	Amerikaanse geopolitiek	Poetin 'koekje van eigen deeg' De tijd is aan zijn zijde Tromgeroffel langs beide zijden Poetin: dichtdraaien gaskaan →	West en Oost spreken niet meer met elkaar over akkoord, dus zware crisis dreigt. Dialoog is oplossing Westelijke en Oostelijke realiteit

			tweesnijdend zwaard	Sancties EU zullen niet helpen, leidt nergens naartoe
56: 3/5 DS: 'Een nieuw conflict in Europa is niet ondenkbaar'	Interview (Radek Sikorski, Pools politicus)	Europa	KO lijkt terug V: Bang van Poetin? A: verontrustend, eigent zicht recht toe Poetin tast grenzen af, 'we moeten hem duidelijk maken dat...' Poetin wil stempel drukken op geschiedenis, stookt onrust	Veel dreiging van Poetin, eengemaakte vuist van Europa is de oplossing. Angst voor Koude Oorlog Dit gaat meer over politiek dan over economie. (Dus sancties zijn niet de oplossing?)
57: 5/5 DS: Waarom wij niet bang moeten zijn van Poetin	Opinie/analyse (Tom Sauer)	Poetin: strategie NAVO (spec. België)	Conflict is 'niet van de poes' We moeten oppassen met historische analogieën Rusland staat <u>heus niet</u> op het punt Navo moet met spierballen rollen	Poetin: defensieve strategie? Navo: spierballen rollen maar geen nieuwe defensieve investeringen België: inzetten op defensie
58: 5/5 DS: 'Oost-Oekraïners willen liever een verenigd land'	Opinie/Analyse (interview) (Marc Jansen)	Pro-Rus milities versus belangen Oekraïense volk	' <u>indruk</u> ' dat Poetin achter opstanden zit Rusland wil Oekraïne <u>misschien</u> verzwakken <u>Mogelijk</u> vreest Poetin... → SPECULATIES	Pro-Russische milities vertolken niet de gevoelens van de (Oost-)Oekraïners, Poetin zit er <b>MISSCHIEN</b> achter.
59: 5/5 DS: Odessa	Nieuwsbericht	Merkel en Poetin	Praten over gespannen situatie	Toestand is aan het ontaarden

wordt nieuwe brandhaard		Regering versus pro-Rus	Situatie wordt steeds explosiever		
60: 6/5 DM: Poetin aast op 'Koningin van de Zwarte Zee'	Analyse/duiding	Strategische waarde Odessa Oekraïne versus Rusland!	In het hoofd van Vladimir Poetin Zijn 'Nieuw Rusland'	Waarom is Odessa belangrijk? Historische context	
61: 6/5 DT: Het mythische Moederland herrijst in Rusland	Analyse (Follow the Money)	Poetin en zijn Rusland	Poetins propaganda: nationaal revanchisme sinds einde SU → VIRUS 'Zijn haat' Exporteert sfeer burgeroorlog Open confrontatie met diplomaten Mythische Moederland herrijst	Poetin bouwt op verleden Rusland als supermacht te herstellen	
62: 8/5 DT: Poetin zet schuchtere verzoenende stapjes	VERGELIJKING	analyse	Poetin	Ruilt pokerface voor verzoenende taal 'voor het eerst' inspanning Russische ommezwaai na intens diplomatiek overleg → werkt! De vraag of sussende taal Poetin deel is van Russische blufpoker	Poetin toont goede wil, maar moet met de nodige achterdocht mee omgesprongen worden
63: 8/5 DS: Poetin verrast met koerswijziging of spuit hij alleen		Nieuwsbericht/analyse	Poetin → Oekraïne, Navo	Mist spuien Verrassende uitspraken Bocht aan het inzetten Verrassend toegeeflijk	Ommekeer? Veel scepsis

ERST CONCRETE TERUGTREKKING,

maar mist?			Hete lucht? Oekraïne niet onder de indruk, NAVO sceptisch	
64: 8/5 DM: Poetin steunt Oekraïense verkiezingen dan toch	nieuwsbericht	Poetin over verkiezingen	DAN TOCH Bocht van 180 graden Twijfels bij belofte	VS en NAVO hebben twijfels bij beloftes
65: 8/5 DT: Sussende Poetin duwt goud omlaag	nieuwsbericht	Poetin Economie	Sussen Poetin opent de deur Bereid om te onderhandelen	Gematigdere Poetin → positieve invloed op economie
66: 9/5 DS: Waarom Poetin nu toch een bocht heeft gemaakt	Analyse (NRC)	Oost-Oekraïense bevolking Moskou of Kiev?	Plotselinge (onverwachte) koerswending <b>ONVOORSPELBAARHEID</b> Verrassingsactie 8 motieven (o.a. economische sancties werken) Adder on het gras Poetin heeft er een handje van om iedereen te bedriegen	Waarom komt Poetin tot inkeer? Waarom een gematigder beleid voor hem ook voordeliger is <b>LISTIG</b>
67: 9/5 DS: EU beslist maandag over mogelijke nieuwe sancties	Nieuwsbericht	Poetin versus (of met) milities	Heeft Rusland woord gehouden? Kleine diplomatieke dooi	Pro-Russische milities gaan door met referendum, ondanks vraag Poetin. Sancties in de maak, hangt er van af of Poetin al dan niet

				betrokken is
68: 9/5 DM: Referendum Oost-Oekraïne komt er dan toch	nieuwsbericht	Pro-Russen tegen Poetin	Kremlin wilt niet reageren Kiev: voorstel Poetin is 'gebakken lucht' → achterdocht	Onduidelijke relatie Rusland en pro-Russische militieën
69: 9/5 DT: Oorlog en Vrede	analyse	Poetins geschiedenis	Tsaristische grandeur Wegen van Poetin besmeurd Poetin noemt iedereen die Moskou niet volgt fascist Poetins komst naar Krim: olie op het vuur (haalt de schouders op)	Herdenking overwinning op Nazi-Duitsland, in licht huidige crisis. Poetin probeert
70: 10/5 DT: Poetin lokt kritiek met patriottisch vertoon op Krim	Reportage	Poetin bezoek aan Krim Europa: sancties	Poetin volksheld Streeft grandeur voor Rusland na Stempel op geschiedenis Macht etaleren (die aan SU doet denken) Oek en Westen: schending, ongepast Sussende toon weer weg	Poetin trekt zich niets aan van internationale kritiek Sussende toon voorbij dagen weer weg
71: 10/5 DM: 21 doden maar geen domper op grote Poetinshow	Nieuwsbericht	Rebellen tegen Oek Poetin (bezoek)	Hoop flakkerde even op; nu weer weg 'realiteit': we hadden het moeten weten Dat zegt RT althans: geloven? 'Russische sterke man'	Bezoek aan Krim is vooral spierballengerol

			Gezag etaleren ipv zege herdenken Geschiedenis: gaat de annalen in	
72: 13/5 DS: EU breidt sancties uit	Nieuwsbericht/ Analyse	Separatisten EU Poetin	Herhaling Krimscenario 'experts' (yeah right) Waarschijnlijk zal Poetin... EU: druk op de ketel	Na het referendum ligt de bal in het kamp van de separatisten. Poetin wacht op hun beslissing, EU wacht op Poetins beslissing (maar ondertussen wel nieuwe sancties).

### FASE 3

Nr/Dat/Med/Titel	Type artikel	Scriptstructuur	Retorische structuur (mbt Poetin)	Thematische structuur
73: 18/7 DT: Russen belust op vergelding na extra sancties	nieuwsbericht	Russen <> VS +EU	Amerikanen 'verregaander' Moskou: sancties in verkeerde keelgat Poetin: relaties met VS in impasse Poetin zint op represailles Poetin voorspelt Vliegtuigongeluk: de vraag is of...	VS en EU nemen sancties, daar is Poetin niet blij mee (reageert zuur) MH17: vraagteken
74: 18/7 DM: Ramp volgt net na sancties tegen Rusland	nieuwsbericht	VS, EU <> Russen Moskou: steun aan pro- Russische rebelln	Amerikanen: 'veel harder', 'viseren' Kremlin 'geprikkelde' Poetin insinueert Vermelden Sovjetbasis Cuba → KO	VS en EU sancties, Poetin geprikkelde: reageert met symbolisch gebaar dat niet veel schade aanricht (Sovjetbasis)

75: 18/7 DM: Het einde van het kleine oorlogje	analyse	MH17: pro-Russen of Oek. Militairen? VS + EU >< Poetin	Situatie kan 'alleen maar' in twee richtingen evolueren Opsomming van vragen → insinuerend Waarheid is eerste slachtoffer 'geschiedenis zal moeten oordelen' Sancties: drastische stap Poetins reactie: bot dreigen Het is nog niet te laat voor Rusland Maakt het niet de juiste keuze: somber alternatief	Wat betekent MH17 voor het brede plaatje? Afglijding naar totale oorlog hangt af van Rusland
76: 18/7 DS: Rusland kreunt nu al onder de sancties	Analyse	Russische economie VS Poetin en Rusland	Poetin: water aan de lippen Beseft maal te goed Aanslag op Poetin: zwak excuus MH17: dé druppel Krim hoogtepunt, nu alleen slecht nieuws → Poetin met handen in het haar Russische beer op hete kolen in een circus zonder uitgang/maar geeft zich niet zomaar gewonnen en blijft brullen Rusland heeft sancties onderschat	Sancties werken, Poetin in het nauw: zal hij bezwijken?
77: 18/7 DS: Crash zet de relaties helemaal op scherp	Analyse/opinie	Het Westen >< Rusland Pro-Russische	Zal nooit een verklaring komen waarmee alle partijen tevreden zijn. EU: mondjesmaat de kraan dicht	Wat als de pro-Russische rebellen verantwoordelijk zijn voor MH17? Dan moeten de

		rebellen	VS: forser maar geen voorhamer Poetin: moet tot rede gebracht worden MH17 neergehaald door pro-r: “meest plausibel” HYPOTETISCHE REDENERING ALWEER grens overschreden Rusland: militair speelgoed aan rebellen	sancties van het Westen veel harder
78: 18/7 DT: Ramp met vlucht MH17 zet Russische steun aan separatisten onder druk	Analyse/opinie	Rusland en rebellen Washington	Rusland in nauwe schoentjes Moskou steunt seperatisten: kwalijke rol Er staat geen grens op het cynisme van Poetin EN ZIJN TERRORISTEN (Gerasjenko)	MH17 is een game changer, Poetin is in de problemen als hij de separatisten blijft steunen
79: 18/7 DM: STANDPUNT	opinie	Russische wapens, Russische rebellen De internationale gemeenschap	Rusland leverde wapen? KANS IS GROOT UITERAARD zal Poetin blijven ontkennen Russische Heerser Sancties: SLIM → isoleert Poetin ‘Eén man kan zonder al te veel tegenkantingen de ergste conflicten ter wereld van wapentuig voorzien’	De internationale gemeenschap heeft er met MH17 een reden bij om keiharde sancties op te leggen aan Rusland en zo Poetin verder te isoleren.
80: 18/7 DT: Na de crash	analyse	De verdachten van MH17 De rest van de wereld	Poetin: ambtsgenoot van Obama (neutraal) Heel de situatie is een groot vraagteken.	MH17 maakt het conflict internationaler, en dat heeft de inzet van conflict verhoogt de inzet. Voorzichtigheid internationale gemeenschap overboord?



81: 19/7 DT: Broze bubbel van veiligheid	Analyse /opinie	Obama Westerse bestaan	Rusland achter MH17: sancties MOETEN worden aangescherpt Onwezenlijk Poetin schuift de schuld in de schoenen van Oek → zijn schuld Internationaal onderzoek: op zijn plaats Obama: gespierde taal	Als blijkt dat Rusland iets te maken heeft met MH17, moeten de sancties harder. (maar dat is ook een slechte zaak voor onze bedrijven Conflict is geïnternationaliseerd
82: 19/7 DT: 2. Zullen de relaties tussen Rusland en het Westen nog meer verzuren?	analyse	Europa, Obama Russen Eur en Am leiders: Clinton, Merkel, Tusk	Wake-upcall voor Europa, ondenkbare proporties Verdeeldheid in de houding tegenover Poetin	Westen twijfelt nog aan harde sancties, wil eerst bewijs dat de Russen betrokken zijn
83: 19/7 DS: Europa's 9/11?	Opinie (Jonathan Holslag)	Europese landen 'Kiev en Knokke' Kremlin, Poetin Brussel	Nieuw soort anarchie Europa: weerloze burgers Slap Europa Verband met Kremlin → Poetin zal moeten boeten MAAR méér dan Poetin Strategische kortzichtigheid en opportunisme bij onze leiders (>< Poetin?) Enkel ... kunnen ons redden Dit zou Europa's 9/11 moeten zijn	MH17 moet een wake-upcall zijn voor Europa. Nu is de moment voor keiharde aanpak van Rusland

84: 19/7 DM: Vladimit Poetin kan deze oorlog stoppen	Opinie/analyse	Poetin Obama	Eén man kan er einde aan maken (Poetin) Maar hij blijft olie op het vuur gieten Obama: ten volle gelijk Punten scoren, cynische wens Poetin en zijn aanhangers kunnen blijkbaar niet aanvaarden... Sovjet-unie Sancties zullen P waarschijnlijk niet op andere gedachten brengen Hem doen begrijpen dat... Zinloos spel	Poetin kan dit conflict stoppen maar hij is te koppig. Sancties zullen Poetin niet doen afwijken, maar hem misschien wel doen begrijpen dat Westen niet zal stoppen. En eigenlijk zou MH17 hem moeten doen beseffen dat het een zinloos spel is
85: 19/7 DM: Dansen op slappe koord met bevriende natie Rusland	analyse	Mark Rutte, Nederland Poetin, Rusland (Ko Colijn)	Poetin op het matje roepen? Balans tussen eer en economie: slappe koord/ diplomatieke pantomime Na MH17: krachtiger signaal nodig Mogelijkheden voor NL: heldhaftig aanvallen of 'subtieler' Gamechanger KO-scenario's dreigen	Nederland moet de moeilijke keuze maken tussen hard terugslaan of subtieler spelen en de Russen te vriend houden. Waarschijnlijk kiezen ze voor het tweede
86: 19/7 DS: Dit is Poetins ergste nachtmerrie	Analyse	Internationale gemeenschap Poetin Rutte	'Wat de <u>meeste</u> wereldleiders willen' Poetin: verdediging in stelling (oorlogsmetafoor) Poetin: nu al doos met trucs bovenhalen? Niemand weet wat Poetin van plan is Dit heeft Poetin in zijn worstcasescenario niet	De hele internationale gemeenschap wil MH17 oplossen, maar zal Poetin willen meewerken?

			<p>voorzien</p> <p>Maar zal P daartoe bereid zijn?</p>	
87: 22/7 DS: Poetin is de regie kwijt	Analyse	Poetin << Westen	<p>Cameron: KO-referentie</p> <p>Poetin bougeert nauwelijks</p> <p>Ligt hij echt wakker van de westerse dreigementen?</p> <p>‘Hij is dag en nacht bezig met het blussen van brandjes.’</p> <p>Sancties: moeten stilaan pijn beginnen doen (bij Poetin persoonlijk...)</p> <p>Pedalen kwijt? Wel de regie</p> <p>Het is duidelijk dat...</p>	Is Poetin de pedalen kwijt? Het scheelt niet veel, maar voorlopig is er geen gevaar voor zijn positie
88: 22/7 DT: Europa blijft stil in conflict met Rusland	Nieuwsbericht/ opinie	Europa	<p>Waar was Europa? Radiostilte</p> <p>Krijgen kritiek omdat ze zich niet hard genoeg durven afzetten tegen Poetin</p> <p>Relaties met Rusland op de weegschaal</p>	<p>Waarom is Europa zo stil?</p> <p>Business as usual is uitgesloten</p>
89: 22/7 DT: ‘Eerst de lijken terug, dan harde sancties’	Analyse	Europa	<p>Radiostilte</p> <p>Achter de schermen</p> <p>Toon aan Moskou: ferm maar niet beschuldigend (in de media wel)</p> <p>Nederland: het morele gelijk</p> <p>VOOR HET EERST personen en bedrijven uit de omgeving van Poetin treffen (??)</p>	Wat doet Europa in respons tot MH17? Verschillende partijen

			Discussie heeft voor Europa een hoog prijskaartje	
90: 22/7 DT: Escalatiegevaar Oost-Oekraïne vraagt terughoudendheid en dialoog	opinie	Oek en Rus	Schuld van pro-Russen: meest plausibel Moskou kan internationalisering missen als kiespijn Oosten en Westen op ramkoers Pro-Europese groep rond P in de verdrukking Alle elementen voor een pol. oplossing aanwezig	Veel onduidelijkheid, daarom moeten de politieke leiders voorlopig terughoudend zijn.
91: 22/7 DS: Poetin in het nauw	Nieuwsbericht	EU ministers BZ Cameron Rutte	Vandaag ECHTE economische sancties? Hoe moet Poetin worden aangepakt De roep om sancties klinkt almaar luider NL grootste slachtoffer, Rutte blijft voorzichtig	Verschillende stemmen in Europa, vraag om hardere sancties prangender dan ooit
92: 22/7 DM: Europa moet Rusland financieel laten boeten	Opinie/analyse (Munchau)	Europa – Rusland VS Economisch	Schokkende misdaad Poetin heeft R aan de rand van de recessie gebracht Financiële sancties = machtig wapen MH17 zal Europese eendracht versterken <u>Als zou blijken dat P wapens levert die Europese burgers vermoorden</u> Samenzwering MH17 zou zetje naar Europese deflatie kunnen zijn	MH17 zal zware economische gevolgen hebben. Europa zal zich verenigen, hardere sancties worden mogelijk nu.

			Lessen uit 1914	
93: 23/7 DT: Crash opent deur naar echte sancties	Analyse	Relaties EU-R Fr Mistral economisch	MH17 gamechanger Nu ECHTE economische sancties Clan rond Poetin Sancties geografisch gespreid MH17: Oost-EU krijgt zijn zin Speldenprikken in Rusland Machtsvertoon Moskou: bres slaan in Europese en Navo-pantser	MH17 kan voor serieuze sancties zorgen. De gevolgen van die sancties voor Europa worden mooi gespreid.
94: 23/7 DM: Blaffen zonder bijten: sancties blijven mild	analyse	Europese ministers/landen	Too little, too late Cynisme van Rusland Oekraïne voelt zich in de steek gelaten	De EU doet veel te weinig. Oekraïne wordt in de steek gelaten.
95: 23/7 DS: Achter zijn pokerface is Poetin aan het cijferen	analyse	Poetin	Pokerface Internationale sancties bijten niet → weinig te vrezen Zalft en slaat 'Poetins boodschap' 'We moeten afstappen van het idee dat de huidige strijd wordt ingegeven door geopolitieke motieven of nostalgie naar SU' Succesvol Oekraïne = failliet van P beleid Nationalistische hysterie Internationaal pokerface, binnenskamers	Een inzicht in Poetins strategie: internationaal koel blijven, maar binnenskamers jongleren.

			rekening maken Volleerd goochelaar verschillende bordjes in de lucht	
96: 23/7 DM: Als de beer klauwt, zwijgt Europa	Analyse (Alexander Mattelaer)	EU tegen Russische beer	Oek = spiegel voor machteloosheid EU tegen Russische beer Échte respons is er nog niet geweest Sancties zijn alleen nuttig voor kleine landen. Civiele veiligheidsmissie moet meer kracht krijgen P= 19 <sup>de</sup> eeuws, begrijpt alleen machtspolitiek We geven Moskou de indruk dat het kan doen wat het wil	Sancties hebben een beperkte invloed, we moeten investeren in defensie om Poetin te stoppen. Hij begrijpt alleen de taal van machtspolitiek.
97: 23/7 DM: Buitenlandse commentatoren over nasleep van de MH17-crash	Overzicht /analyse (WP + FAZ)	Rusland/militant en Poetin >< Obama en Europese leiders	Rusland: barbaars en moreel verwerpelijk staatsmanschap Poetin: ontkent wat duidelijk is, openlijk leugenachtige propagandamachine De heer Poetin verdween uit het zicht Absurde argument Propaganda-apparaat, storm aan vals bewijs en samenzweringstheorieën, brutale leugen Schurkenstaatgedrag, hoort niet in G20 VS/EU: te tolerant tegen Russische barbarij Poetins agressie	Overzicht van twee opinies over crisis: beide zijn keihard voor Poetin en Rusland

			<p>Gevaarlijk bandieten regime</p> <hr/> <p>Dmv landroof, destabilisering en antiwesterse propaganda een weg naar grootsheid banen</p> <p>Uur van de waarheid Sectorale sancties onvermijdelijk</p> <p>Poetin kan zich niet langer met een paar warme woorden aan zijn verantwoordelijkheid onttrekken</p> <p>Het zal aan Poetin liggen</p> <p>Pompeus, agressief nationalisme</p>	
98: 24/7 DT: Eigen grenzen zijn voor EU de nieuwe eurocrisis	Analyse/opinie	EU-leiders tegen Rusland	<p>Leiders weten wat hen te doen staat → <i>1 juiste keuze</i></p> <p>Ruslandstrategie: blitzbezetting</p> <p>Poetin intussen een expert in beloven dat hij meewerkt en ondertussen verder destabiliseren</p>	Er is veel hypocrisie bij de EU-leiders. Poetin belooft een ding en doet het andere
99: 24/7 DM: Dochter van Poetin krijgt politiebewaking	nieuws	Maria Poetina	Poetina uit Nederland zetten: ultieme sanctie voor de Russische president	De dochter van Poetin woont blijkbaar in Nederland
100: 25/7 DS: Politieke spelletjes in tijden van oorlog	Nieuws/analyse	Jatsenjoek Poetin	<p>Spelletjes in tijden van oorlog</p> <p>Straks denkt Poetin nog dat hij gelijk heeft (<i>dat is niet zo</i>)</p>	Binnenlandse Oek politiek: is dit wel het moment voor een paleisrevolutie?

101: 26/7 DT: 'Als Poetin het slim speelt, loopt hij zo met de buit weg'	Interview met Jonathan Holslag	Poetin tegenover EU-leiders	Oekraïne = de buit Poetin kan een doorbraak forceren EU leiders kunnen niet met een stem spreken Veel burgers verwachten ook al lang niet meer dat Europa nog iets in de pap te brokken heeft. 'gezond revanchisme' ontbreekt in Europa P kan neerdalen als redder ( <i>goddelijk</i> ) We staan op een keerpunt	Als het westen niet straffer reageert, zal Poetin er in slagen van Rusland het machtscentrum van Eurazië te maken
102: 29/7 DM: EU moet een lijn trekken tegen Poetin	Open brief van Adam Michnik en Peter Wolodarski	Eén blok tegen Poetin	Vergelijking Poetin met Hitler en Stalin Imperialistische beleid van Poetin We mogen Poetin niet vereenzelvigen met de Russische natie → OEKRAÏNE IS SCHULD VAN POETIN PERSOONLIJK! P beknot vrijheden in Rusland (eerste keer P >> P!) Permanent avonturisme Agressief beleid Geeft niets om zwakke opponenten zonder ruggegraat	Poetin speelt alleen, hij is de schurk. Niet Rusland
103: 29/7 DT: Europa trekt net rond Poetin dicht	Nieuwsbericht	Europa Poetin	Duimschroeven Poetin slaat aanmaningen in de wind Tijd van praten is voorbij	Een nieuwe reeks sancties tegen Poetin: de tijd van praten is voorbij.



104: 30/7 DS: Historisch wapenverdrag op de schop	Nieuwsbericht/ analyse	Poetin	Poetin eindigt vrede met één pennentrek Doet de Russen geloven dat de wereld tegen Rusland is. Poetin voelt zich ten onrechte bedreigt door de het Amerikaanse raketterschild Voelt zich bedreigd door de sancties en beschuldigingen Gekrenkte ego speelt mee Kans op nucleaire oorlog niet nihil	Poetin wil een rakettenverdrag opzeggen. Hij voelt zich duidelijk bedreigd
105: 30/7 DT: Geweldspiraal leidt tot zware Europese sancties	overzicht	EU: ruslandstrategie	EU moest strategie aanscherpen door het geweld Aanhalingstekens “referendum”	Een overzicht van de evenementen die EU ertoe aanzette om beleid harder te maken.
106: 30/7 DM: Sancties leiden zelden tot verandering	Analyse	Russische economie/regime	Psychologisch effect van de sancties Zullen positie van Poetin niet ondermijnen Oekraïne minder afhankelijk maken van Rusland zou Poetin WOEDEND maken	Sancties zullen regime niet veranderen, wel de Russen pijn doen
107: 30/7 DM: Europa maakt vuist(je)	Analyse	EU tegen Rusland: handelsoorlog	EU kon niet anders... Wapenstroom vanuit Rusland Overgaan tot serieuze sancties Poetin is er de man niet naar om vergiffenis te vragen en beterschap te beloven Hij zal de eenheid van EU op de proef stellen	Dit is het begin van een handelsoorlog die moeilijk zal worden om te stoppen.

			Wie zal eerst met de ogen knippen? Poetin wordt voorlopig nog meer gesteund door eigen bevolking dan veel Europese leiders	
108: 30/7 DT: Oligarchen morren in Kremlin na aanscherping EU-sancties	Nieuwsbericht	Russische oligarchen tegen kremlin	Sancties beginnen te bijten (werken) Het rommelt in het Kremlin Officieel doet het Kremlin alsof er geen vuiltje aan de lucht is <u>Zelfs</u> Poetin ziet dat de sancties pijn beginnen doen P blijft ongemeen populair door propaganda Russen zien hem niet als een politicus van het verleden, het westen wel Poetin zet Russen op tegen het westen	Sancties beginnen voor conflicten in Rusland te zorgen, maar het regime doet alsof dat niet waar is.
109: 31/7 DT: Wat doet Poetin zwenken?	Opinie (Foreign Policy)	VS en Europa	Poetin: sterke man Populairder dan ooit sinds de Oekraïense crisis begon We weten niet hoe ver we moeten gaan om Poetin van koers te doen veranderen	Sancties zullen niet veel schade berokkenen door achterpoortjes. Harde taal van het Westen is een farce. Europese sancties kunnen véél harder.
110: 31/7 DM: Hoe waarschijnlijk is WO III?	Analyse	Wereld	“nieuwe Koude Oorlog” Dialoog vanuit een ingegraven positie 1914 is gelijk aan 2014. Parallellen met WOI Paradox: machtshonger van Poetin kan	Wat zijn de parallellen met WOI? Hoe waarschijnlijk is WOIII? → het zal zo’n vaart wel niet lopen.

			<p>veiligheid waarborgen. Elke <u>dictator</u> weet dat hij alles riskeert door oorlog. Poetin houdt meer van macht dan oorlog.</p> <p>Poetin telefoneert <u>zelfs nu nog</u> met het Westen</p>	<p>Maar wel lange opsomming alle lopende conflicten in de wereld.</p>
--	--	--	--	---

#### FASE 4

Nr/Dat/Med/Titel	Type artikel	Scriptstructuur	Retorische structuur (mbt Poetin)	Thematische structuur
111: 5/9 DT: NAVO in Wales scherp voor Moskou	Nieuwsbericht	Rusland- Oekraïne NAVO	harde taal tegen Moskou Russische schaduw	Rusland en Oekraïne bespreken staakt het vuren, maar er is geen afname internationale spanningen.
112: 5/9 DS: 'Rusland voert een aanval op Oekraïne uit'	Nieuwsbericht	Rusland NAVO	Harde taal tegen Mosjou 'Rusland voert aanval op Oekraïne uit' Poetin stelde vredesplan voor	Navo-top: harde taal voor Rusland
113: 6/9 DS: Rusland zal zich niet ineens bedenken	Opinie/analyse Masha Gessen	Poetin	Onderhandelen met Poetin is een illusie 'bazooka aan sancties' ENIGE mogelijkheid Illusie dat Westen iets kan doen op het optreden van Poetin te beïnvloeden Meester-leugenaar (altijd al geweest) → talent Westen is de race aan het verliezen Poetins vermeende bezorgdheid	Poetin is de belichaming van het kwaad. We gaan hem waarschijnlijk niet kunnen stoppen, met alle mogelijke sancties tezamen is er een kleine kans.

			<p>Charade die Poetin opvoert</p> <p>Poetin herhaalt af en toe terloops nucleaire wapens</p> <p>Propaganda: clash van beschavingen</p> <p>Hij zal niet van gedacht veranderen over zijn HISTORISCHE missie</p> <p>De geest van een despoot kan je niet veranderen</p> <p>Mogen geen zaken met hem doen</p> <p>Deze gesel</p> <p>Poetin beukt in op onbeschermden burens</p> <p>Geen harde sancties: afgrond van leugens en hulpeloosheid</p>	
114: 6/9 DT: Oekraïne en rebellen respecteren wankel staakt-het-vuren	Nieuwsbericht	Strijdende partijen	<p>Vredesplan van Poetin afgeschoten door Oekraïne (!), afgedaan als boerenbedrog</p> <p>P bleef volhouden (→ <b>plaat die blijft hangen</b>)</p>	<p>Staakt het vuren zal geen einde maken aan de crisis, er is veel argwaan tegenover Poetin (en zijn vredesplan).</p>
115: 6/9 DS: Poetin haalt slag thuis	Nieuwsbericht/ Analyse	Kiev en de rebellen Poetin	<p>Slag thuis halen → kaartmetafoer</p> <p>‘het is wachten op’ een deugdelijk vredesplan</p> <p>Broze bestand</p> <p>Strijder: ‘je kan Poetin voor geen cent vertrouwen. Zijn doel is de SU herstellen’</p> <p>Bestand is overwinning voor P (architect ervan)</p> <p>Poetin wil vermijden dat Oek lid wordt van</p>	<p>Het staakt-het-vuren zal niet leiden tot een permanente vrede, er is veel argwaan tegenover Poetin. De sancties gaan door.</p>

			Navo	
116: 6/9 DT: Europa moet veiligheid herdefiniëren	Analyse	Europese verdediging	<p>Navo-top in Wales = belangrijkste sinds KO</p> <p>NAVO is deel van het veiligheidsprobleem</p> <p>NAVO breidt uit, ondanks beloftes</p> <p>Gevoel van claustrofobie in en rond Kremlin</p> <p>Poetin wenste de strategische balans te herstellen; vrij snel en onverwachts een vredesvoorstel.</p> <p>Jatsensjoek: harde taal (agressor)</p> <p>NAVO: symboolpolitiek</p> <p>Aanpak van NAVO kan leiden tot nieuwe wapenwedloop</p>	NAVO is een belangrijk deel van het probleem. Poetin voelt zich bedreigd en handelt daarom zoals hij doet.
117: 6/9 DS: Poetins boodschap aan Porosjenko: je kan niet winnen	Analyse	Poetin Loekin Porosjenko	<p>Dreigende titel</p> <p>Wat wil hij écht bereiken? (+ andere vragen)</p> <p>Heel het Westen breekt er zich het hoofd over</p> <p>J moet onderhandelen met wie P wil</p> <p>Poetin heeft alle tijd</p> <p>Poetin hoopte dat de rebellen het vuile werk voor hem zouden opknappen</p> <p>De Russische president houdt nog steeds vol...</p> <p>Zo kun je Poetins opmerking verklaren</p> <p>Poetins vredesplan: <b>UITERAARD</b> op zijn voorwaarden</p>	Wat wil Poetin zeggen met zijn manoeuvres in Oekraïne?

118: 9/9 DS: Is ontvoering officier signaal van Moskou?	Nieuwsbericht/ analyse	Estse Officier Moskou (Poetin) Westerse landen	Terwijl westerse landen worstelen met hun houding, heeft Poetin alweer een nieuw probleem op hun bordje gelegd Beste KO-traditie Russen deden alsof hun neus bloedde Rusland heeft in Oekraïne zijn maskers laten vallen (wil SU terug) maar Estland zit veilig onder de vleugels van Navo Toetreding is voor Rusland een doorn in het oog Waarschuwing aan Estland?	Westen ziet ontvoering Estse officier als signaal van Poetin dat hij uitbreiding van Navo zo dicht bij zijn grenzen niet zal dulden.
119: 9/9 DT: Nieuwe EU-sancties treffen Russische oliebedrijven	Nieuwsbericht	Europa Russische oliebedrijven Rusland	Financiering droog leggen Pakket economische sancties Veel EU-lidstaten vrezen de weerslag Het waarschijnlijkst is...	EU neemt nu toch de machtige oliebedrijven onder vuur, maar de timing wordt aangepast om het vredesbestand een kans te geven.
120: 11/9 DS: 'Rusland beperkt gasleveringen'	Nieuwsbericht	Polen Rusland EU en Oekraïne	Vrees dat R-O zou kunnen uitmonden in een gasoorlog flakkerde op Rusland: een grote troef uitspelen Moskou geeft twee signalen, volgens experts (welke experts?) - waarschuwing voor EU: hou sancties in de koelkast - druk op Oekraïne opvoeren	De vrees voor een gasoorlog flakkerd op, nu Rusland blijkbaar minder gas aan Polen levert

121: 12/9 DS: Wie vertrouwt Poetin nog?	Analyse	EU Moskou	Wie vertrouwt Poetin nog (retorische/tendentieuze vraag) Aan Moskou de keuze Russische propagandamachine blijft op volle toeren draaien Poetin blijft 'creatief met de waarheid omgaan' Terugtrekking Russische troepen maakt niet veel indruk	Het vredesbestand maakt bij velen weinig indruk, sancties gaan gewoon door (ondanks roep om terugschroefing bij enkelen).
122: 12/9 DM: Sanctieoorlog tussen Europa en Rusland: na de peren, nu textiel en auto's	Nieuwsbericht	Europa en Rusland Herman Van Rompuys Porosjenko	Brussel legt Russische banken fin droog	Nieuwe sancties van beide kanten. Zeer droog artikel
123: 12/9 DT: Nieuwe sancties EU en VS tegen Rusland van kracht	Nieuwsbericht	EU, VS, Rus	EU-sancties = in werking, VS = verstrengen met gecoördineerde actie hun sancties, Rusland = gaat in het OFFENSIEF en DREIGT	Nieuwe sancties, bedoeling van EU is om snel terug te schroeven
124: 13/9 DM: 'Poetin rekt op ex-IMF-baas DSK'	Nieuwsbericht	Rusland DSK	Niemand minder dan DSK Rusland heeft DSK (afgedaan in het Westen) opgevist Hij zal NOOIT in het openbaar met Poetin verschijnen	DSK moet de Russische economie terug op de rails krijgen
125: 13/9 DT: EU	Nieuwsbericht	EU – Oekraïne	Rusland sussen	De EU houdt even af van een

koopt tijd om Moskou te sussen		Rusland	Terugschroeven sancties = GEEN SPRAKE R vreesde de pineut te zijn Moskou dreigt met vergeldingsmaatregelen → (ipv sancties) Hopen plooiën met Russen gladstrijken REACTIE VAN POETIN	akkoord met Oekraïne, om Rusland kalm te houden. Het valt wel tegelijkertijd met een aanscherping van de sancties
126: 15/9 DS: Peer	Column?	VS en Europa	Poetin wil onze peren niet meer , en dat is bizar Als P andere zaken wil tegenhouden aan de grenzen... Met peren heeft hij ons pijnlijk getroffen	Grapjes met peren
127: 16/9 DT: Rusland zal niet buigen	Opinie (Financial Times)	Russische burgers Moskou en Poetin	Harde lijn van Moskou Verwijzing naar twintig jaar geleden: KO staatspropaganda	Maar een minderheid van de Russen is tegen Moskou. Hoe komt dat?
128: 16/9 DT: NAVO-lidstaten tergen Moskou met manoeuvres	Nieuwsbericht	NAVO Oekraïne Rusland	NAVO tergt Moskou Spanningen met Rusland op scherp (door NAVO!) Rusland bestempelde de manoeuvres als provocatie Poetin een halt toeroepen	Door een campagne van NAVO-lidstaten verergert de relatie met Rusland nog meer.
129: 18/9 DT: 23 miljoen euro voor wie daders MH17-crash	Nieuwsbericht	Duitse detective	Algemeen wordt aangenomen dat ... Al dan niet met de hulp van Moskou (bewezen is dat allerminst)	Gekke detective



vindt				
130: 19/9 DM: Oost-Europa vormt front tegen Moskou	Nieuwsbericht	Oost-Europese landen + Oekraïne Moskou	Front: oorlogstaal → bezorgdheid over Rusland, frustratie over NAVO <u>Ongetwijfeld</u> zal het slecht vallen bij Rusland Poetin heeft onlangs gezegd dat...	Oost-Europese landen zijn bang voor Rusland en teleurgesteld in het Westen, vormen dan zelf maar een alliantie

### 3. Axiale codering

#### FASE 1

1: VIJAND (afbreken)		2: TEGENSTANDER (opbouwen)
(Focus op verleden)		(Focus op heden en toekomst)
We overschatten Rusland		‘honeymoon-fase tussen Rusland en het Westen is voorbij’
Paternalistische visie		Rusland is niet meer het zwakke broertje dat graag aansluiting wil.
Zo hard mogelijke sancties (4)		Er is een mentaliteitswijziging nodig.
Hitlerverwijzingen		Paternalisme is nefast, compromis nodig
HISTORISCH: Poetin denkt in KO/SU-kader		Dialogoog (onder voorwaarden)
Poetin is de grip op de werkelijkheid verloren, losgeslagen, gevaarlijk		HISTORISCH: Europa denkt in KO-kader (5), OF verschillende visies op geschiedenis ligt aan basis conflict (9)
Voorzichtigheid nefast		Conflict staat vooruitgang Europa in de weg (5)
Duidelijk, vanzelfsprekend		Voorzichtigheid geboden
OPLOSSING: straffen		Onduidelijk, moeilijk, vaag
Meesterstrategie én schuldige	Meesterstrategie, maar niet meer schuldig dan het Westen	OPLOSSING: praten (vaag, onduidelijk)
2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 22, 23, 24, 25, 28 (!tegenstelling ‘praten’), 30, 31, 32, 37, 38, 39, 42		Nuance
Moeilijk: 10, 13, 29, 35, 40, 41		Onenigheid in EU over aanpak Poetin
21: “keuze voor Rusland” laat alles in het midden, onduidelijk		1, 5, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 26, 27, 33, 34, 36, 43

FASE 2

KIND	SU-LEIDER/TSAAR	ENIGMA, WISPELTURIG	STRATEEG	ANDERE VISIE
→ vijand	→ vijand	→ vijand/tegenstander	→ vijand/tegenstander	→ tegenstander
Voorspelbaar	+/- Voorspelbaar	Onvoorspelbaar	Onvoorspelbaar	+/- Onvoorspelbaar
Sancties: We moeten hem duidelijk maken...	Sancties: Raak hem waar het pijn doet (economisch/entourage) Verenigd front nodig (De wereld tegen Rusland)	Sancties: onduidelijk of ze effect hebben, Westen gelooft van wel ! voorzichtigheid: entourage treffen	Effect van sancties ten zeerste te betwijfelen	Sancties werken niet
G: Poetin wil SU terug (maar dat zal hem niet lukken)	G: gedraagt zich als absoluut heerser (Tsaar) 'Het mythische Moederland herrijst' Verleden herstellen ZIJN Rusland Grote Boze Wolf t.o.v. Oek	G: Koude Oorlog <u>zou wel eens</u> terug kunnen zijn Stempel op geschiedenis	G: Wil stempel op geschiedenis plaatsen, zit in met nalatenschap	G: een verschillende kijk op verleden is basis van het probleem 'Dit moment zal de annalen ingaan als'
duidelijk	duidelijk	vaag	Onvoorspelbaar (bewust)	+/- Duidelijk
44, 45, 48, 56*	46*, 50, 51, 52, 54, 55*, 56*, 60, 61, 69, 70, 71,	47, 49, 58, 62*, 63, 64, 67, 68', 72	57, 62*, 65, 66,	46*, 55*

FASE 3

Het is eenvoudig: OPLOSSINGEN		Het is ingewikkeld: VRAGEN (vraagtekens in koppen)
Poetin = SCHULDIG		Poetin = op zijn minst BETROKKEN
<p>Regie kwijt &gt;&lt; de touwtjes in handen</p> <p>→ Poetin wou dit niet. Er is een verschil tussen stemmen die zeggen dat MH17 zijn neergang zal betekenen en zij die denken dat MH17 maar een klein obstakel voor hem is, of zelfs helemaal geen obstakel.</p>		<p>Dit had hij niet voorzien</p> <p>→ Het is niet duidelijk of Poetin rechtstreeks schuldige partij is of niet, maar het is in ieder geval geen goed nieuws voor hem.</p>
<p>Onverhuld: uiteraard</p> <p>→ er is maar één juiste manier van werken</p>	<p>Met schijn van objectiviteit: als zou blijken dat + lange hypothetische redenering</p> <p>→ enkele mogelijke scenario's (maar één oplossing komt impliciet naar voren als juist)</p>	<p>Ambtsgenoot van Obama</p> <p>MH17: geen overhaaste conclusies</p> <p>Kwaad over sancties, maar niet duidelijk aangegeven dat dit onterecht is.</p> <p>Het is maar de vraag hoe hij nu zal reageren (80)</p> <p>Dit gaat in tegen zijn strijdplan</p> <p>Als zou blijken dat ZONDER lange hypothetische redenering</p>
<p>Toekomst voorspellen</p> <p>Perfect weten wat Poetin denkt, hoe zijn karakter ineen zit</p>		
<p>Tot rede brengen</p> <p>Blik in zijn hoofd: niet zelf aan het woord</p> <p>→ in het nauw, handen in het haar, beseft maar al te goed</p> <p>Niemand vertrouwt hem nog, geïsoleerd</p> <p>MH17: bal in kamp van de Russen/steun aan pro-Russische rebellen herzien</p> <p>ÉÉN MAN KAN ER EEN EINDE AAN MAKEN</p>		<p>Frustraties met sancties: terecht?</p> <p>Zal Poetin mee- of tegenwerken?</p>
<p>MH17: onwezelijk, verschrikkelijk, nieuw soort anarchie/Europa's 9/11 (83)</p> <p>Wake-upcall</p>		<p>Wake-upcall</p> <p>Ook hier: krachtig signaal nodig</p>
De internationale gemeenschap		De internationale gemeenschap

<p>Hardere positie Amerikanen: durven meer</p> <p>EU: mondjesmaat, voorzichtig</p> <p>Harde sancties zijn <b>moreel</b> gezien de <u>enige juiste keuze</u> (zo niet = strategische kortzichtigheid)</p>	<p>Amerikanen: hebben minder te verliezen</p> <p>Radiostilte in Europa</p> <p><u>Balanceren</u> tussen <b>eer/rechtvaardigheid</b> en <b>economie</b> (= oprecht moeilijke keuze)</p> <p>Verdeeldheid in houding tov Poetin</p>
<p>Hoe moeten we hem aanpakken? Toekomst</p> <p><u>Alleen maar</u> twee richtingen</p>	<p>Hoe moeten we hem aanpakken? Weten niet hoe we hem moeten aanpakken. Hangt af van veel factoren. Weten we pas als echt bewijs van schuld is.</p>
<p>De sancties: EENZIJDIG</p> <p>Bij Moskou in het verkeerde keelgat</p> <p>MH17 = groen licht hardste sancties</p> <p>DÉ OPLOSSING</p>	<p>Sancties: DUBBELZINNIG (snijdt aan beide kanten)</p> <p>MH17: pas bij écht bewijs hardste sancties aangewezen (geen overhaaste conclusies)</p> <p>Erkenning dat MH17 de roep om hardste sancties versterkt</p> <p>EU ziet zich gedwongen strategie aan te scherpen</p>
<p>Aansluiting bij voorgaande frames</p> <p>VIJAND</p> <p>→ Kind, SU-Leider/Tsaar, Enigma/wispelturig (onverhuld of objectieve schijn)</p> <p>→ strategicus (objectieve schijn)</p>	<p>Aansluiting bij voorgaande frames</p> <p>TEGENSTANDER</p> <p>→ enigma</p> <p>→ strategicus</p> <p>→ andere visie</p>
<p>75, 76, 77, 78, 79, 83, 84, 87, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 108</p>	<p>74, 80, 81, 82, 85, 88, 89, 90, 91, 100, 105, 110</p>
<p>73, 86 (combo), 99, 109</p>	

FASE 4

WANTROUWEN		ANGST	(slachtoffer van) ONBEGRIP
Masterplan	In het nauw gedreven	‘We moeten hem sussen.’ Voor Rusland/Poetin, maar ook voor ontarding conflict in het algemeen.	In het nauw gedreven door NAVO-uitbreiding
<b>Poetin</b> signaal? PROPAGANDAMACHINE Onderhandelen met Poetin is een illusie BLIJFT VOLHOUDEN		Dreigende figuur KO-retoriek Wat wil hij zeggen? SLAPENDE REUS DREIGEND	(onterecht?) wantrouwen Door bedreiging NAVO
<b>Staakt-het-vuren?</b> Poetin is ‘architect’ WAT MOETEN WE DAARVAN DENKEN? → door vrede zelf voor te stellen heeft Poetin weer helemaal de controle in handen		ONDUIDELIJK: goede wil of list?	Door Oekraïne afgeschoten (TEKEN VAN GOEDE WIL)
NAVO: harde taal voor Rusland		Oppassen dat ze niet te ver gaan	Kwelijke rol/deel van het probleem nieuwe wapenwedloop? → KO-retoriek ‘NAVO tergt Moskou’
<b>Sancties</b> Hardste sancties enige mogelijkheid Onduidelijk of ze gaan werken		Slapende reus mag niet gewekt worden..	Vredesplan Poetin is niet genoeg, sancties gaan door.
<b>Vorige frames</b> VIJAND		VIJAND/TEGENSTANDER?	TEGENSTANDER
111, 112, 113, 114*, 121, 123, 126, 127		117, 118, 119, 120, 125*, 130	114*, 115, 116, 125*, 128

#### 4. Selectieve codering

##### FASE 1

FRAME	Probleem	Tijd	Oplossing	Geschiedenis	Figuur Poetin	Framing devices	
						Metafoor	Lexicale keuzes
VIJAND	Rusland moet weg uit de Krim	Focus op verleden: Koude Oorlog KT oplossing (Russen wegekrijgen)	Harde sancties	Poetin denkt in een Koude Oorlogskader. De geschiedenis dreigt zich te herhalen.	Meesterstrategie Losgeslagen en gevaarlijk Dom >< Obama, Merkel	Sport: poker, schaken, schermen, judo Duidelijk Stelselmatige personificatie Poetin voor heel Rusland	Poetinsisme staat lijnrecht tegenover onze waarden. Daar valt niet mee samen te werken.
TEGENSTANDER	De situatie op de Krim is complex, Het is mogelijk dat Rusland een rechtmatige claim op het gebied heeft.	Focus op heden (hoe situatie ontmantelen) en toekomst (van Oekraïne – duurzame oplossing)	Samenwerking en overleg	Westen duwt Poetin te snel in Koude Oorlogskader Verschillende interpretaties geschiedenis aan basis probleem	Strategie Verzet zich tegen uitbreiding NAVO/EU Moeilijk te doorgronden Op zoek naar vreedzame oplossing. Overleg met Obama, vnl. Merkel Minder focus op Poetin zelf	Vrees, twijfel, onduidelijkheid. m.b.t. sancties: poker, kleine vissen, buiten schot	Slechtheid van Poetin: die plaat is grijsgedraaid

FASE 2

Frame		Probleem	Toekomst	Sancties	Figuur Poetin	Het Westen	Framing devices	
							Metafoor	Lexicale keuzes
VIJAND	KIND	Poetin (vijand) is onredelijk, losgeslagen, valt niet mee te onderhandelen	Hoe langer Poetin erover doet om toe te geven, hoe lastiger ZIJN situatie wordt.	Harde sancties om een signaal te zenden naar Poetin	Denkt dat hij met alles weg kan komen. Is onredelijk als hij tegengewerkt wordt.	Moet Poetin duidelijk maken dat wat hij doet niet door de beugel kan. Gezamenlijk front nodig.	Poetin als kwaad kind: (foeteren)	Poetin zal niet bijleren, moet korte metten mee gemaakt worden.
	TSAAR	Gevaarlijke vijand die de Sovjetunie wil herstellen, wereld terug in een KO sleurt.	Als er niet ingegrepen wordt zou Poetin wel eens verder dan Oekraïne kunnen gaan.	Alleen hardste acties kunnen oplossing bieden, maar zelfs dan is het niet zeker.	Leeft in het verleden, wil Sovjetunie terug, denkt nog in KO-kader. Tast de grenzen af. Strategisch slim. Leunt op propaganda	Eengemaakte vuist is de oplossing. Dat is nu niet het geval.	Koude Oorlog, Tsaar, Sovjetunie	Poetin is een geduchte tegenstander, maar zal uiteindelijk verliezen omdat hij niet van deze tijd is.



TEGENSTANDER	ANDERE VISIE	Er is een westelijke en oostelijke realiteit: communicatieprobleem	Zware crisis dreigt als er niet gecommuniceerd wordt.	Leiden nergens naartoe.	Heeft een ander denkkader dan het westen, dat niet slechter of beter is. Heeft Russen/Tijd aan zijn kant.	Is slecht bezig. Moet meer communiceren en stoppen met de sancties.	Oorlog: tromgeroffel, tweesnijdend zwaard	Er is geen goed en kwaad, gewoon twee verschillende visies.
		COMBINATIE	ENIGMA	Poetin valt niet te doorgronden, is het Westen altijd één stap voor.	Valt niet te voorspellen. Hoogstens enkele scenario's af te bakenen.	We zullen hun invloed pas nadien kennen. Voorzichtigheid is geboden	Laat niet in zijn kaarten kijken, is onvoorspelbaar en heeft waarschijnlijk een masterplan	Holt achter de feiten (d.i. Poetin) aan.
STRATEEG	Poetin is een gewiekste tegenstander, verstandig en strategisch		Afhankelijk van Westerse acties. Van Poetin weten we min of meer waar hij naartoe gaat.	Werken niet tegen Poetin. Onderhandelen/diplomatie is de oplossing	Is slim, maar enigszins voorspelbaar.	Reageert op wat Poetin doet, maar dat is niet per se een slechte zaak.	...	Het doel van Poetin is min of meer duidelijk, hij heeft een listige manier om dat te bereiken.

FASE 3

FRAME	Probleem: MH17	Schuld	Gevolg	Oplossing	Sancties	Figuur Poetin	Framing Devices	
							metafoor	Lexicale keuzes
SCHULDIG (het is simpel)	~ VIJAND: geen echte verandering. Europa's 9/11	Ongetwijfeld Poetin	Internationalisering van het conflict. Een aanleiding om alle middelen in te zetten tegen Rusland	Harde sancties zijn de enige oplossing.	Moreel argument: enige juiste oplossing	Door MH17 komt de ware Poetin naar boven: de genadeloze manipulator die voor niets terugdeinst om te krijgen wat hij wil	Poetin in het nauw: op hete kolen, het water aan de lippen. Oorlogsmetaforen, KO-referenties	Het Westen één juiste optie geven. In Poetins hoofd kijken.
BETROKKEN (het is ingewikkeld)	Game-changer, krachtig signaal nodig	Er zijn nog veel onduidelijkheden, geen harde bewijzen. Maar de meest logische verklaring is toch pro-Russische rebellen, en Poetin speelt een dubieuze rol	Internationalisering van het conflict. Moeilijke positie voor Europa	MH17 roept heel veel vragen op. Er worden geen oplossingen geboden, alleen mogelijke scenario's	Dilemma tussen economische en morele: Er mogen geen overhaaste beslissingen genomen worden	MH17 brengt Poetin enorm in de problemen. Hij moet zijn strategie herzien	Balans zoeken (eer en economie) Radiostilte bij het Westen	Terughouden dheid: als zou blijken dat, indien, ...

FASE 4

FRAME	Vredesbestand	Navo	Sancties	Poetin	Framing Devices	
					Metaforen	Lexicale keuzes
WANTROUWEN	Het vredesplan is maar een list van Poetin om iedereen te sussen en zijn zin te blijven doen	Harde taal/actie: gerechtvaardigd	Nodig om Poetin een signaal te sturen	Draait er zijn hand niet voor om om te liegen en bedriegen om zijn zin te krijgen. Blijft tot vervelens toe herhalen, terwijl niemand hem gelooft.	Leugens, bedrog oorlogstaal	Het vredesplan is de zoveelste strategische zet. Er is geen goede wil.
ANGST	Onduidelijk wat het zal teweegbrengen. Het kan een teken van goede wil zijn, maar net zo goed een list.	Speelt een gevaarlijk spelletje door Poetin in het nauw te drijven.	Mogen niet te ver gaan: anders zal het westen de toorn van Poetin voelen. Worstelen met hun houding.	Dreigende figuur, slapende reus. Mag niet te veel geprovoceerd worden (want hij is erg machtig).	Piekeren Hysterie	Het vredesplan kan goed nieuws zijn, maar het is gevaarlijk om Poetin te geloven. Tegelijkertijd ook gevaarlijk om tegen hem in te gaan.
ONBEGRIIP	Is goed nieuws. De internationale argwaan tegenover het bestand is ongegrond.	Is deel van het probleem: door Poetin onder druk te zetten kan hij niet anders dan agressief reageren.	Zijn olie op het vuur.	Toont nu eindelijk goede wil, en nu wordt hij niet meer geloofd.	In het nauw, claustrofobie,	Na alle listen en trucs gelooft niemand Poetin nog, zelfs als hij echt probeert de situatie op te lossen.